

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Veronika Vrábel Porteš

**Mezinárodní obchodní mediace
v kontextu Singapurské úmluvy o mediaci**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer, Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 13. 02. 2022

Poděkování

Ráda bych poděkovala za cenné konzultace a rady své vedoucí práce, doc. JUDr. Mgr. Magdaleně Pfeiffer, Ph.D. Dále za neutuchající podporu svému příteli (a později manželovi), svým rodičům a také rodičům svého manžela.

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 183 524 znaků včetně mezer.

diplomantka

V Praze dne 13. února 2022

Obsah

Úvod	6
1. Mediace obecně	8
1.1 Pojem	8
1.2 Mediační dohoda a její vykonatelnost	10
2. Prameny právní úpravy mediace	14
2.1 Harmonizace v oblasti mediace prostřednictvím mezinárodních smluv a soft law	14
2.2 Prameny právní úpravy mediace v Evropské unii	17
2.3 Prameny právní úpravy mediace v České republice	23
2.4 Srovnání pramenů právní úpravy	26
3. Mediační dohoda a působnost Singapurské úmluvy v komparaci s problematikou mediace v EU a ČR	27
3.1 Věcná působnost Singapurské úmluvy	27
3.2 Srovnání věcné působnosti a formálních náležitostí s dalšími prameny právní úpravy	40
3.3 Regionální uskupení jako smluvní strany Singapurské úmluvy	42
3.4 Výhrady vůči ustanovením Singapurské úmluvy	45
4. Uznání a výkon mediačních dohod	47
4.1 Uznání a výkon mediačních dohod podle Singapurské úmluvy	47
4.2 Uznání a výkon mediačních dohod v Evropské unii	48
4.3 Uznání a výkon mediačních dohod v České republice	51
4.4 Srovnání s dalšími prameny právní úpravy	53
5. Odepření výkonu mediační dohody	54
5.1 Důvody týkající se mediátora	55
5.2 Důvody týkající se mediační dohody	57
5.3 Jiné důvody	61
5.4 Srovnání s dalšími prameny právní úpravy	67
Závěr	69
Příloha	71
Seznam zkratk	77
Seznam použitých zdrojů	79
Mezinárodní obchodní mediace v kontextu Singapurské úmluvy o mediaci, abstrakt v českém jazyce	89
International Commercial Mediation in the Context of the Singapore Convention, abstrakt v anglickém jazyce	90

Úvod

Mediace je jedním z alternativních způsobů řešení sporů.¹ Oproti rozhodčímu či soudnímu řízení jsou to strany, nikoli nezávislá třetí osoba, které určují, jak konkrétně bude řešení jejich sporu vypadat. Pokud strany v mediaci nakonec dosáhnou konsensu ohledně všech detailů jejich situace, výslednou dohodu ctí s vyšší pravděpodobností než u klasických způsobů řešení sporů. Navzdory tomu se však stává, že některá ze stran svým povinnostem nedostojí. Oproti litigaci a arbitráži však výsledek mediace, tzv. mediační dohoda, není ve většině států světa přímo vykonatelný. Strana mediační dohody, která jednala v dobré víře, tedy musí pokračovat v dalších řízeních, aby se domohla plnění, přestože v naprosté většině mediovaných sporů strany podle mediační dohody plní dobrovolně.² Takový postup obecně snižuje důvěru v mediaci jako smírný způsob řešení sporů, snižuje efektivitu mediace a zvyšuje náklady na konečné řešení sporů.³ Řešením uvedené situace může být implementace nástroje, který by umožňoval přímou vykonatelnost mediačních dohod.

Mediace se dlouhodobě ukazuje jako užitečný nástroj pro řešení sporů vyplývajících z mezinárodního obchodu. Obecně se ve světě zvyšuje počet případů, kdy je mediace využívána pro řešení mezinárodních i domácích sporů jako alternativa k soudnímu řízení nebo jako proces, který se objevuje v některou fázi soudního sporu (tzv. *court-annexed mediation*). Výsledky ukazují, že mediace významně přispívá ke snížení počtu případů, kdy spor vede k ukončení obchodního vztahu, usnadňuje administraci mezinárodních transakcí či snižuje

¹ Kromě mediace se uvádí také renegociace, smíření řízení, expertní zásah, předarbitrážní řízení před rozhodčím, rozhodčí řízení, mini-trial či smíšené metody mediace a rozhodčího řízení. Srov. WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2018. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-299-8. Str. 564-573.

² O'NEILL, Jan. The new Singapore Convention: will it be the New York Convention for mediation? *Practical Law: Dispute Resolution Blog* [online]. 19. 11. 2018, 1-4 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <http://disputeresolutionblog.practicallaw.com/the-new-singapore-convention-will-it-be-the-new-york-convention-for-mediation/>, str. 2. Srov. také recitál č. 6 směrnice o mediaci: „U dohod vyplývajících z mediace je větší pravděpodobnost, že budou dobrovolně dodržovány a že bude mezi stranami zachován přátelský a udržitelný vztah. Tyto výhody jsou ještě výraznější v situacích, které vykazují přeshraniční prvky.“

³ Srov. např. judikát II. ÚS 150/20 ze dne 11. 2. 2020, kdy se stěžovatelka účastnila mediace společně se svým právním zástupcem. Náklady mediace tedy byly složeny nejen ze smluvní odměny mediátora, ale také z nákladů na právní zastoupení, což mediaci jako způsob řešení sporů nepochybně v očích stran sporu prodražuje. Soudy navíc vydaje na právní zastoupení v mediaci nepřiznávají jako náklady řízení, neboť je účast na mediaci dle doktríny považována za povinnost osobní a přítomnost zástupce je tak pouze dobrovolná.

náklady států na provoz soudního systému.⁴ S ohledem na zmíněné důvody a na základě přesvědčení, že zavedení rámce pro výkon mezinárodních mediačních dohod podpoří rozvoj harmonických mezinárodních ekonomických vztahů napříč státy s rozdílnými právními, ekonomickými a sociálními systémy, byla vytvořena Úmluva Organizace spojených národů o mezinárodních dohodách o narovnání, které jsou výsledkem mediace (dále jen „Singapurská úmluva“).

V předkládané práci se soustředím zejména na problematiku vykonatelnosti mediačních dohod vyplývajících z mezinárodních obchodních sporů. Cílem práce je zvážit, jaké změny Singapurská úmluva přináší, jaká ustanovení úmluvy jsou problematická, jak by je bylo případně možné překlenout, a jaká ji pravděpodobně čeká budoucnost. Z tohoto důvodu analyzuji a srovnávám současný legislativní rámec a podmínky pro výkon mediačních dohod na mezinárodní, unijní i vnitrostátní úrovni. Soustředím se na jejich rozdíly, možné komplikace při výkladu a úvahy *de lege ferenda*.

Za účelem komplexní komparace unijní a české právní úpravy se Singapurskou úmluvou srovnávám prameny právní úpravy jednotlivých předpisů Evropské unie (dále jen „EU“) a České republiky (dále jen „ČR“). Dále zkoumám rozsah působnosti Singapurské úmluvy a její podobnosti a odlišnosti od právních předpisů EU a ČR. Přestože problematika mediace v ČR vychází z pramenů EU, do jisté míry se od ní odlišuje. V souvislosti s působností Singapurské úmluvy a s tím, že k ní mohou přistupovat také regionální celky, se také zaměřuji na otázku, jaký důsledek by mělo přijetí Singapurské úmluvy 1. pouze EU a 2. pouze ČR či 3. nejprve ČR a následně EU. Nakonec zkoumám, na základě čeho lze umožnit výkon mediačních dohod podle jednotlivých zkoumaných právních úrovní – Singapurské úmluvy, unijní a české úpravy – a z jakých důvodů je výkon možné odepřít. Na závěr posuzuji případné důvody neplatnosti mediační dohody.⁵

⁴ *Resolution adopted by the General Assembly: 57/18. Model Law on International Commercial Conciliation of the United Nations Commission on International Trade Law.* New York: United Nations, 2003, Fifty-seventh session, A/RES/57/18. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/RES/57/18>.

⁵ Jedná se o mediační dohody mezinárodní, přeshraniční či vnitrostátní, nemusí být nutně „cizí“. Např. pokud by došlo k tomu, že by v souladu se Singapurskou úmluvou byla podepsána mezinárodní mediační dohoda mezi singapurskou a fidžijskou stranou, byla by úmluva přímo vykonatelná v obou státech, tzn. nemusela by být cizí ve smyslu mezinárodního práva soukromého, tzn. pocházet z některého třetího státu. Podrobnější vysvětlení viz níže.

1. Mediace obecně

1.1. Pojem

Jedná se o proces, který probíhá mimosoudně, je flexibilní, založen na dobrovolnosti a autonomii stran. Konkrétní postup mediace není právně či jinak formálně určen. Dle Svatoše lze mediaci definovat mnoha způsoby, každý však v zásadě zahrnuje tři vlastnosti: i) vyjednávání, ii) hledání konsensu, iii) to vše za účasti třetí nezávislé osoby.⁶ Podle způsobu a míry zapojení mediátora lze rozlišovat několik mediačních stylů. Brzobohatý a kol. uvádějí mediaci facilitativní, transformativní a evaluativní.⁷ Mediace nicméně nemá stanovená závazná procesní pravidla. Výjimku tvoří pravidla center, která jsou zřizována při mezinárodních obchodních komorách nebo rozhodčích soudech. Mediace administrovaná mediačním centrem se řídí jeho pravidly a strany sporu se mohou předem seznámit s procesním postupem.⁸

Nejvýraznějším rozdílem oproti tradičním způsobům řešení sporů je pružnost a neformálnost. Proces je možné přizpůsobit časovým a místním okolnostem a přáním stran. V praxi je široce rozšířená mediace v on-line prostředí. Řadí se mezi on-line způsoby řešení sporů, tzv. *on-line dispute resolution* neboli ODR. Mediátor a strany nemusí cestovat, mediace se účastní ze svých domovských států prostřednictvím některé on-line platformy. Díky tomu, že strany nemusí cestovat, řešení sporu je méně časově a finančně nákladné.⁹

⁶ SVATOŠ, Martin. *Tajemství mediace, aneb, Řešení sporů od A do Z*. [Praha]: Art Francesco, 2020. ISBN 978-80-86819-17-4, str. 99.

⁷ BRZOBOHATÝ, Robin, Lenka POLÁKOVÁ a Tomáš HORÁČEK. *Rukověť mediátora, aneb, Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-221-4, str. 1-42.

⁸ Srov. např. ICC Mediation Rules vytvořená Mezinárodním centrem pro ADR při Mezinárodní obchodní komoře v Paříži, *2021 Arbitration Rules and 2014 Mediation Rules* [online]. ICC Publication 892 ENG. Paris: International Chamber of Commerce (ICC), 2020 [cit. 2021-8-16]. ISBN 978-92-842-0580-6. Dostupné z: <https://iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2020/12/icc-2021-arbitration-rules-2014-mediation-rules-english-version.pdf>. Vienna Mediation Rules vytvořená Rozhodčím centrem VIAC, *VIAC Rules of Arbitration and Mediation 2021* [online]. Vienna: Austrian Federal Economic Chamber, 2021 [cit. 2021-8-16]. Dostupné z: https://www.viac.eu/images/documents/vienna_rules/VIAC_schieds_mediationsordnung_2021_e.pdf, LCIA Mediation Rules vydaná Londýnským soudem pro mezinárodní arbitráž, *LCIA Mediation Rules (2012)* [online]. London: London Court of International Arbitration, 2012 [cit. 2021-8-16]. Dostupné z: https://www.lcia.org/Dispute_Resolution_Services/LCIA_Mediation_Rules.aspx, Mediation Rules Rozhodčího institutu Stockholmské obchodní komory, *MEDIATION RULES 2014* [online]. Stockholm: Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce, 2014 [cit. 2021-8-16]. Dostupné z: https://sccinstitute.com/media/49819/medlingsregler_eng_web.pdf, nebo HKIAC Mediation Rules, *HKIAC Mediation Rules* [online]. Hong Kong International Arbitration Centre, 1999 [cit. 2021-8-16]. Dostupné z: <https://www.hkiac.org/mediation/rules/hkiac-mediation-rules>.

⁹ SVATOŠ, Martin. *Tajemství mediace, aneb, Řešení sporů od A do Z*, str. 108.

Dalším podstatným rozdílem je výsledek sporu. V případě soudního či rozhodčího řízení je to třetí nezávislá osoba, kdo určí, jak se strany mají vypořádat. V mediaci je role nezávislé třetí osoby posunuta k facilitaci jednání. Jejím úkolem je stranám usnadňovat nalézání vlastního uspořádání vztahů. Mediátor stranám pomáhá přeorientovat se z konfliktní interakce na interakci tvořivou. Ze situace, kdy jedna strana stojí proti druhé, v situaci, kdy stojí na stejné straně a hledají řešení, které bude minimálně kompromisem, ideálně *win-win* řešením pro obě strany.¹⁰

Flexibilita mediačního procesu a z toho plynoucí kreativní řešení, jak napravit narušený obchodní vztah, jsou považovány za důležité elementy mediace, které umožňují holistické řešení konfliktní situace.¹¹ Tzn. v procesu se řeší kromě právní stránky také příčiny a následky konfliktu, hledají se nápravná opatření pro úpravu vztahu do budoucna. V případě, že se stranám nepodaří dosáhnout dohody, může jim mediace minimálně pomoci vyjasnit si předmětné otázky, následný postup a překonat nerealistická očekávání. Mediační dohody mohou obsahovat závazky jak peněžitého, tak nepeněžitého charakteru.¹²

Posledním důležitým rozdílem je princip dobrovolnosti a autonomie. Strany si nejen ponechávají plnou kontrolu nad svou účastí v mediaci, ale také nad konečnou podobou výsledku procesu. Strany se mohou dobrovolně rozhodnout, že budou svoji situaci řešit mediací a s jakým konkrétním výsledkem odejdou. Pokud jim přestane účast na ní dávat smysl, mohou pokračovat jakoukoli jinou cestou.¹³ Stranám je také na vůli, jakého mediátora si vyberou, či pokud si vyberou jednoho konkrétního, jestli budou pokračovat za jeho účasti do skončení mediace či si zvolí jiného. Rovněž širě projednávaných otázek závisí na rozhodnutí stran. V případě, že již byla podána žaloba, není v rámci mediace nutné setrvávat na jejím vymezení rozsahu sporu. Strany jej mohou podle potřeby zúžit či rozšířit.

¹⁰ URY, William. *Jak dosáhnout souhlasu, aneb, Jak nebyť sám sobě úhlavním nepřítelem*. Přeložil Aleš LISA. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-293-2. Str. 15.

¹¹ MORRIS-SHARMA, Natalie. The Singapore Convention is Live, and Multilateralism, Alive! In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1009-1022 [cit. 2020-05-21]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3595004>, str. 1017.

¹² Jako závazek nepeněžitého charakteru je možné chápat domluvený způsob komunikace (např. preferovaný způsob komunikace je e-mail, s výjimkou naléhavých témat, pro které strany použijí telefon, zakázaný způsob naopak může být komunikace prostřednictvím sociálních sítí, apod.), postupy spolupráce mezi zaměstnanci jednotlivých stran či omluva. Pro bližší rozbor nepeněžitých závazků srov. také PICKER, Bennet, Bill MARSH, Birgit SAMBETH GLASNER, Jerry WEISS a Harold I. ABRAMSON. Are Legal Disputes Just About the Money? Answers from Mediators on the Front Line. *Cardozo Journal of Conflict Resolution* [online]. Touro Law Center, 2017, 19(1), 17 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://digitalcommons.tourolaw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1721&context=scholarlyworks>.

¹³ SVATOŠ, Martin. *Tajemství mediace, aneb, Řešení sporů od A do Z*, str. 113. Srov. také BRZOBOHATÝ, Robin, Lenka POLÁKOVÁ a Tomáš HORÁČEK. *Rukověť mediátora, aneb, Co je dobré vědět nejen ke zkoušám mediátora*, str. 14.

1.2. Mediační dohoda a její vykonatelnost

Mediační dohoda (anglicky „*mediated settlement agreement*“ nebo také „*mediation agreement*“) je jeden z možných výstupů mediace.¹⁴ V předkládané práci budu pod pojmem mediační dohoda vždy mínit mediační dohody, jak jsou definovány v Singapurské úmluvě.¹⁵ Kde to bude vhodnější pro přehlednost komparace, budu používat termín „mezinárodní mediační dohoda“. Pro dohody mezi stranami se sídlem ve dvou (či více) členských státech EU používám „přeshraniční mediační dohoda“, pro mediace v rámci jednoho státu „vnitrostátní mediační dohoda“. V ČR neexistuje právní rozdíl mezi mediační dohodou s mezinárodním prvkem a bez něj.

Jedná se o soukromoprávní titul, v němž se odráží vůle stran ukončit svůj konflikt. Strany sporu ji uzavírají na konci mediace s orientací do budoucnosti. V mediační dohodě si strany upřesňují vzájemná práva a povinnosti, určují jejich rozsah a limity.¹⁶ Mediátor není považován za stranu mediační dohody. Nicméně v některých jurisdikcích, kde mediátor osvědčuje, že dohoda pochází z mediace, finální mediační dohodu podepisuje.¹⁷

Výsledkem mediace, který je pro účely předkládané práce významný, je mediační dohoda. Mediační dohoda je soukromoprávní ujednání, které ve většině států světa není titulem, který by bylo možné navrhnout k přímému výkonu: je nutné zahájit soudní nebo rozhodčí řízení, která vedou k vydání rozhodnutí, tedy vykonatelného titulu.¹⁸ Mediační dohoda tedy není tzv. přímo vykonatelná. Proti možnosti, aby byly mediační dohody přímo vykonatelné, lze namítat, že výsledkem mediace je pouhá smlouva.¹⁹ Ačkoli je mediační dohoda smlouvou, s rozhodčím a soudním řízením má společnou jednu podstatnou charakteristiku, tzn. řeší spor, který vznikl z právního poměru mezi dvěma (případně více) stranami. Totéž tvrdí také Meidanis, když uvádí,

¹⁴ Výstupem mediace může být také jiný závěr než dohoda řešící celý předmět sporu, např. částečná dohoda, dohoda o nedohodě či jakýkoli jiný výstup, na němž se strany shodnou. Srov. BRZOBOHATÝ, Robin, Lenka POLÁKOVÁ a Tomáš HORÁČEK. *Rukověť mediátora, aneb, Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora*, str. 32.

¹⁵ S výjimkou této kapitoly, která pojednává o všech mediačních dohodách obecně.

¹⁶ MOORE, Christopher W. *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*. 4th edition. San Francisco: Jossey-Bass, 2014, 704 s. ISBN 978-1-118-41974-8. Str. 21.

¹⁷ GOODMAN, Allan H. *Basic Skills for the New Mediator*. 2nd edition. Solomon Publications, 2016, 110 s. ISBN 978-0967097336, str. 84.

¹⁸ Ze států EU se jedná například o Itálii. CEPEJ. *European Handbook for Mediation Lawmaking: As adopted at the 32th plenary meeting of the CEPEJ* [online]. Strasbourg: EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE, 2019 [cit. 2021-01-26]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/cepej-2019-9-en-handbook/168094ef3c>. Str. 71. Srov. také pozn. pod čarou 27.

¹⁹ V tomto případě uvažuji smlouvy uzavřené pouze mezi stranami, nikoli se zapojením dalšího subjektu jako například notáře, za jehož pomoci je možné přeměnit smlouvu v exekuční titul.

že mediační dohody představují vedle soudních rozhodnutí, rozhodčích nálezů a smírů odlišnou kategorii způsobu řešení sporů, kterou se soukromoprávními smlouvami nelze ztotožňovat.²⁰

Soudní a rozhodčí řízení řeší spor tak, že stranám určuje práva a povinnosti na základě skutečností, které se staly v minulosti. Ve většině případů, v nichž je řešeno meritum věci, jsou práva určena jedné straně, zatímco povinnosti straně druhé. V kontrastu k tomu stojí mediace, za jejíž pomoci lze řešit spory, které se staly v minulosti, ale zároveň hledat takové uspořádání vztahů, jež stranám pomůže předcházet sporům novým. Může tedy záležet na budoucím (nikoli pouze minulém) jednání obou stran. Strany se například mohou dohodnout nejen na tom, jak spor vypořádají, ale také na nových podmínkách, které jim pomohou v prevenci dalších sporů. Mediace obecně vytváří mezi stranami komplexní, vzájemně podmíněné či propojené závazky, jež směřují do budoucna. Ve vztazích vyplývajících z mediační dohody se obě strany často stávají věřitelem i dlužníkem.²¹

Komplexní řešení situace, které je výhodou mediace, je ovšem výzvou pro výkon mediační dohody. Je nutné se vypořádat s doposud neobvyklými situacemi, které mohou při návrhu na výkon mediační dohody nastat. Například i) strana, která výkon navrhuje, určité povinnosti vyplývající z mediační dohody nespĺnila, ii) závazek vyplývající z mediační dohody ještě není splatný, iii) strany si omezily výkon mediační dohody pouze na určitou jurisdikci či si iv) do mediační dohody zakotvily doložku o mimosoudním řešení sporů, takže neshody z mediační dohody musí řešit nejprve cestou mediace, než navrhnou výkon mediační dohody.²² Domáhání se plnění z mediační dohody může být z výše uvedených důvodů složitější.

Výkon mediační dohody lze zajistit trojí cestou. Každá z nich se odvíjí od právní povahy konkrétní mediační dohody. Níže uvádím podrobnosti ke všem režimům jednotlivě: i) smluvnímu, ii) fikci rozhodčího nálezů a iii) přímé vykonatelnosti mediační dohody. První režim je smluvní. Jak již bylo výše nastíněno, plnění z mediační dohody se vymáhá stejným způsobem jako plnění ze smlouvy. Jestliže některá ze stran neplní dobrovolně podle smlouvy, strana oprávněná se musí domáhat svých práv u soudu nebo v arbitráži a získat vykonatelný titul.

²⁰ MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. *Journal of Private International Law* [online]. 2020, 16(2), 275-299 [cit. 2021-04-17]. ISSN 1744-1048. Dostupné z: doi:10.1080/17441048.2020.1796226, str. 275.

²¹ FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1235-1258 [cit. 2020-06-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>, str. 1239.

²² Tamtéž.

Druhým režimem je tzv. fikce rozhodčího nálezu. Pro porozumění tomuto způsobu výkonu mediační dohody je nutné zmínit soft law z dílny United Nations Commission on International Trade Law (dále jen „UNCITRAL“), totiž Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži (dále jen „Vzorový zákon UNCITRAL o arbitráži“). Vzorový zákon UNCITRAL o arbitráži je vzor zákona o rozhodčím řízení, který mohou státy převzít a implementovat. Vzorový zákon UNCITRAL o arbitráži rozhodčí řízení provazuje s mediací. V čl. 30 umožňuje, aby mediační dohoda byla uzavřena ve formě rozhodčího nálezu. Strany spor vyřeší mediací a následně požádají rozhodce, aby mediační dohodu vydal jako rozhodčí nález. V případě, že jedna ze stran nebude plnit dobrovolně, stane se nález v souladu s vnitrostátní úpravou, která to umožňuje, přímo vykonatelným. UNCITRAL však tuto cestu shledal jako nedostatečnou. Každou mediaci v tomto režimu musí následovat jmenování rozhodce, což způsobuje automatickou závislost mediace na rozhodčím řízení. Mezinárodní rozhodčí řízení je také možné zahájit pouze za určitých podmínek. Definiuje je například Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů ze dne 10. června 1958 v New Yorku (dále jen „Newyorská úmluva“). Newyorská úmluva se aplikuje podle čl. 1 odst. 1 na rozhodčí nález vyplývající ze sporu mezi stranami. Pokud by strany, které by již měly dojednané konečné znění mediační dohody, požádaly o její vydání formou smíru jako rozhodčího nálezu, je možné pochybovat o tom, jestli by mezi stranami stále spor existoval.²³

Kromě výše zmíněné fikce rozhodčího nálezu lze najít i jiné obdobné možnosti, jak mediační dohodu učinit přímo vykonatelnou: notářskou doložkou se svolením k přímé vykonatelnosti či schválením mediační dohody ve formě smíru v rámci soudního řízení. Uvedené způsoby přeměny mediační dohody v přímo vykonatelný titul však způsobují, že je mediace v případě, kdy strany neplní dobrovolně, opět závislá na dalším právním jednání. Navíc požadavek jednání notáře klade na formu mediační dohody zbytečně přísnou podmínku.²⁴ Výkon mediačních dohod se však liší i mezi zmíněnými způsoby. Některé jurisdikce umožňují přímou vykonatelnost mediačních dohod pouze po písemném prohlášení stran, že si přejí mediační dohodu učinit vykonatelnou, zatímco v jiných právních řádech je k tomu potřeba doložení mediační dohody v rámci soudního řízení. V dalších jurisdikcích je výkon mediačních dohod možný na základě

²³ V angličtině se pro termín „spor“ používá přiléhavější „differences“. Spor musí existovat v moment zahájení rozhodčího řízení. SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements. *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal* [online]. 2019, 19(1), 1-60 [cit. 2020-02-22]. Dostupné z: <https://digitalcommons.pepperdine.edu/drlj/vol19/iss1/1/>, str. 10.

²⁴ Tamtéž, str. 5.

mezinárodních smluv o uznání a výkonu cizích rozhodnutí, za předpokladu předchozího potvrzení mediační dohody soudem cizího státu.²⁵

Třetím režimem je přímá vykonatelnost mediačních dohod. Jedná se o režim, kdy je mediační dohoda přímo vykonatelná bez jakéhokoli dalšího právního kroku, přestože se jedná o smluvní nástroj. Jedná se o řešení, které je stále ojedinělé a spíše výjimečné. Mezi státy, které mají zavedenu přímou vykonatelnost mediačních dohod, se řadí Indie a ve Spojených státech amerických také Kalifornie a Texas, ze států EU lze uvést Chorvatsko, Lucembursko, Itálii, Španělsko a Finsko.²⁶ Tento režim v mezinárodním prostředí nově zakládá Singapurská úmluva.

²⁵ *Tamtéž*, str. 6.

²⁶ UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Planned and possible future work — Part III, Proposal by the Government of the United States of America: future work for Working Group II: Note by the Secretariat*. In: New York: United Nations, 2014, Forty-seventh session, A/CN.9/822. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/822>, str. 4. Srov. také MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform, str. 279.

2. Prameny právní úpravy mediace

2.1. Harmonizace v oblasti mediace prostřednictvím mezinárodních smluv a soft law

UNCITRAL, tj. Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo, je orgánem OSN, který má za cíl podporovat mezinárodní obchod, zvyšovat vzájemnou interakci a závislost států, a tím usilovat o světový mír. Cíl naplňuje třemi způsoby: i) tvoří legislativní, ale i nelegislativní texty, ii) podporuje jejich používání a implementaci, iii) spolupracuje s dalšími organizacemi, které vytváří standardy pro mezinárodní právo soukromé.²⁷ UNCITRAL pracuje na harmonizaci oblasti řešení sporů již od doby, kdy byl založen. Nejprve se zaměřoval na téma mezinárodního rozhodčího řízení. Oblasti mediace se dostalo pozornosti od 80. let 20. století, v souvislosti s přijetím tzv. Konciliačních pravidel UNCITRAL a Modelovým zákonem o konciliaci.²⁸ Oba nástroje byly vytvořeny s cílem učinit první krok k harmonizaci úpravy mediace na mezinárodní úrovni a podpoře snadného a rychlého výkonu mediačních dohod.^{29,30} Singapurská úmluva byla společně s přepracovaným Vzorovým zákonem UNCITRAL o mediaci přijata symbolicky k výročí 60 let Newyorské úmluvy. Singapurská úmluva je významným instrumentem, jelikož se jedná o první a zatím jedinou multilaterální smlouvu upravující právní rámec pro výkon mezinárodních mediačních dohod v obchodních vztazích. Mezinárodním mediačním dohodám přiznává mezi dalšími právními instituty, jako jsou smlouvy či rozhodčí nálezy, jedinečný a samostatný status. Singapurská úmluva považuje mezinárodní mediační dohody za institut *sui generis* a vytváří pro jejich výkon jednotný, účinný a nezávislý systém.³¹

Singapurská úmluva tvoří společně s Vzorovým zákonem UNCITRAL o mediaci, který byl přepracován a upraven hlavně s ohledem na změny ve vykonatelnosti mezinárodních

²⁷ UNITED NATIONS. *UN - General Assembly resolution 2205 (XXI) of 17 December 1966 Establishing: United Nations Commission on International Trade Law*. In: New York: United Nations, 1966, 21st Session, A/RES/2205 (XXI). Dostupné také z: <https://www.jus.uio.no/lm/uncitral.2205-xxi/doc.html>.

²⁸ Původní název z roku 2002 zní Vzorový zákon UNCITRAL o konciliaci, nicméně v roce 2018 došlo k novelizaci zákona a změně termínu „konciliace“ na „mediaci“. Dle doprovodných dokumentů se nejedná o významovou změnu, změna terminologie byla učiněna s ohledem na širší povědomí o termínu mediace.

²⁹ UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use 2002 [online]. E.05.V.4. New York: UNITED NATIONS, 2004 [cit. 2020-02-14]. ISBN 92-1-133730-5. Dostupné z: https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-conc/03-90953_Ebook.pdf, odst. 88.

³⁰ Pocházejí z roku 1980. Jedná se o soubor pravidel, procesních pravidel, na nichž se strany sporu mohou dohodnout pro vedení konciliace obchodního vztahu. Obsahují vzorovou konciliační doložku, vymezují moment zahájení a ukončení konciliace a dále např. také způsob jmenování konciliátorů. Srov. UNCITRAL Conciliation Rules (1980). *UNCITRAL* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/contractualtexts/conciliation>.

³¹ ALEXANDER, Nadja a Shouyu CHONG. *The Singapore Convention on Mediation: A Commentary*. Str.1.

mediačních dohod, logický celek podporující rozvoj mediace v mezinárodním obchodním prostředí.³² Státy si podle úrovně rozvoje mediace právního řádu mohou vybrat instrument, který je pro ně vhodnější. V případě, že mediace nijak zakotvena není, je vhodnější implementace Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci. Naopak pokud je mediace upravena a strany sporu ji aktivně využívají, doporučuje se přistoupení k Singapurské úmluvě.³³ Singapurskou úmluvu přijalo Valné shromáždění OSN v prosinci roku 2018. Státy k ní připojují svůj podpis od srpna roku 2019. K datu uzavření rukopisu úmluvu podepsalo 55 států, z toho devět z nich již úmluvu ratifikovalo.³⁴ Účinnost Singapurské úmluvy byla podmíněna ratifikací třemi státy. Podmínka byla splněna 12. září 2020.³⁵

Základem pro Singapurskou úmluvu se stal podnět, že mediační dohody jsou v mezinárodním prostředí obtížněji vymahatelné než v prostředí vnitrostátním. Mediaci, u které je výsledkem soukromoprávní smlouva, zmíněná situace znevýhodňuje. Pokud si strany sporu zvolí

³² Původní název v úplném znění: UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018. Novelizuje text původně přijatý v roce 2002 pod názvem UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation. Původně přijatý Vzorový zákon UNCITRAL o conciliaci měl za cíl zavést právní mechanismy k ochraně mlčenlivosti mediátorů. Srov. DEASON, Ellen E. What's in a Name? The Terms "Commercial" and "Mediation" in the Singapore Convention on Mediation. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1149-1172 [cit. 2020-05-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>. Str. 1151.

³³ Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci byl do dnešního dne implementován v 33 státech. ČR mezi ně nepatří. Ze států EU Vzorový zákon implementovaly následující státy: Belgie, Francie, Maďarsko, Chorvatsko, Lucembursko, Slovinsko a Švýcarsko. Srov. Status: UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation (2002). *UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW* [online]. New York: United Nations [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/modellaw/commercial_conciliation/status.

³⁴ Jedná se o Fidži, Singapur, Katar, Saúdskou Arábii, Bělorusko, Ekvádor, Honduras, Turecko a Gruzii. Srov. Status: United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. *UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW* [online]. New York: United Nations, 2019 [cit. 2021-11-22]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/conventions/international_settlement_agreements/status a také Georgia ratifies the United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. *United Nations Information Service* [online]. Vienna: UNIS, 2022, 4. 1. 2022 [cit. 2022-01-04]. Dostupné z: <https://unis.unvienna.org/unis/en/pressrels/2022/unis1324.html>.

³⁵ Srov. článek 14 Singapurské úmluvy. Fidži a Singapur doložily dokument o ratifikaci 25. února 2020, Katar dne 12. března 2020 a Saúdská Arábie dne 5. května 2020. Pro Saúdskou Arábii Singapurská úmluva nabyla účinnosti později než pro první tři státy, a to 5. listopadu 2020. Viz Status: United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/conventions/international_settlement_agreements/status.

mediaci jako způsob řešení své situace a jedna z nich následně nesplní svůj dluh, strana oprávněná se nakonec ocitne v horší situaci, než kdyby bývala do mediace vůbec nevstupovala.³⁶

UNCITRAL zvažoval, zda ponechat výkon mezinárodních mediačních dohod v režimu smluvního práva, nicméně dospěl k názoru, že takový režim je nedostačující. Mezinárodním mediačním dohodám by měla být zajištěna vyšší míra vykonatelnosti než jakékoliv běžné smlouvě.³⁷ UNCITRAL posuzoval účinnost různých cest vedoucích k vykonatelnosti mediačních dohod. Mezi nimi např. kombinaci mediační dohody podepsané mediátorem či smírčím panelem a vnitrostátní úpravy vykonatelnosti, mediační dohody jako klasické soukromoprávní smlouvy, kombinaci mediace a rozhodčího řízení či mediační dohody podepsané mediátorem s vykonatelností rozhodčího nálezu.³⁸ UNCITRAL na svých jednáních vedoucích k vytvoření úmluvy o vykonatelnosti mediačních dohod nakonec dospěl k názoru, že ani jeden z dosavadních trendů výkonu mediačních dohod nepřevažuje nad ostatními, což otevřelo cestu k tvorbě nového právního nástroje, který by harmonizoval oblast mediace.³⁹

Základ pro práce na Singapurské úmluvě byl položen návrhem Spojených států amerických při přípravě na 47. jednání UNCITRAL. Delegace Spojených států amerických Pracovní skupině II UNCITRAL navrhla, aby se zaměřila na téma vykonatelnosti mediačních dohod.^{40, 41} Konciliační pravidla UNCITRAL a Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci tvoří základní rámec pro rozšíření a používání mediace, nicméně jedná se o rámec nedokonalý, a to ze dvou důvodů – výkon mediačních dohod je v současné situaci v konečném důsledku náročnější a zdlouhavější než

³⁶ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, str. 3.

³⁷ UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Report of the Working Group on Arbitration on the work of its thirty-fifth session*. New York: United Nations, 2001, Thirty-fifth session, A/CN.9/506. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/506>, odst. 40.

³⁸ *Tamtéž*, odst. 39.

³⁹ *Tamtéž*, odst. 43.

⁴⁰ Pracovní skupina II UNCITRAL je pracovní skupinou pro problematiku řešení sporů při UNCITRAL. Dané oblasti se věnuje od roku 2000, předtím se zabývala tématy mezinárodního prodeje zboží a mezinárodním smluvním praktikám. Srov. Working Group II: Arbitration and Conciliation / Dispute Settlement. *UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW* [online]. New York: United Nations, 2019 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/working_groups/2/arbitration a Pracovní skupina II UNCITRAL. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. Praha, 2019 [cit. 2020-06-02]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/pracovni-skupina-ii-uncitral--223254/>.

⁴¹ UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Planned and possible future work — Part III, Proposal by the Government of the United States of America: future work for Working Group II: Note by the Secretariat*, A/CN.9/822, str. 2.

výkon rozhodčích nálezů.⁴² Delegace Spojených států amerických navrhla vytvoření nové úmluvy, která by se výše nastíněným nedostatkem zabývala a usnadnila další rozšíření mediace v prostředí mezinárodních obchodních věcí. Účelem navrhované úmluvy měla být přímá vykonatelnost mezinárodních mediačních dohod, tzn. konečného výsledku mediace, nikoliv harmonizace procesních předpisů. Úmluva měla stanovovat minimální standard.⁴³

První reálné obrysy Singapurská úmluva získala na jednání v únoru 2017. Pracovní skupina UNCITRAL II přijala kompromis o pěti bodech, kde bylo dohodnuto: i) úmluva nebude obsahovat termín uznání (*recognition*), nýbrž tzv. úlevu (*relief*) s vysvětlením, že se tím míní schopnost mediační dohody fungovat jako obrana proti zahájení soudního či rozhodčího řízení; ii) mediační dohody, které budou vykonatelné jako soudní rozhodnutí nebo rozhodčí nálezy, budou vyňaty z působnosti úmluvy;⁴⁴ iii) smluvní státy budou mít možnost podepsat úmluvu s podmínkou *opt-in*, v základu bude však zakotven režim *opt-out*; iv) úmluva bude obsahovat důvody pro odepření výkonu mediační dohody mimo jiné kvůli jednání mediátora; v) Pracovní skupina UNCITRAL II bude pracovat na dvou instrumentech paralelně a kromě mezinárodní úmluvy tedy také novelizuje Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci.⁴⁵

2.2. Prameny právní úpravy mediace v Evropské unii

UNCITRAL se zasloužil o rozšíření povědomí o mediaci ve světě díky právním instrumentům jako již výše zmíněná Konciliační pravidla a Vzorový zákon UNCITRAL o konciliaci. Oba nástroje sloužily jako ideový základ mimo jiné pro Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech (dále jen „směrnice o mediaci“). Směrnice o mediaci měla za cíl posílit užívání mediace v přeshraničních sporech mezi členskými státy EU.

⁴² UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes: enforceability of settlement agreements resulting from international commercial conciliation/mediation: Note by the Secretariat*, str. 2.

⁴³ UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Planned and possible future work — Part III, Proposal by the Government of the United States of America: future work for Working Group II: Note by the Secretariat*, str. 5.

⁴⁴ Jednalo se o kompromis vůči EU, která zdůrazňovala nutnost vyhnout se překrytí s instrumenty Haagské konference mezinárodního práva soukromého, zejména s Haagskou úmluvou o volbě soudu a nově přijatou Haagskou úmluvou (tzn. Úmluvou o uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech). Srov. SCHNABEL, Timothy. *The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements*, str. 25.

⁴⁵ SCHNABEL, Timothy. *The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements*, str. 5. Srov. také ALEXANDER, Nadja a Shouyu CHONG. *The Singapore Convention on Mediation: A Commentary*, str.15-16.

Mediace se v členských státech EU nachází v různých fázích vývoje. Některé členské státy se vyznačují silnou kulturou mediace a pro mediaci existuje komplexní hmotněprávní a procesněprávní úprava. Jiné členské státy o regulaci mediace projevily jen omezený zájem. Základ problematiky mediace v prostředí EU tvoří Zelená kniha alternativního řešení sporů v občanských a obchodních věcech z roku 2002.⁴⁶ Dalším vývojem bylo vydání Evropského kodexu zprostředkovatelů.⁴⁷ Za první komplexní úpravu mediace můžeme považovat právě směrnici o mediaci, která mediaci reguluje v přeshraničních vztazích mezi členskými státy EU a zakotvuje minimální standardy, které se v mediaci musí dodržovat. Poté byla zavedena úprava alternativního způsobu řešení sporů také v oblasti spotřebitelské, směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES, a nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES.⁴⁸ Vytvořením směrnice o mediaci se EU rozhodla jednak posílit status mediačních dohod obecně a jednak je odlišit od soudních smírů. Mediace by dle recitálů 19 a 20 směrnice o mediaci neměla být považována za slabší alternativu soudu kvůli tomu, že by plnění mediační dohody záviselo pouze na ochotě stran. Směrnice o mediaci v recitálu 12 výslovně vylučuje ze své působnosti soudní smíry dosažené v kontextu soudního řízení pomocí soudce, který má pravomoc věc rozhodnout.

Směrnice o mediaci členskými státy umožnila implementovat širší úpravu, než kterou ukládá, a to v recitálu 8. Upřesňuje, že by se měla vztahovat pouze na mediaci v přeshraničních sporech, nicméně je na uvážení členských států, jestli ji chtějí vztáhnout také na vnitrostátní mediace. Mnoho států využilo směrnice o mediaci jako impulsu k vytvoření první obecné zákonné úpravy pro mediaci. Jednalo se také o případ ČR.⁴⁹ Hlavním cílem směrnice o mediaci je podpořit využívání mediace v členských státech EU a usnadnit evropským občanům přístup k alternativním metodám řešení sporů.

⁴⁶ Green paper on alternative Dispute resolution in civil and Commercial law, Srov. EUROPEAN COMMISSION. *Green paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law: COM/2002/0196 final*. Brussels: European Commission, 2002, 52002DC0196. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52002DC0196>.

⁴⁷ V českém kontextu v době překladu termín mediace ještě nebyl rozšířený jako dnes, proto je uvedený termín „zprostředkovatel“.

⁴⁸ Komentář k § 28, Srov. HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-698-3. Str. 220.

⁴⁹ Srov. PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. Mediation, more particularly, Cross-Border and Judicial Mediation. *The Lawyer Quarterly* [online]. 2015, 5(2), 116–132 [cit. 2020-06-23]. ISSN 1805-840X. Dostupné z: <https://tlq.ilaw.cas.cz/index.php/tlq/article/view/148>, str. 116. Viz též HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Str. 217.

Dle recitálu 5 směrnice o mediaci je zajištění lepšího přístupu ke spravedlnosti cílem, který tvoří součást politiky EU pro vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva, a měl by proto zahrnovat přístup jak k soudním, tak k mimosoudním metodám řešení sporů. Směrnice o mediaci je postavena na pěti základních pilířích: i) zavazuje každý členský stát k tomu, aby podporoval školení mediátorů a pomáhal zajišťovat vysokou úroveň kvality mediace, ii) poskytuje soudcům členských států právo vyzvat účastníky řízení, aby se nejprve zúčastnili mediace, pokud to považují za vhodné s ohledem na okolnosti případu, iii) mediační dohoda může být vykonatelná, jestliže o to obě strany požádají,⁵⁰ iv) mediace probíhá důvěrně, bez přítomnosti veřejnosti, mediátor je vázán mlčenlivostí a není možné předvolat jej ohledně případu stran k soudu jako svědka, v) strany mají vždy zaručenu možnost obrátit se na soud a lhůty ohledně jejich případu se po dobu mediace zastavují.⁵¹ Po deseti letech účinnosti byla vypracována zpráva o uplatňování směrnice v členských státech a změnách, které pomohla či nepomohla přinést. Dle znění zprávy by mediace v EU potřebovala nový impuls, aby překonala již dvanáctiletý mediační paradox – mediace je všeobecně chválena a propagována, ale stále se používá v méně než jednom procentu případů v občanských a obchodních sporech v EU, přestože data a výzkumy ukazují na její významný přínos.⁵² Přijetí Singapurské úmluvy by se mohlo tímto impulsem stát.

Směrnice o mediaci se použije v přeshraničních sporech v občanských, obchodních i rodinných věcech v případě, kdy má alespoň jedna ze stran bydliště či sídlo v členském státě EU s výjimkou Dánska. Dle čl. 1 směrnice o mediaci ovšem s vyloučením věcí, které se týkají práv a povinností, o kterých strany podle rozhodného práva nemohou rozhodovat samy. Přeshraniční prvek je dle čl. 2 směrnice o mediaci dán v případě sporu, v němž má alespoň jedna ze stran sporu bydliště, obvyklý pobyt, sídlo, ústředí nebo provozovnu v jiném členském státě než kterákoli jiná strana ke dni, ke kterému je zároveň splněn některý z následujících případů: i) strany souhlasí s využitím mediace, ii) mediaci nařídil soud, iii) využití mediace je dáno vnitrostátním právem, iv)

⁵⁰ Nikoli však přímo vykonatelná.

⁵¹ EU rules on mediation. *European e-Justice Portal* [online]. [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://beta.e-justice.europa.eu/63/EN/eu_rules_on_mediation.

⁵² HAMLIN, Mitchell a Giuseppe DE PALO. *A ten-year-long "EU mediation paradox": When an EU directive needs to be more ...directive* [online]. 2018. Brussels: European Parliament, 2018 [cit. 2020-5-4]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/315d31c7-f132-11e8-9982-01aa75ed71a1>.

strany byly vyzvány příslušným subjektem k řešení situace mediací.^{53, 54} Pojmy bydliště a obvyklý pobyt se v souladu s čl. 2 odst. 3 směrnice o mediaci vykládají dle čl. 62 a 63 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Brusel I bis“), které nahrazují články 59 a 60 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „Brusel I“).⁵⁵ Přeshraniční prvek v mediaci bude dán, za splnění dalších výše zmíněných podmínek, vždy v případě dvou stran z odlišných členských států. Tzn. přeshraniční prvek nebude přítomen, pokud mediaci bude vést mediátor z jiného členského státu než strany ani v případě přeshraničního plnění mezi dvěma stranami ze stejného členského státu. Poslední zmíněný bod je přitom odlišný od Singapurské úmluvy, která stanovuje, že mezinárodní prvek může být dán také v mediační dohodě, a to mezi dvěma stranami ze stejného státu v případě, že je podstatná část závazků plněna v zahraničí.

Vyloučena je aplikace směrnice o mediaci ve věcech daňových, celních či správních a pro řešení sporů ohledně odpovědnosti státu za jednání a opomenutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*).⁵⁶ Směrnice o mediaci také dle recitálu 11 nemá upravovat předmluvní jednání mezi stranami, ani řízení o soudním smíru, řízení o spotřebitelských stížnostech, rozhodčí řízení, ani znalecká určení. Dále se nemá vztahovat na řízení, která jsou vedena osobami či subjekty vydávající formální doporučení ohledně způsobu řešení sporu, a to bez ohledu na jejich právní závaznost. Zde je nutné podotknout, že recitál 11 pravděpodobně upřesňuje širší působnosti směrnice o mediaci. Pokud si strany zvolí mediaci, projdou mediačním procesem, uzavřou mediační dohodu a tu si následně nechají schválit jako soudní smír či rozhodčí nález, jedná se

⁵³ Dle případu iv) se postupuje v ČR. Soud může stranám sporu v souladu s § 100 odst. 2 občanského soudního řádu nařídít první setkání se zapsaným mediátorem, pokud se to zdá jako účelné a vhodné. Nařídí-li takové první setkání a strany sporu se ho zúčastní, není tím ještě mediace zahájena; mediace je zahájena teprve uzavřením smlouvy o provedení mediace, srov. § 4 odst. 1 zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci, k němuž na prvním setkání s mediátorem může, ale nemusí dojít. Srov. Nález Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. 4. 2019, sp. zn. 32 Cdo 594/2019, publikován pod č. 2/2020 Sb. rozh. civ.

⁵⁴ Nejúčinnější formou cesty k mediaci se ukázala nařízená mediace se snadným *opt-outem*. Tzn. požadovat po stranách, aby se zúčastnily mediace a vynaložily při ní vážné a přiměřené úsilí. Během počáteční fáze jim je však poskytnuta svoboda rozhodnout se, zda chtějí v mediaci pokračovat či nikoli. Srov. HAMLIN, Mitchell a Giuseppe DE PALO. *A ten-year-long “EU mediation paradox”: When an EU directive needs to be more ...directive.*

⁵⁵ Jelikož směrnice o mediaci pochází z roku 2008, ve znění směrnice je ještě uveden odkaz na články 59 a 60 nařízení Brusel I.

⁵⁶ Shrnutí právních předpisů EU: Mediace v občanských a obchodních věcech. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Luxembourg: EUR-Lex & Legal Information Unit, 2021, 17.08.2015 [cit. 2021-1-5]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:l33251>.

o postup v souladu se směrnicí o mediaci. V případě, že by však dospěly ke smíru v průběhu soudního řízení bez pomoci mediátora, směrnice o mediaci by se neaplikovala.

Definice byly formulovány záměrně obecně, aby se směrnice o mediaci uplatnila na co nejširší okruh relevantních situací a zároveň bylo zřejmé, kdy se nepoužije. Nepoužije se v případech, kdy třetí strana (typicky soudce, rozhodce) rozhoduje nebo vydává doporučení, ať už je to v jakoukoli fázi řízení.⁵⁷ Rozsah působnosti směrnice o mediaci je širší než u Singapurské úmluvy. Ze Singapurské úmluvy jsou výslovně vyloučeny věci rodinné, spotřebitelské, dědické a pracovní.⁵⁸ Co se týče správních věcí, Singapurská úmluva je vymezuje odlišně než směrnice o mediaci, tzn. jako účast orgánu veřejné moci nebo osoby jednající jménem státu na mediaci. V zásadě je možné, aby se na ně Singapurská úmluva vztahovala, nicméně signatářský stát může v těchto věcech uplatnit výhradu *opt-out*.⁵⁹

Mediací se dle čl. 3 písm. a) směrnice o mediaci rozumí strukturované řízení, při němž se dvě strany sporu s pomocí třetí strany dobrovolně pokoušejí dosáhnout mediační dohody, bez ohledu na to, jak je řízení formálně pojmenováno. Mediátorem se podle čl. 3 písm. b) rozumí třetí osoba, kterou strany nebo soud požádají o vedení mediace. Mediátor musí být nestranný a kvalifikovaný, ale nezáleží na tom, jestli je v členském státu za mediátora formálně označován nebo jakým způsobem byl k vedení mediace povolán. Mediátorem může být jak fyzická, tak právnická osoba, směrnice o mediaci v tomto směru neklade žádná omezení.

Vzhledem k tomu, že přeshraniční mediační dohoda není exekucním titulem, dle Horáčka by strany mediace měly pamatovat na související hmotněprávní a procesněprávní aspekty. Strany musí dbát po hmotněprávní stránce na obsah dohody a otázky rozhodného práva. Po procesněprávní stránce musí určit rozhodné procesní právo a příslušnou jurisdikci.⁶⁰ Dle Pauknerové a Pfeiffer mohou strany v přeshraničních vztazích z hmotného i procesního hlediska provést pouze materiální volbu práva, tzn. zvolit právo, které je v souladu s kogentními ustanoveními práva, kterého by bylo užito, pokud by si strany právo nezvolily. Obsah mediační dohody proto musí být vždy v souladu s právním řádem místa uzavření mediační dohody,

⁵⁷ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. Annex to the: Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters. Brussels: EUROPEAN PARLIAMENT, 2004, ročník 1314, číslo 1. Dostupné také z: [https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/sec/com_sec\(2004\)1314/_com_sec\(2004\)1314_en.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/sec/com_sec(2004)1314/_com_sec(2004)1314_en.pdf) Str. 4.

⁵⁸ Srov. článek 1 odst. 2 písm. a) Singapurské úmluvy.

⁵⁹ Srov. článek 8 odst. 1 písm. a) Singapurské úmluvy.

⁶⁰ Komentář k § 7, viz HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-698-3. Str. 93.

příp. místa návrhu na výkon. V případě, že bude mediační dohoda uzavřena např. ve Francii, kde bude také navrhován výkon, musí být v souladu s francouzským právem.⁶¹

Směrnice o mediaci pro mediační dohodu stanovuje následující požadavky: písemnou formu, přeshraniční prvek, souhlas s vykonatelností mediační dohody a pro výkon formu soudního rozhodnutí, smíru nebo veřejné listiny.⁶² Podmínka souhlasu všech stran k vykonatelnosti mediační dohody je dána čl. 6 odst. 1. V některých členských státech EU je výslovný souhlas vyžadován pro možnost následné vykonatelnosti, proto se doporučuje do mediační dohody vložit doložku souhlasu s vykonatelností.⁶³ Přeshraniční prvek je vyžadován recitálem 8 směrnice o mediaci, který zároveň říká, že členským státům nic nebrání v tom, aby obsah směrnice o mediaci aplikovaly také na vnitrostátní mediace.

Písemná forma je stanovena čl. 6 odst. 1. Bez písemné dohody není mediační dohoda, kterou by bylo možné transformovat v exekuční titul. Forma exekučního titulu je další formální náležitostí. Mediační dohoda musí být vtělena do formy soudního rozhodnutí, smíru nebo veřejné listiny, aby byla vykonatelná přeshraničně. Některé členské státy EU umožňují přímou vykonatelnost mediační dohody jako soukromoprávního titulu, nicméně takové dohody nejsou bez dalšího přeshraničně vykonatelné.⁶⁴ Konverzi mediační dohody v soudní smír nebo rozsudek blíže rozebírá Meidanis. Uvádí, že soudní rozhodnutí nelze zaměňovat se soudním smírem, a navíc soudní smír nelze ztotožňovat s mediační dohodou. Argumentaci ilustruje rozhodnutím Soudního dvora č. C-414/92, tzv. případ Solo Kleinmotoren. Jeho hlavním sdělením je právě odlišení soudních rozhodnutí od soudních smírů. Soudní dvůr jako podmínku pro existenci rozhodnutí uvedl, že rozhodnutí musí být vydáno soudním orgánem, jež vydává rozhodnutí z vlastní pravomoci a zároveň o sporné věci mezi účastníky řízení. Soudní smíry tuto podmínku nesplňují. Závěr platí *a simili* pro mediační dohody.⁶⁵ Na základě případu Solo Kleinmotoren a na základě toho, že směrnice o mediaci v recitálu 12 striktně odlišuje mediační dohody od soudních smírů,

⁶¹ PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. Mezinárodní mediace a české právo. *Právní rozhledy*. 2013, **21**(1), 21-25. ISSN 1210-6410.

⁶² Srov. článek 6 směrnice o mediaci a také MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. *Journal of Private International Law* [online]. 2020, **16**(2), 275-299 [cit. 2021-4-17]. ISSN 1744-1048. Dostupné z: doi:10.1080/17441048.2020.1796226. Str. 279.

⁶³ Jedná se např. o Kypr, Finsko, Francii, Litvu. CEPEJ. *European Handbook for Mediation Lawmaking: As adopted at the 32th plenary meeting of the CEPEJ* [online]. Strasbourg: EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE, 2019 [cit. 2021-1-26]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/cepej-2019-9-en-handbook/168094ef3c>. Str. 63.

⁶⁴ PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. Mezinárodní mediace a české právo. Str. 24.

⁶⁵ Rozsudek ze dne 2. června 1994. Solo Kleinmotoren GmbH proti Emiliu Bochovi. C-414/92. EU:C:1994:221. Srov. také MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 279.

podle Meidanise není vhodné, aby mediační dohody byly vtělovány do soudních rozhodnutí nebo do soudních smírů. Kromě toho je nelze ztotožňovat se soukromoprávními smlouvami, jelikož směrnice o mediaci v recitálu 19 dává mediačním dohodám navíc silnější status. Mediační dohody by si dle jeho názoru zasloužily samostatnou právní úpravu, která by zohledňovala jejich specifickou úlohu a povahu.⁶⁶

2.3. Prameny právní úpravy mediace v České republice

V ČR je mediace upravena zákonem č. 202/2012 Sb., o mediaci (dále jako „zákon o mediaci“). Zákon o mediaci transponuje směrnici o mediaci a představuje právní úpravu mediace v oblasti občanskoprávní a obchodněprávní. Zákon o mediaci však upravuje činnost pouze zapsaných mediátorů, tj. mediátorů, kteří vykonali zkoušky z mediace a jsou zapsáni v seznamu mediátorů vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR. Činnost mediátorů, kteří na zmiňovaném seznamu zapsáni nejsou, tzn. faktických mediátorů, vykonávajících mediaci na základě živnostenského oprávnění, upravena zákonem o mediaci není. V ČR tedy ohledně výkonu praxe mediátora existuje dvojkolejnost právní úpravy. Dvojkolejnost ovšem nemá vliv na úpravu výkonu, jelikož vnitrostátní mediační dohody v ČR přímo vykonatelné nejsou, bez ohledu na to, jaký zákon reguluje činnost mediátorů.

Zákon o mediaci se použije na veškeré mediace, které jsou vedeny zapsaným mediátorem. Zákon o mediaci nerozlišuje mezi vnitrostátní, přeshraniční, případně mezinárodní mediací.⁶⁷ Mezinárodní prvek v zákoně o mediaci upraven není. Obecnou úpravu soukromoprávních poměrů s mezinárodním prvkem lze najít v zákoně č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jako „zákon o mezinárodním právu soukromém“), bude tedy aplikovatelný také na mediaci. I v ČR platí, že odlišná státní příslušnost mediátora automaticky nezakládá mezinárodní prvek v mediaci.⁶⁸ Ať už se jedná o mediační dohodu s mezinárodním prvkem či bez něj, přímo vykonatelná taková dohoda podle českého právního řádu není. Mediační dohoda musí být konvertována do některé formy, která přímou vykonatelnost umožňuje. Tato otázka by se nicméně mohla stát podstatnou v případě, že by se ČR stala signatářkou Singapurské úmluvy. Pokud by se tak stalo, uplatnilo by se rozlišování mezinárodního prvku podle Singapurské úmluvy. Fakticky by to znamenalo zvýhodnění mezinárodních mediačních dohod oproti vnitrostátním mediačním

⁶⁶ Srov. recitál 19 směrnice o mediaci, který uvádí, že mediace nemá být slabší alternativou soudnímu řízení a že dodržování mediačních dohod nemá záviset pouze na tom, jak se kterákoliv strana mediační dohody rozhodne. Srov. také MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 291.

⁶⁷ PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. Mezinárodní mediace a české právo. Str. 21-25.

⁶⁸ *Tamtéž.* Str. 21-25.

dohodám, které by bez další úpravy zůstaly přímo vykonatelné teprve po konverzi v jiný právní nástroj.

Podle Svatoše má zákon o mediaci širší působnost než směrnice o mediaci a než je směrnicí o mediaci požadováno.⁶⁹ Kromě toho působí zákon o mediaci na správní věci, v nichž strany mohou dospět k smíru nebo k vzájemné dohodě, což je také širší působnost než u směrnice o mediaci, nicméně srovnatelná se Singapurskou úmluvou, pokud signatářský stát neuplatní výhradu *opt-out*.⁷⁰ Avšak zapsaný mediátor nemůže vést mediaci jakéhokoli sporu, nýbrž pouze takového, který vyplývá ze soukromoprávních vztahů. Zapsaní mediátoři neřeší mediace v trestních věcech. Na závěr je třeba zdůraznit, že zákon o mediaci nemá za cíl regulovat veškerou mediační činnost vykonávanou v ČR, nýbrž pouze činnost mediátorů zapsaných. Faktičtí mediátoři mohou svou činnost vykonávat také, v podstatě pouze s omezením označení za zapsaného mediátora.⁷¹ Nicméně tím, že působnost zákona o mediaci je upravena pouze na činnost zapsaných mediátorů, nikoli všech mediátorů v ČR, domnívám se, že se jedná o implementaci směrnice o mediaci ne zcela dokonalou. V případě, že by ČR či EU přistoupila k Singapurské úmluvě, by se tyto rozdíly a potíže dle mého názoru v praxi ještě zvýraznily. Řešením by mohla být modifikace zákona o mediaci, aby byla plně v souladu se směrnicí o mediaci, případně také implementace Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci, která by do právní úpravy mohla přinést přímou vykonatelnost vnitrostátních mediačních dohod.

Zákon o mediaci definuje mediaci v § 2 písm. a) jako proces řešení konfliktu za účasti zapsaného mediátora. Úkolem mediátora je přitom usnadňovat komunikaci mezi stranami sporu za účelem nalezení smírného řešení a případného uzavření mediační dohody. Česká úprava explicitně nezmiňuje, že by mediátor neměl pravomoc rozhodnout, jak se bude spor řešit. Implicitně to lze spatřovat v ustanovení § 8 odst. 1 písm. b), které stanovuje, že mediátor musí respektovat vyjádření stran sporu a zároveň vytvářet podmínky pro jejich komunikaci a následně také pro nalezení řešení.⁷² Zapsaným mediátorem může být podle zákona o mediaci pouze fyzická osoba, která vykoná odbornou zkoušku a splní podmínky zákona o mediaci a vyhlášky 277/2012 Sb., o zkouškách a odměně mediátora. Zákon o mediaci se aplikuje pouze na zapsané mediátory,

⁶⁹ SVATOS, Martin. Komentář k § 8. HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*, str. 216. Ovšem s již výše zmíněným upozorněním na užší působnost povinnosti mlčenlivosti. Zde je působnost zákona o mediaci podle mého názoru neoprávněně zúžena pouze na zapsané mediátory, tzn. faktičtí mediátoři nejsou povinností mlčenlivosti vázáni a chráněni.

⁷⁰ Srov. Důvodová zpráva zákona č. 202/2012 Sb. o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), č. 202/2012 Dz., bod 1b) předmět mediace.

⁷¹ Důvodová zpráva k § 1 a § 2 zákona č. 202/2012 Sb. o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), č. 202/2012 Dz.

⁷² HORÁČEK, Tomáš. Komentář k § 2. HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Str. 28.

tzn. mediátory, kteří splnili podmínky a byli zapsáni na seznam mediátorů vedený Ministerstvem spravedlnosti.⁷³ Domnívám se proto, že český zákonodárce požadavky směrnice o mediaci netransponoval úplně. Důvěrnost mediace zakotvil pouze v zákoně o mediaci, který se na mediátory nezapsané neaplikuje. Působnost zákona o mediaci je v tomto směru užší než směrnice o mediaci.⁷⁴

Mediace je definována velice podobně jako v Singapurské úmluvě a směrnici o mediaci, tzn. jedná se o proces, v rámci kterého působí třetí osoba, která pomáhá hledat smírnou cestu a nemá rozhodovací pravomoc. Rozdíl spočívá v přísné definici osoby mediátora. Jelikož je zákon o mediaci aktem, který zpracovává směrnici o mediaci, stanovuje podmínky pro mediaci v ČR. Tato pravidla se však, podle mého názoru neodůvodněně, vztahují pouze na činnost zapsaných mediátorů. V unijním či mezinárodním prostředí to může být matoucí a vytvářet pro ČR konkurenční nevýhodu.

Mediační dohoda je podle českého právního řádu nástrojem smluvního práva. Mediační dohodu definuje § 2 písm. f) zákona o mediaci jako písemnou dohodu stran sporu, uzavřenou v rámci mediace. Obsahuje konkrétní postupy řešení, rozčlenění odpovědnosti, vzájemná práva a povinnosti a případně sankce při nesplnění dohody.⁷⁵ Mediační dohodu spolu uzavírají všechny strany sporu bez ohledu na to, jestli jsou dvě, či je jich víc. Mediátor stranou sporu není, nicméně vedle stran připojuje svůj podpis na důkaz toho, že dohoda vzešla právě z mediace.⁷⁶ Mediační dohoda představuje konečné společné a souhlasné řešení sporu, o němž byla mediace vedena.⁷⁷ V českém právním řádu představuje mediační dohoda soukromoprávní smlouvu.⁷⁸ Podle obsahu mediační dohody a v ní sjednaných právech a povinnostech se může jednat jak o narovnání, tak o novaci.

Náležitosti mediační dohody jsou stanoveny v § 2 písm. f) a § 7 zákona o mediaci. Mediační dohoda musí být v písemné formě, musí být podepsána oběma stranami, obsahovat datum uzavření mediační dohody, které musí být doplněno mediátorem, a podpis mediátora. Případný podpis mediační dohody mediátorem či jeho absence nemá právní účinky na výslednou platnost a účinnost mediační dohody. Pouze se komplikuje osvědčení, že dohoda má původ

⁷³ Srov. ustanovení § 1 zákona o mediaci.

⁷⁴ Srov. ustanovení § 9 ve spojení s § 1 zákona o mediaci a článek 7 směrnice o mediaci.

⁷⁵ Důvodová zpráva č. 202/2012 Dz.

⁷⁶ HORÁČEK, Tomáš. Komentář k § 7. HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Str. 87.

⁷⁷ *Tamtéž*, str. 85.

⁷⁸ PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. *Mezinárodní mediace a české právo*. Str. 21-25.

v mediaci. Původ v mediaci lze však prokázat i jinými způsoby.⁷⁹ Mediátorovi z mediační dohody nemohou vyplývat žádná práva ani povinnosti. Podpisem mediační dohody mediátorem však končí účinky zahájení mediace, tzn. přerušeni či stavení promlčecích a prekluzivních lhůt.⁸⁰ Před přijetím zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), byly takové právní účinky výsadou zapsaných mediátorů. Občanský zákoník ale ve svém § 47 umožnil stavení a přerušeni promlčecích a prekluzivních lhůt také v případě jakéhokoli pokusu o mimosoudní řešení sporu, tedy i bez pomoci mediátora, pokud o tom strany uzavřou smlouvu.⁸¹

2.4. Srovnání pramenů právní úpravy

Singapurská úmluva je multilaterální smlouva, k níž státy přistupují a ratifikují ji dobrovolně.⁸² Směrnice o mediaci je nástrojem sekundární legislativy EU, která určuje, jakého cíle se má dosáhnout, ale způsob provedení nechává na členských státech. Ideové základy všech úrovní vychází z Konciliačních pravidel a Vzorového zákona UNCITRAL o konciliaci. V ČR lze tento základ chápat zprostředkovaně přes směrnici o mediaci, i když je u ní nutné zmínit, že je inspirována také jinými zdroji jako Zelenou knihou alternativních řešení sporů v občanských a obchodních věcech a Evropským kodexem zprostředkovatelů.

⁷⁹ Např. minimálně svědeckou výpovědí. HORÁČEK, Tomáš. Komentář k § 7. HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Str. 88.

⁸⁰ Důvodová zpráva č. 202/2012 Dz. Důvodová zpráva k § 7 zákona o mediaci.

⁸¹ Srov. ustanovení § 647 občanského zákoníku: V případě uzavření dohody o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka o právu nebo o okolnosti, která právo zakládá, počne promlčecí lhůta běžet poté, co věřitel nebo dlužník výslovně odmítne v takovém jednání pokračovat; počala-li promlčecí lhůta běžet již dříve, po dobu jednání neběží.

⁸² Mohou k ní přistoupit také regionální uskupení, viz kapitola Působnost.

3. Mediační dohoda a působnost Singapurské úmluvy v komparaci s problematikou mediace v EU a ČR

3.1. Věcná působnost Singapurské úmluvy

Singapurská úmluva rozlišuje moment platnosti a účinnosti. Dle čl. 14 se Singapurská úmluva stává účinnou šest měsíců poté, co třetí smluvní stát sekretariátu OSN odevzdá dokument potvrzující ratifikaci Singapurské úmluvy. Stává se však účinnou pouze pro státy, které již odevzdaly dokument o ratifikaci Singapurské úmluvy, nikoli vůči všem státům, které Singapurskou úmluvu podepsaly. Dle čl. 9 se Singapurská úmluva a případné výhrady proti ní aplikují pouze na mezinárodní mediační dohody uzavřené po dni, kdy Singapurská úmluva či výhrada vůči ní vstoupí v účinnost pro dotyčný smluvní stát. Nevztahuje se na mezinárodní mediační dohody uzavřené v době mezi podepsáním Singapurské dohody a jejím vstupem v účinnost vůči konkrétnímu smluvnímu státu.

Lze však vyvodit, že podstatná je účinnost Singapurské úmluvy ve státě, v němž má dojít k výkonu mezinárodní mediační dohody. Pokud například 13. září 2020 mezi sebou uzavřely mezinárodní mediační dohodu strany sporu pocházející z Kataru a Spojených států amerických a zároveň nedošlo k dobrovolnému plnění katarské strany, americká strana zřejmě bude moci navrhnout výkon mezinárodní mediační dohody v Kataru bez ohledu na to, že ve Spojených státech amerických Singapurská úmluva nenabyla účinnosti. Opačný výklad by šel proti smyslu Singapurské úmluvy, která chrání stranu oprávněnou.

V praxi mohou nastávat složitější situace. Strany sporu se obvykle v mediační dohodě zavazují ke vzájemnému plnění. Je otázkou, zdali by Singapurská úmluva neměla nabízet možnost navrhnout jednou ze stran odepření výkonu mediační dohody, pokud by se ukázalo, že zatím neplnila ani strana navrhuující výkon mediační dohody. V případě, že se zavázala jak katarská, tak americká strana, ale neplnila ani jedna z nich, by zřejmě bylo možné navrhnout výkon mezinárodní mediační dohody v Kataru. Nicméně pokud neplnila ani americká strana, přestože by navrhovala výkon mediační dohody, katarská strana by podle znění Singapurské úmluvy neměla způsob, jak navrhnout odepření výkonu.

Působnost Singapurské úmluvy stanovuje čl. 1 odst. 1. Singapurská úmluva se vztahuje na písemné mediační dohody ve sporech vyplývajících z mezinárodních obchodních věcí, a to za podmínek stanovených v čl. 1 odst. 1 písm. a) nebo b), které upřesňují, co se rozumí pojmem mezinárodní. Čl. 2 Singapurské úmluvy slouží jako interpretační ustanovení k čl. 1. Vysvětluje, jak chápat situaci, kdy má jedna strana více sídel podnikání či naopak sídlo podnikání nemá, dále vyjasňuje, co se míní písemnou formou, a nakonec definuje mediaci.

Mezinárodní mediační dohoda je dle čl. 1. odst. 1 písm. a) Singapurské úmluvy dohoda, kterou uzavřely dvě strany se sídlem podnikání v odlišných státech. Sídla podnikání musí být odlišná v moment uzavření mediační dohody. Pokud strana sporu naopak sídlo podnikání nemá, bude za něj dle čl. 2 odst. 1 písm. b) považován její obvyklý pobyt. Mezinárodní prvek musí být dán u stran sporu, nikoli u mediátora. Stát sídla podnikání stran sporu může být identický, ale pouze za podmínky, že je podstatná část závazků podle mediační dohody plněna v jiném státě, nebo se liší stát, s nímž je předmět mediační dohody nejužěji propojen. Dle Schnabela nelze brát ohled na to, jestli byl ve sporu dán mezinárodní prvek v kterékoli jiné fázi mediace nebo se mezinárodní prvek objevil až v moment návrhu na výkon mediační dohody.⁸³ To je důležité s ohledem na prevenci zneužívání Singapurské úmluvy a na právní jistotu. V případě, že si jedna ze stran po uzavření mediační dohody účelově přemístí sídlo do jiného státu, nebude to mít na výkon mediační dohody vliv. Možnost výkonu mediační dohody podle Singapurské úmluvy nelze *ex post* založit či naopak vyloučit. Může se však objevit otázka, zda znění Singapurské úmluvy nedůvodně nezužuje možnost aplikace o spory, v nichž jedna ze stran sídlí ve více státech, mezi kterými je jeden stejný jako sídlo podnikání druhé strany. Singapurská úmluva pro tento případ stanovuje, že za relevantní se bude považovat stát, který má nejužší souvislost s předmětem sporu.⁸⁴

Ve srovnání s Newyorskou úmluvou, kde je upraveno sídlo rozhodčího řízení, mediace dle Singapurské úmluvy sídlo nemá. Prakticky to znamená, že výkon mediační dohody nebude podléhat vnitrostátní úpravě státu, kde mediace probíhala. Resp. vnitrostátní úprava může ukládat mediátorovi a stranám konkrétní povinnosti či upravovat podobu mediační dohody, nicméně nebude mít na výkon dané mediační dohody vliv (s výjimkou důvodů pro odepření výkonu mediační dohody, viz čl. 5 Singapurské úmluvy). Od porušení uložených povinností se dle vnitrostátní legislativy však může odvíjet odpovědnost stran či mediátora.⁸⁵ Pracovní skupina II UNCITRAL se rozhodla otázky použitelného práva neupravovat, kvůli komplikacím, které by mohly vyvstat při určování sídla mediace, státu původu mediační dohody a při rozlišování mezi právem rozhodným pro řešený spor a právem rozhodným pro mediační dohodu. Místo toho

⁸³ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, str. 20.

⁸⁴ V tomto bodě se liší od úpravy Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci, konkrétně jeho čl. 1 odst. 4, který stranám umožňuje režim *opt-in*, přestože nesplňují kritéria mezinárodního prvku. Tzn. Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci umožňuje, aby si strany vybraly, že se v jejich případě použije, přestože by se tak podle základní úpravy nestalo, jelikož by v jejich případě mezinárodní prvek nebyl přítomen. Srov. SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, str. 21.

⁸⁵ *Tamtéž*, str. 22.

Pracovní skupina II UNCITRAL zakotvila pravidla pro určování rozhodného práva v důvodech pro odepření výkonu mezinárodní mediační dohody, tzn. pouze v případě, že je potřeba posoudit, zda je mediační dohoda neplatná, neúčinná nebo nezpůsobilá k použití. Rozhodné právo se pro mediovaný spor a mediační dohodu neurčuje, příslušný orgán výkonu mezinárodní mediační dohody proto bude aplikovat kolizní normy státu výkonu a zohlední právo, které si strany v mezinárodní mediační dohodě případně vybraly.⁸⁶

Sentíes v souvislosti s definicí mezinárodního prvku upozorňuje, že Singapurská úmluva bude ve státech, kde není umožněna přímá vykonatelnost, vytvářet nerovnost v zacházení s mediačními dohodami podle toho, zda řeší vnitrostátní nebo mezinárodní spor. Sentíes argumentuje, že Singapurská úmluva bude zprostředkovaně působit i na vnitrostátní úroveň a na postupné zavedení přímé vykonatelnosti mediačních dohod i do vnitrostátních předpisů.⁸⁷ Nerovnosti mezi vnitrostátními a mezinárodními mediačními dohodami lze vyrovnat implementací Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci, který obsahuje čl. 15 o přímé vykonatelnosti mediačních dohod také na vnitrostátní úrovni.

Singapurská úmluva vychází z definice mediace v podobě Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci.⁸⁸ Mediací se dle čl. 2 odst. 3 Singapurské úmluvy rozumí proces, v rámci něhož se strany sporu snaží (kumulativně) dosáhnout i) smírného řešení sporu ii) za pomoci třetí osoby, iii) které chybí pravomoc rozhodnout, jak se jejich situace bude řešit. Jedná se o neformální proces, který naplňuje výše zmíněné tři podmínky bez ohledu na to, jakým pojmem ho strany sporu, mediátor či kterýkoli právní řád nazývá.⁸⁹ Nejčastějším synonymem je *konciliace*; Vzorový zákon

⁸⁶ BOULET, Jean-Christophe. The Singapore Convention and the Metamorphosis of Contractual Litigation. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1209-1235 [cit. 2020-06-21]. Dostupné z: <https://cardozoocr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>, str. 1232.

⁸⁷ FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention. Str. 1255.

⁸⁸ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, str. 15. Viz také článek 1 Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci, Srov. *UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation*, 2018 [online]. 2018 [cit. 2021-04-18]. ISBN 92-1-133730-5. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/annex_ii.pdf.

⁸⁹ Schnabel zmiňuje, že v průběhu jednání o Singapurské úmluvě se některé státy, zejména členské státy EU, zasazovaly o to, aby byla mediace definována jako strukturovaný proces. Jelikož však nebyla nalezena shoda ohledně definice toho, co by „strukturovaný proces“ měl zahrnovat, nebyla tato charakteristika do textu Singapurské úmluvy přidána. Viz SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, str. 16.

UNCITRAL o mediaci upřesňuje, že je považuje za termíny stejného významu.⁹⁰ V ČR je, podobně jako ve světě, rozšířenější pojem *mediace*, nicméně například ve Francii, Švýcarsku či Indii se pojmy *conciliace a mediace* používají pro dva různé procesy.⁹¹ Singapurská úmluva je nicméně zahrnuje oba. Rovněž nezáleží na tom, jakým způsobem strany do mediace vstoupí, ani co bude mediaci následovat, jestliže strany nedosáhnou dohody. Na straně jedné nerozlišujeme mezi vstupem do mediace prostřednictvím smluvní mediační doložky, nařízení mediace soudem, smlouvy o provedení mediace, a na straně druhé mezi následnou transformací mediátora na rozhodce nebo pokračování sporu v soudním řízení. Použití Singapurské úmluvy proto nebrání, pokud strany sporu souhlasily s procesem ARB-MED-ARB či MED-ARB, ovšem za předpokladu, že se v okamžik uzavření mediační dohody role mediátora nezměnila na roli rozhodce.^{92, 93} Pod pojem mediace v pojetí Singapurské úmluvy lze také řadit procesy administrované institucemi, jako jsou mezinárodní mediační centra při mezinárodních obchodních komorách.⁹⁴

Na smlouvy či dohody, do jejichž vyjednávání nebyl mediátor zapojen alespoň v nějaké fázi, se Singapurská úmluva nevztahuje. Z počátku jednání o Singapurské úmluvě několik delegací navrhovalo širší působnost Singapurské úmluvy, aby pokrývala i přímý výkon dohod vyjednaných bez pomoci mediátora. Od této koncepce bylo nicméně dále upuštěno. Většina delegací zamýšlela výsledek mediace odlišit od běžných smluv.⁹⁵ Dle zápisů z jednání o Singapurské úmluvě šlo spíše o politické rozhodnutí většiny, jež cítila nutnost podpořit rozvoj mediace jako samostatného institutu, než o propracovaný právní argument. Ten by však ve výsledku mediaci umožnil

⁹⁰ UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes: International commercial mediation: draft convention on international settlement agreements resulting from mediation: Note by the Secretariat*. New York: United Nations, 2018, Fifty-first session, A/CN.9/942. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/942>, str. 9.

⁹¹ EAN, Ban Jiun. How the Singapore Convention affects the international mediation market. In: *International Mediation Institute* [online]. Netherlands, 2020 [cit. 2020-05-25]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=2s6FR59aYpU&ab_channel=InternationalMediationInstitute.

Srov. také SVATOŠ, Martin. Tajemství mediace, aneb, Řešení sporů od A do Z, str. 100.

⁹² ARB-MED-ARB začíná rozhodčím řízením, v určité fázi se přemění na mediaci a poté opět na rozhodčí řízení. MED-ARB začíná mediací, nicméně končí rozhodčím řízením. Srov. DOLEŽALOVÁ, Martina. Institut Med-Arb a jeho uplatnění v českých podmínkách. *Bulletin Advokacie* [online]. 24. 3. 2015 [cit. 2020-06-19]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/institut-med-arb-a-jeho-uplatneni-v-ceskych-podminkach>.

⁹³ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, str. 17.

⁹⁴ Mezi nejdůležitější z nich lze zařadit ICC International Centre for ADR, Vienna International Arbitral Centre (VIAC), Hong Kong International Arbitration Centre (HKIAC), The London Court of International Arbitration (LCIA), Stockholm Chamber of Commerce (SCC).

⁹⁵ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements. Str. 19.

vybudovat větší respekt u odborné části veřejnosti, která by mediaci mohla častěji využívat či ji doporučovat.

Čl. 1 odst. 2 a 3 působnost Singapurské úmluvy naopak omezuje. Stanovuje, na jaké vztahy či případy se nevztahuje. Spory spotřebitelské, rodinné, pracovní a dědické jsou z působnosti explicitně vyloučeny. Uvedené oblasti právní řády států obvykle upravují kogentně. Jsou proto přímo zmíněny a vyloučeny, aby potenciální smluvní státy neváhaly s připojením k Singapurské úmluvě z důvodu právní nejistoty ohledně šíře působnosti. Potenciální signatáři se mohou přesvědčit o tom, že Singapurská úmluva nezasahuje do úpravy společenských vztahů, které jsou předmětem vnitrostátních politických rozhodnutí.⁹⁶

Z působnosti Singapurské úmluvy jsou rovněž vyřazeny mediační dohody, které byly i) schváleny soudem, uzavřeny v průběhu soudních řízení či vykonatelné jako soudní rozhodnutí v jurisdikci soudu nebo ii) vydány formou vykonatelného rozhodčího nálezu. Mediační dohody vydané zmíněnými způsoby jsou proto vykonatelné jako každé jiné soudní rozhodnutí nebo rozhodčí nález. U rozhodčího nálezu je však důležité hledisko vykonatelnosti. Pokud je dohoda z mediace zakotvena jako smír ve formě rozhodčího nálezu, ale tento není vykonatelný, bude rovněž podléhat režimu Singapurské úmluvy.⁹⁷

O'Neill v této souvislosti upozorňuje na to, že z formulace Singapurské úmluvy není zřejmé, jestli se působnost bude vztahovat i na situaci, která je obvyklá v členských státech EU, zavedenou na základě směrnice o mediaci. Zda pod Singapurskou úmluvu budou spadat také mediační dohody, které sice přímo vykonatelné nejsou, ale strany mohou veřejnou autoritu požádat o doložku vykonatelnosti či schválení ve formě smíru. Dle mého názoru z gramatického výkladu Singapurské úmluvy vyplývá, že dohody, které zmiňovanými způsoby (tzn. ve formě soudního smíru, rozhodčího nálezu apod.) nebyly vydány, mohou být podle Singapurské úmluvy vykonatelné. Jestliže právní úprava nabízí více nástrojů, jichž strana může využít k posílení své pozice a zároveň z nich nejsou stanoveny výjimky, není její povinností využít některý konkrétní, naopak může využít takový, který nejvíce odpovídá její situaci. Podle čl. 6 směrnice o mediaci členské státy EU musí zajistit, aby mediační dohody bylo možné učinit vykonatelnými. Je však věcí každé členské země, jakou podobu vykonatelnosti pro mediační dohody zvolí, nemusí

⁹⁶ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements. Str. 19.

⁹⁷ Smír ve formě rozhodčího nálezu nemusí být např. vykonatelný v případě, že smír obsahuje širší okruh řešených otázek než rozhodčí smlouva, ve které je spor definován. Nad dalšími otázkami, které nejsou v rozhodčí smlouvě upřesněny a strany sporu se nedohodly na rozšíření rozhodčí smlouvy, rozhodce nemá pravomoc. Srov. ALEXANDER, Nadja a Shouyu CHONG. The Singapore Convention on Mediation: A Commentary. Str. 42.

se jednat o přímou vykonatelnost. Jako příklad můžeme uvést situaci v ČR. Pro vykonatelnost mediační dohody je potřeba např. forma soudního smíru. Jestliže by mediační dohoda v konkrétním případě ve formě soudního smíru vydána nebyla, bylo by možné, za předpokladu, že by se ČR stala smluvním státem, aby se mediační dohoda stala exekučním titulem podle Singapurské úmluvy.

O'Neill v této souvislosti ještě poukazuje na to, že pokud by mediační dohody doposud nevydané formou rozhodčího nálezu nebo soudního smíru měly být vyloučeny z působnosti Singapurské úmluvy, znamenalo by to neúměrnou limitaci a znevýhodnění stran pocházejících z členských států EU, jelikož podle unijní úpravy musí o vykonatelnost mediační dohody požádat obě strany mediační dohody. V situaci, kdy jedna ze stran již plnila, zatímco druhá nikoli, je nepravděpodobné, že by strana, která neplnila dobrovolně, souhlasila s vykonatelností dohody, podle které měla plnit.⁹⁸ Obecně je tento argument platný, nicméně v některých členských státech EU souhlas obou stran mediační dohody není pro návrh na výkon požadován nebo se interpretuje rozdílně.⁹⁹

Důvodů pro vyloučení soudních rozhodnutí a rozhodčích nálezů z působnosti Singapurské úmluvy je vícero. Za prvé, jedná se o předcházení překryvu se stávajícími a budoucími mezinárodními úmluvami a z toho plynoucím případným mezerám v právní úpravě. Za druhé, o prevenci zneužívání mezinárodních úmluv upravujících vykonatelnost stranami. Pokud by byl umožněn výběr mezi více právními nástroji, strana, která by byla neúspěšná při návrhu na výkon mezinárodní mediační dohody, by měla možnost žádat o její výkon další cestou.¹⁰⁰

Žukauskaitė nicméně s výše uvedeným argumentem nesouhlasí. Uvádí, že pokud oprávněné straně sporu není umožněn výběr mezinárodního právního instrumentu, může se stát, že na její situaci nebude aplikovatelný žádný z nich. Ve výsledku nebude moci využít ani jednoho, aby se domohla plnění.¹⁰¹ Kdyby si oprávněná strana sporu mohla vybrat, kterého z mezinárodních právních nástrojů využije, mohla by zvážit, který z nich je pro danou situaci vhodnější, a teprve na

⁹⁸ O'NEILL, Jan. The new Singapore Convention: will it be the New York Convention for mediation? *Practical Law: Dispute Resolution Blog* [online]. 19. 11. 2018, 1-4 [cit. 2020-02-19]. Dostupné z: <http://disputeresolutionblog.practicallaw.com/the-new-singapore-convention-will-it-be-the-new-york-convention-for-mediation/>. Str. 2.

⁹⁹ Výslovný souhlas obou stran mediační dohody není vyžadován např. v ČR. ŽUKAUSKAITĚ, Miglė. Enforcement of Mediated Settlement Agreements. Str. 211.

¹⁰⁰ Mezi takovými mezinárodními úmluvami najdeme Úmluvu ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu a Úmluvu o uznávání a výkonu cizích soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech pro soudní rozhodnutí, Newyorskou úmluvu pro rozhodčí nálezy. Srov. ROSNER, Norel. The Singapore Convention: Reflections on Articles 1.3 on Scope, 8.1(b) on Reservations, and 12 on Regional Economic Integration Organizations. Str. 1260.

¹⁰¹ ŽUKAUSKAITĚ, Miglė. Enforcement of Mediated Settlement Agreements. Str. 212.

základě toho přistoupit k návrhu na výkon. Nabízí se však otázka, jestli je výběr vhodný nechat právě na úvaze strany sporu. Osobně se domnívám, že pokud by oprávněná strana dostala na výběr z několika právních instrumentů, představovalo by to sice zvýšení pravděpodobnosti, že se domůže plnění, nicméně ve výsledku také snížení právní jistoty druhé strany sporu i třetích osob. Strany sporu však mohou o formě konečné dohody uvažovat ještě před započítím jakýchkoli řízení vedoucích k vyřešení sporu.

Mezi argumenty, které podporují možnost překryvu mezi multilaterálními úmluvami, se uvádí situace, kdy mezinárodní mediační dohoda může být vykonatelná ve státě soudního řízení, ale zároveň však z nějakého důvodu není vykonatelná ve státě výkonu. Kvůli tomu by nakonec nemohla být vykonatelná vůbec, protože by se na ni neuplatnila žádná mezinárodní úmluva. V případě, že by existoval překryv, mohla by být vykonatelná alespoň podle Singapurské úmluvy.¹⁰² Dalším argumentem je skutečnost, že ne každý stát, který bude smluvní stranou Singapurské úmluvy, se bude chtít připojit také k Úmluvě ze dne 2. července 2019 o uznávání a výkonu zahraničních rozsudků v občanských a obchodních věcech (dále jen „Haagská úmluva“). A dále, ne každý smluvní stát Newyorské úmluvy se bude chtít připojit k Singapurské úmluvě. Dle Žukauskaitė i Schnabela si Newyorská úmluva, Haagská úmluva a Singapurská úmluva neprotiřečí. Nicméně v průběhu vyjednávání o obsahu Singapurské úmluvy EU stejný pohled nesdílela, což se stalo důvodem pro výslovné vyloučení smírů, rozsudků a nálezů z působnosti Singapurské úmluvy.¹⁰³ V předložené práci však detailněji nezkoumám, jestli se podmínky vykonatelnosti titulu podle Newyorské, Haagské a Singapurské úmluvy neliší.

Níže pro ilustraci uvádím čtyři příklady, jak bude Singapurská úmluva s Newyorskou a Haagskou úmluvou interagovat.¹⁰⁴ V každém z příkladů předpokládám dva státy, jsou odlišeny různými barvami. Pokud je stát signatářem některé úmluvy, daná úmluva je označena barvou státu. Ve sloupci a řádku je u každé úmluvy uveden nástroj pro řešení sporu – mediační dohoda, smír ve formě soudního rozhodnutí nebo smír ve formě rozhodčího nálezu. Pokud je nástroj podbarven

¹⁰² SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements. Str. 20.

¹⁰³ ŽUKAUSKAITĖ, Miglė. Enforcement of Mediated Settlement Agreements. Str. 213. Dále také SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements. Str. 20.

¹⁰⁴ Haagská úmluva doposud není platná ani účinná, nicméně v následujících příkladech budu předpokládat, že tomu tak již je. Viz: Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters: Status Report. *Hague Conference on Private International Law* [online]. The Netherlands: HCCH, 2019, 3-III-2021n. 1. [cit. 2021-2-28]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=137>.

zeleně, znamená to, že je přímo vykonatelný v obou uváděných státech. Jestliže je zvýrazněn jinou barvou, znamená to jeho přímou vykonatelnost pouze v jedné zemi.¹⁰⁵

	Fidži	Singapurská úmluva	Haagská úmluva	Newyorská úmluva
Česká republika				
Singapurská úmluva		mediační dohoda	X	X
Haagská úmluva		X	X	X
Newyorská úmluva		X	X	smír ve formě rozhodčího nálezů

Příklad č. 1

V případě č. 1 vycházím z předpokladu dvou stran sporu z Fidži a z ČR. ČR je smluvní stranou pouze Newyorské úmluvy, Fidži je smluvní stranou jak Newyorské, tak Singapurské úmluvy. Nejjistější cestou k zajištění přímé vykonatelnosti pro obě strany je proto uzavření smíru ve formě rozhodčího nálezů. Mediační dohodu mohou též uzavřít, nicméně bude přímo vykonatelná pouze ve Fidži. Pokud by tedy česká strana dobrovolně neplnila, ale vlastnila by majetek ve Fidži, mediační dohoda by byla účinná. Pokud by však česká strana neplnila dobrovolně a žádný majetek ve Fidži (případně jiném smluvním státu Singapurské úmluvy) nevlastnila, výkon mediační dohody by byl znemožněn a fidžijská strana by musela postupovat cestou navazujícího soudního nebo rozhodčího řízení.

	Fidži	Singapurská úmluva	Haagská úmluva	Newyorská úmluva
Saúdská Arábie				
Singapurská úmluva		mediační dohoda	X	X
Haagská úmluva		X	X	X
Newyorská úmluva		X	X	smír ve formě rozhodčího nálezů

Příklad č. 2

V případě č. 2 vycházím z předpokladu dvou stran sporu, jedné ze Saúdské Arábie, druhé z Fidži. Jak Fidži, tak Saúdská Arábie jsou smluvními stranami Newyorské i Singapurské úmluvy. Strany sporu si mohou vybrat, jestli uzavřou smír ve formě rozhodčího nálezů nebo prostou

¹⁰⁵ Údaje o signatářích Singapurské úmluvě čerpám z: COMMERCIAL ARBITRATION AND MEDIATION: United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. *United Nations Treaty Collection* [online]. 12 September 2020n. 1. [cit. 2021-1-29]. Dostupné z: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-4&chapter=22&clang=en, údaje o signatářích Newyorské úmluvě z: Status: Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: New York Convention. *United Nations Commission On International Trade Law* [online]. [cit. 2021-1-29]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/conventions/foreign_arbitral_awards/status2 a o Haagské úmluvě zde: Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters: Status Report.

mediační dohodu. Oba nástroje, samozřejmě s ohledem na rozdíly, které vyplývají z úmluv, budou rovnocenné. Pokud nebude dobrovolně plnit kterákoli ze stran sporu, druhá strana se může domáhat vykonatelnosti jak v Saúdské Arábii, tak ve Fidži.¹⁰⁶

	Fidži	Singapurská úmluva	Haagská úmluva	Newyorská úmluva
Uruguay před ratifikací SÚ				
Singapurská úmluva		mediační dohoda	X	X
Haagská úmluva		X	smír ve formě soudního rozhodnutí	X
Newvorská úmluva		X	X	smír ve formě rozhodčího nálezu

Příklad č. 3

V případě č. 3 vycházím z předpokladu dvou stran sporu pocházejících z Fidži a z Uruguaye. Fidži podepsalo Singapurskou úmluvu a Newyorskou úmluvu, Uruguay podepsala kromě dvou dříve uvedených také Haagskou úmluvu. Haagská úmluva v okamžiku odevzdání rukopisu práce není platná ani účinná, ale pro účely ilustrace to budu předpokládat. U Singapurské úmluvy vycházím ze skutečného stavu, tzn. Uruguay sice Singapurskou úmluvu podepsala, nicméně doposud k ní řádně nepřistoupila.

Strany sporu mohou uzavřít pouze smír ve formě rozhodčího nálezu, pokud si chtějí být jisté přímou vykonatelností v obou státech. Mohou též uzavřít smír ve formě soudního rozhodnutí, nicméně přímo vykonatelný bude pouze v Uruguayi. Pokud bude fidžijská strana vlastnit majetek v Uruguayi a nebude dobrovolně plnit, může se plnění domoci i uruguayská strana. Strany sporu mohou uzavřít také mediační dohodu, přímo vykonatelná bude pouze ve Fidži (a signatářských státech Singapurské úmluvy), ať už nebude plnit kterákoli ze stran.

	Fidži	Singapurská úmluva	Haagská úmluva	Newyorská úmluva
Uruguay po ratifikaci SÚ				
Singapurská úmluva		mediační dohoda	X	X
Haagská úmluva		X	smír ve formě soudního rozhodnutí	X
Newvorská úmluva		X	X	smír ve formě rozhodčího nálezu

Příklad č. 4

V případě č. 4 vycházím z obdobných předpokladů jako v případě č. 3, tzn. dvě strany sporu pocházející z Fidži a z Uruguaye. Na rozdíl od příkladu č. 3 ale předpokládám, že Uruguay kromě podpisu k Singapurské úmluvě řádně přistoupila, přestože tomu tak v moment odevzdání

¹⁰⁶ S výjimkou mediačních dohod, jejichž stranou bude orgán veřejné moci Saúdské Arábie, jelikož Saúdská Arábie při přistoupení k Singapurské úmluvě využila možnosti výhrady. Viz: COMMERCIAL ARBITRATION AND MEDIATION: United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation.

práce není. Strany sporu mohou uzavřít prostou mediační dohodu nebo smír ve formě rozhodčího nálezu, oba budou mít rovnocenné postavení z hlediska možnosti uznání a výkonu, opět s odhlédnutím od rozdílů vyplývajících z povahy obou úmluv. Strany sporu mohou též uzavřít smír ve formě soudního rozhodnutí, nicméně přímo vykonatelný bude pouze v Uruguayi. Pokud bude fidžijská strana vlastnit majetek v Uruguayi a nebude dobrovolně plnit, může se plnění domoci i uruguayská strana.

Z výše uvedených příkladů je zřejmé, že strany sporu budou muset již před zahájením mediace zvažovat konečnou podobu dohody a zjišťovat informace o účinnosti úmluv ve vybraném státě. Vzhledem k tomu, že Newyorskou úmluvu přijalo doposud nejvíce států, stále pro strany sporu tvoří smír v podobě rozhodčího nálezu nejjistější cestu k přímé vykonatelnosti jejich dohody, i s vědomím nevýhod, které tento hybridní nástroj přináší. Je zřejmé, že úspěšnost Singapurské úmluvy v současné situaci nezávisí tolik na ochotě stran sporu řešit svou situaci mediací, nýbrž na počtu států, které k ní řádně přistoupí.

U tématu působnosti ještě stojí za zmínku úvaha O'Neill. Podle jejího vyjádření bude působnost Singapurské úmluvy širší než počet smluvních států úmluvy.¹⁰⁷ Singapurská úmluva nefunguje na principu reciprocit mezi smluvními státy, což ji odlišuje od většiny multilaterálních právních nástrojů, které řeší vykonatelnost.¹⁰⁸ Podle Singapurské úmluvy je smluvní stát povinen vykonat mezinárodní mediační dohodu, přestože byla uzavřena ve státě, který není smluvním státem Singapurské úmluvy. Pokud bude mezinárodní mediační dohoda splňovat všechny potřebné náležitosti, není důvod nevykonat ji v souladu se Singapurskou úmluvou, a to bez ohledu na to, kde byl dokončen její kontraktační proces.¹⁰⁹

S uvedeným názorem lze souhlasit, nicméně také polemizovat o jeho významnějším dopadu na mezinárodní obchodní vztahy. Pro ilustraci uvedu příklad dvou stran sporu s místem podnikání v ČR a Singapuru. Singapur Singapurskou úmluvu již podepsal i ratifikoval, je pro něj

¹⁰⁷ O'NEILL, Jan. The new Singapore Convention: some practical issues to consider now. Str. 1.

¹⁰⁸ *Tamtéž*, str. 2. Newyorská úmluva na principu reciprocit také není postavena. Obecně nevyžaduje, aby strany sporu byly příslušníci smluvních států. Tzn. rozhodčí nález může být vykonatelný také tehdy, pokud je vydán pro strany sporu, jejichž domovský stát není smluvní stranou Newyorské úmluvy. Newyorská úmluva však také umožňuje připojení s výhradou. Možnosti využila ČR, díky čemuž se úprava Newyorské úmluvy použije pro uznání a výkon rozhodčích nálezů vydaných na území jiného smluvního státu. Newyorská úmluva se na rozhodčí nálezy uzavřené na území nesmluvních států použije jen v rozsahu, v němž tyto státy poskytují vzájemnost. Viz KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-550-0. Str. 398.

¹⁰⁹ Newyorská úmluva, Haagská úmluva o volbě soudu. Bruselský režim. O'NEILL, Jan. The new Singapore Convention: some practical issues to consider now. Str. 2.

platná a účinná.¹¹⁰ ČR nikoliv. Zmíněné strany uzavřou mediační dohodu v Singapuru, strana s místem podnikání v ČR však nebude plnit dobrovolně. Jaké možnosti má strana s místem podnikání v Singapuru? Přestože má k dispozici mezinárodní mediační dohodu, která je vykonatelná ve smluvních státech Singapurské úmluvy, tedy i v Singapuru, českou stranu k plnění v ČR pomocí Singapurské úmluvy nepřiměje. Lze tedy polemizovat o tom, jestli by si singapurský smluvní partner skutečně zvolil mediaci jako způsob řešení svého sporu s českým partnerem, pokud by si nebyl jistý, že český partner vlastní majetek v Singapuru či některém dalším smluvním státě Singapurské úmluvy nebo bude plnit dobrovolně.

Působnost je pozitivně vymezena nejúžeji Singapurskou úmluvou, a to na obchodní věci. Množina je však pro všechny úrovně identická. Termín obchodní věci lze vykládat velice široce, ovšem s omezením negativní působnosti. U směrnice o mediaci a zákona o mediaci lze nalézt omezení působnosti statusovými věcmi, v Singapurské úmluvě je však definována odlišně: na věci dědické, pracovní, spotřebitelské a rodinné. Proti rozsahu působnosti Singapurské úmluvy mohou smluvní státy namítnout konkrétně vymezené výhrady, členské státy EU musí implementovat rozsah, který jim směrnice ukládá, nicméně mohou dobrovolně přijmout i doplňující úpravu, kterou směrnice předkládá. V případě přistoupení státu k Singapurské úmluvě bude negativní vymezení působnosti vytvářet nerovnost mezi mediačními dohodami. Pokud přistoupivší stát za tímto účelem implementuje Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci a s ním související přímou vykonatelnost i pro vnitrostátní mediační dohody, nerovnost se vyváží pouze pro mediační dohody v obchodních věcech. Rozšíření na další oblasti je na úvaze konkrétního státu.¹¹¹

Formální náležitosti mezinárodní mediační dohody jsou v čl. 4 Singapurské úmluvy určeny třemi body: i) mediační dohoda musí být písemná, ii) musí být podepsána oběma stranami, iii) musí být zřejmé, že pochází z mediace. Podle Morris-Sharma se v čl. 4 Singapurské úmluvy odráží snaha postihnout všechny důležité aspekty toho, jak mediace vypadá v mezinárodní praxi. Jedná se o snahu vyvážit na straně jedné potřebu určitých formálních požadavků na mediační dohodu a na straně druhé zachování flexibility mediačního procesu.¹¹²

¹¹⁰ Srov. Status: United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. *UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW* [online]. New York: United Nations, 2019 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/conventions/international_settlement_agreements/status.

¹¹¹ Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci doporučuje adaptovat zákon pro „mezinárodní obchodní věci“, nicméně za účelem rozšíření na vnitrostátní mediační dohody umožňuje vymazat „mezinárodní“. Srov. poznámku pod čarou č. 3 Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci k čl. 3.

¹¹² MORRIS-SHARMA, Natalie. The Singapore Convention is Live, and Multilateralism, Alive! Str. 1018.

Písemnou mediační dohodou se rozumí dohoda, jejíž obsah je zaznamenán, a to bez ohledu na konkrétní způsob. Čl. 2 odst. 2 vyjasňuje, že za písemný záznam se považuje také elektronická komunikace. V případě, že mediace probíhá online nebo je mediační dohoda vypracována prostředky komunikace na dálku, lze při splnění podmínek uvedených v čl. 4 odst. 2 Singapurské úmluvy nechat uznat či vykonat i takovou finální dohodu.¹¹³ Z toho plyne, že Singapurská úmluva se bude aplikovat na mediační dohody uzavřené písemně, včetně elektronické formy zápisu.¹¹⁴

Dle čl. 4 odst. 1 Singapurské úmluvy je strana, která se dovolává mediační dohody, povinna příslušnému orgánu výkonu poskytnout kopii mediační dohody a zároveň důkaz o tom, že byl spor řešen mediací. Jako důkaz může sloužit podpis mediátora na mediační dohodě, samostatné prohlášení mediátora nebo prohlášení administrující instituce o tom, že spor byl řešen mediací nebo též jakýmkoli jiným relevantním dokumentem.¹¹⁵ Seznam prostředků, kterými je možné prokázat, že dohoda pochází z mediace, záměrně není uzavřený, naopak je pouze ilustrativní a otevřený, aby mohl pojmout nejrůznější postupy uplatňované v mezinárodním prostředí.¹¹⁶

Pojetí situace, kdy je dohoda uzavřena v rámci mediace, je velmi široké. Jako důkaz o tom, že dohoda pochází z mediace, může zejména sloužit podpis dohody mediátorem, prohlášení mediátora či prohlášení instituce, která mediaci administrovala. Podpis mediátora se uvádí přímo na mezinárodní mediační dohodě, prohlášení mediátora o mediaci sporu může být na jakékoli listině, tzn. nejen na mediační dohodě. Prohlášením administrující instituce se míní potvrzení mediačního centra či jiné obdobné instituce, která se starala o administrativu, o tom, že byl spor řešen mediací.¹¹⁷ Za dohodu pocházející z mediace lze dále považovat jakoukoliv dohodu, v jejíž

¹¹³ Č. 4 odst. 2: „Požadavek, aby mediační dohodu podepsaly strany nebo případně mediátor, je v případě elektronické komunikace splněn, pokud:

(a) je použita metoda k identifikaci stran nebo mediátora a k vyjádření úmyslu stran nebo mediátora ohledně informací obsažených v elektronické komunikaci a

(b) použitá metoda je buď:

(i) tak spolehlivá, jak je to vhodné pro účel, pro který byla elektronická komunikace vytvořena nebo sdělena, s ohledem na všechny okolnosti, včetně jakékoli příslušné dohody; nebo

(ii) prokazatelně splňovala dané funkce popsané v písmenu a) výše, a to sama o sobě nebo společně s dalšími důkazy“

¹¹⁴ STITT, Allan J. The Singapore Convention: When has a Mediation Taken Place. Str. 1175.

¹¹⁵ O'NEILL, Jan. The new Singapore Convention: some practical issues to consider now. *Practical Law: Dispute Resolution Blog* [online]. 18. 9. 2019, 1-5 [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <http://disputeresolutionblog.practicallaw.com/the-new-singapore-convention-some-practical-issues-to-consider-now/>, str. 3.

¹¹⁶ MORRIS-SHARMA, Natalie. The Singapore Convention is Live, and Multilateralism, Alive! Str. 1018.

¹¹⁷ ŽUKAUSKAITĖ, Miglė. Enforcement of Mediated Settlement Agreements, str. 212.

tvorbě mediátor pomáhal, v podstatě bez ohledu na to, jak významné pro její finální formulaci bylo jeho zapojení. Může tedy stranám pomáhat v průběhu celého vyjednávání dohody, nicméně nikoli nutně. Strany si jej mohou přizvat i pouze proto, aby jim pomohl nalézt shodu pouze v jednom bodu celého sporu.¹¹⁸ Totéž platí pro délku zapojení mediátora, ať už se mediátor účastní jednoho jednání či celého vyjednávání, které v komplexních situacích může trvat několik měsíců. Výsledná dohoda se v obou uvedených případech považuje za vyplývající z mediace.¹¹⁹ Chtěla bych upozornit na další problematický aspekt Singapurské úmluvy. Skutečnost, že dohoda pochází z mediace, bude často záviset na prohlášení jediné osoby – ať už mediátora nebo případného svědka. Obávám se, že takový postup dává široký prostor pro zneužívání Singapurské úmluvy. Dle mého názoru by bylo vhodnější (i za cenu většího formalismu) taxativně stanovit způsoby prokázání, že dohoda pochází z mediace.

Schnabel k tomu dodává, že pokud by některá ze stran nesouhlasila s tím, aby se na dohodu aplikovala Singapurská úmluva, musela by prokázat, že se mediační jednání konkrétního sporu v žádném aspektu netýkalo a druhá strana jedná podvodně. Jinou možností by bylo prokázat, že důkaz o proběhlé mediaci je nevěrohodný.¹²⁰ Dle mého názoru se jedná pouze o teoretickou úvahu, v praxi bude dokazování ohledně předmětu jednání mediace či prokazování nevěrohodnosti důkazu o uskutečněné mediaci poměrně komplikované. Vyloučit působnost Singapurské úmluvy právě tímto způsobem je velice obtížně představitelné. Jediným praktickým řešením se zdá být její výslovné vyloučení dohodou obou stran.

V ČR je na mediační dohody kladen podobný požadavek, ačkoliv v našem právním řádu nemá podpis mediátora pro výkon mediační dohody právní význam. Podpis mediátora ale může být důležitý pro případný soudní spor, pokud by měl být mediátor předvolán jako svědek.¹²¹ Mlčenlivost mediátora se vztahuje výhradně k řešení ve věci samé, nikoli na sdělení procesní povahy.¹²² Podpis mediátora na mediační dohodě může být důkazem o tom, že daná osoba

¹¹⁸ STITT, Allan J. The Singapore Convention: When has a Mediation Taken Place. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1173-1180 [cit. 2020-05-28]. Dostupné z: <https://cardozoocr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>, str. 1177.

¹¹⁹ *Tamtéž*, str. 1173.

¹²⁰ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, str. 18.

¹²¹ Vyplývá to a *contrario* z § 9 odst. 3 zákona o mediaci, který upřesňuje, kdy povinností mlčenlivosti mediátor vázán není: „Povinností mlčenlivosti není mediátor vázán v rozsahu nezbytném pro řízení před soudem nebo jiným příslušným orgánem, je-li předmětem řízení spor plynoucí z výkonu činnosti mediátora mezi ním a stranou konfliktu anebo jejím právním nástupcem a dále v rozsahu nezbytném pro svou obranu v rámci výkonu dohledu nad činností mediátora nebo v kárném řízení.“

¹²² Viz bod 10 rozhodnutí Ústavního soudu III. ÚS 1604/17, (ÚS 3576/2018).

ve sporu figurovala jako mediátor a je tudíž vázána zákonnou mlčenlivostí vyplývající ze zákona o mediaci. V některých jurisdikcích je však rozsah povinnosti mlčenlivosti mediátora definován širěji – tzn. vztahuje se i na samotný fakt o tom, že se spor mediací řešil.¹²³ Allan uvádí, že důkazním prostředkem může být i faktura za pronájem místnosti, pokud z ní plyne, že byla použita v souvislosti s mediací, nebo svědek, který se nacházel v budově v době konání mediace a může dosvědčit, že se mediace odehrála. Vzhledem k tomu, že strany mohou v případě návrhu na výkon mediační dohody použít velice široký okruh důkazních prostředků, širší povinnost mlčenlivosti mediátora nemusí být možností výkonu mediační dohody na překážku.¹²⁴ Je vhodné poznamenat, že Singapurská úmluva mlčenlivost mediátorů nijak neupravuje, na rozdíl od Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci.¹²⁵ Domnívám se tedy, že pro mlčenlivost konkrétního mediátora se uplatní právní řád státu, z něhož mediátor pochází. Pro strany sporu to znamená další povinnost, kterou je dobré mít na paměti již před konáním mediačních jednání, aby se následně vyhnuly situaci, kdy budou muset prokazovat, že se mediace odehrála, nicméně mediátor kvůli právu, které se na něj bude aplikovat, nebude moci tuto skutečnost dosvědčit.

3.2. Srovnání věcné působnosti a formálních náležitostí s dalšími prameny právní úpravy

Mediaci lze pohledem všech tří legislativ chápat jako prostředek k dosažení smírného řešení sporu s pomocí třetí osoby. Je založena na principu dobrovolnosti, kterou Singapurská úmluva zmiňuje jako absenci rozhodovací pravomoci mediátora. Česká úprava dobrovolnost nezmiňuje doslovně, nicméně ji lze dovést z možnosti stran kdykoli v průběhu mediace pokračovat soudní cestou.¹²⁶ Singapurská úmluva pochopitelně obsahuje mezinárodní prvek a přímou vykonatelnost mediačních dohod.

Mezinárodní prvek lze identifikovat na každé úrovni, nicméně je definován odlišně – musí být naplněny jiné podmínky. Nejširěji lze chápat mezinárodní prvek podle české úpravy, který pro oblast mediace není definován konkrétně. Na úrovni směrnice o mediaci hovoříme o přeshraničním prvku. Směrnice o mediaci je aplikovatelná pouze na přeshraniční spory mezi členskými státy EU, ovšem nikoli pouze na obchodní věci. Singapurská úmluva je naproti tomu

¹²³ O'NEILL, Jan. The new Singapore Convention: some practical issues to consider now, str. 4.

¹²⁴ STITT, Allan J. The Singapore Convention: When has a Mediation Taken Place, str. 1177.

¹²⁵ Srov. článek 10 Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci: „*Pokud se strany nedohodnou jinak, veškeré informace týkající se mediace se považují za důvěrné, s výjimkou případů, kdy je jejich zveřejnění vyžadováno zákonem nebo pro účely provádění nebo vymáhání mediační dohody.*“

¹²⁶ Komentář k § 3, Srov. HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Str. 33.

zaměřená na mediační dohody vyplývající z obchodních věcí s mezinárodním prvkem v každém státu, který k ní přistoupí.

Formální náležitosti mediační dohody jsou definovány na všech úrovních stejně: požadavkem písemné formy. Singapurská úmluva a zákon o mediaci (na rozdíl od směrnice o mediaci) vyžadují, aby byla podepsána oběma stranami. Singapurská úmluva navíc požaduje důkaz, že dohoda pochází z mediace. Abramson uvádí, že snahou bylo předejít zejména vytváření systémů pro praní špinavých peněz či dohod tzv. „vyjednaných mezi přáteli v hospodě“.¹²⁷ Pokud ale odhlédneme od mediací administrovaných institucemi, jedinou pojistku proti zneužívání Singapurské úmluvy tvoří prohlášení jediné osoby o tom, že dohoda pochází z mediace. Singapurská úmluva a zákon o mediaci mají navíc stejný přístup ohledně vyžadování podpisu všech stran sporu a konstatování, že mediátor není stranou mediační dohody. Singapurská úmluva neklade na mediátory žádné formální požadavky. Mediátorem se může prohlásit v podstatě kdokoli, je tedy možné pochybovat o účinnosti daného ustanovení. Současná úprava směrnice o mediaci a zákona o mediaci je postavena na opačném modelu kontroly mediačních dohod, proto tento požadavek není důležitý. Zákon o mediaci však už tento požadavek také naplňuje, jelikož je na mediační dohodě vyžadován podpis mediátora.

¹²⁷ ABRAMSON, Hal. The New Singapore Mediation Convention: The Process and Key Choices. In: Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1037-1062 [cit. 2020-05-21]. Dostupné z: <https://cardozo.jcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>, str. 1050.

3.3. Regionální uskupení jako smluvní strany Singapurské úmluvy

Singapurská úmluva ve svém čl. 12 umožňuje, aby se jako smluvní strany připojily tzv. regionální ekonomické integrační organizace (*regional economic integration organizations*, dále jako „regionální uskupení“). Typickým příkladem regionálního uskupení je EU, která se v současné situaci rozhoduje, zdali k Singapurské úmluvě přistoupí jako celek, či toto rozhodnutí nechá na jednotlivých členských státech. Žádné regionální uskupení není signatářem Newyorské úmluvy.¹²⁸ Situace Singapurské úmluvy je v tomto ohledu odlišná, nicméně obecně již lze přistoupení regionálních uskupení považovat za standardní ujednání. Jeho cílem je usnadnit přistoupení k úmluvě v případě, že upravuje oblast, kterou členské státy přenesly na regionální uskupení.¹²⁹ Podle Meidanise má EU jménem členských států na základě čl. 3 odst. 2 Smlouvy o fungování EU pravomoc ratifikovat Singapurskou úmluvu. Dle jeho názoru přijetí mezinárodní úmluvy o mediaci spadá do výlučné pravomoci EU. Odvolává se na to, že na případ Singapurské úmluvy lze obdobně použít stanovisko EU k Luganské úmluvě. Jelikož mediace patří do oblasti soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech, EU má pravomoc podepsat Singapurskou úmluvu.¹³⁰ Dle Brink a Rosnera bude rozhodnutí o přistoupení či nepřistoupení EU čistě politické.¹³¹

Pravidla pro aplikaci Singapurské úmluvy uvádí čl. 12. Upravuje případy, kdy regionální uskupení vytváří vlastní právní normy ohledně výkonu soudních rozhodnutí. Čl. 12 odst. 4 Singapurské úmluvy stanovuje, že pokud nastane konflikt mezi pravidly Singapurské úmluvy a pravidly regionální organizace, vždy se použijí pravidla regionální organizace bez ohledu na to, jestli byla přijata dříve či později než Singapurská úmluva.¹³² Singapurská úmluva se dle čl. 12 odst. 4 písm. a) dále nepoužije v případě, kdy se jedná o mediační dohodu uzavřenou mezi stranami pocházejícími z členských států stejného regionálního uskupení. Schnabel zmiňuje dvě výjimky z tohoto pravidla. První výjimkou je situace, kdy obě strany pocházejí z členských států

¹²⁸ ALEXANDER, Nadja a Shouyu CHONG. *The Singapore Convention on Mediation: A Commentary*. Str. 177.

¹²⁹ ROSNER, Norel. *The Singapore Convention: Reflections on Articles 1.3 on Scope, 8.1(b) on Reservations, and 12 on Regional Economic Integration Organizations*. Str. 1264.

¹³⁰ MEIDANIS, Haris. *Singapore Convention Series: A Plea For The Adoption Of The Singapore Mediation Convention By The EU*. *Kluwer Mediation Blog* [online]. 2019, March 20, 2019 [cit. 2021-1-29]. Dostupné z: <https://mediationblog.kluwerarbitration.com/2019/03/20/singapore-convention-series-a-plea-for-the-adoption-of-the-singapore-mediation-convention-by-the-eu/>.

¹³¹ BRINK, Henneke. *The Singapore Convention on Mediation - Where's Europe?* *Mediate.com* [online]. 2021 [cit. 2021-4-4]. Dostupné z: <https://www.mediate.com/articles/brink-singapore-europe.cfm>.

¹³² ALEXANDER, Nadja a Shouyu CHONG. *The Singapore Convention on Mediation: A Commentary*. Str. 177.

téhož regionálního uskupení, avšak podstatná část závazků vyplývajících z mediační dohody má být plněna mimo členské státy regionální organizace. Zde se pravidla Singapurské úmluvy budou aplikovat přednostně. Druhou výjimku lze spatřovat v situaci, kdy strany mezinárodní mediační dohody nepocházejí výlučně z jednoho regionálního uskupení. Například pokud se mezi třemi stranami, z nichž dvě pocházejí ze zemí EU, nachází jedna, která z členského státu nepochází, použijí se přednostně pravidla Singapurské úmluvy.¹³³

Čl. 12 odst. 4 písm. b) ještě specificky zmiňuje pravidla ohledně výkonu cizích rozsudků mezi členskými státy regionální organizace. Interní pravidla regionálního uskupení budou mít vždy aplikační přednost před Singapurskou úmluvou, ať už byla přijata před ní, či kdykoli poté. Prakticky si tuto situaci lze představit na následujícím příkladu. Pokud strana sporu navrhne výkon mezinárodní mediační dohody v jednom konkrétním členském státě regionálního uskupení a zmiňovaný stát vydá rozhodnutí, které výkon umožní nebo naopak odepře, ostatní členské státy regionální organizace budou rozhodnutím vázány z důvodu vnitřních (tedy regionálních) pravidel uznávání cizích rozsudků. Mezinárodní mediační dohoda tedy nemůže být znovu předložena před soud jiného členského státu s návrhem na její výkon, jelikož se uplatní regionální pravidla výkonu rozsudků, která mají v daném případě přednost před pravidly v Singapurské úmluvě.¹³⁴ V případě, že by Singapurskou úmluvu podepsala EU jako typická představitelka regionálního uskupení, na výkon mezinárodních mediačních dohod by se konkrétně uplatnily čl. 36 odst. 1 a čl. 39 Bruselu I bis.

Jaký důsledek by mělo přijetí Singapurské úmluvy 1. EU a 2. ČR či 3. nejprve ČR a následně EU? V současné chvíli není jasné, jestli EU k Singapurské úmluvě přistoupí jako celek, nebo rozhodnutí nechá na jednotlivých členských státech. Pokud by přistoupila jako regionální uskupení, aplikační přednost by na základě čl. 12 Singapurské úmluvy získala unijní úprava. Kdyby k ní naopak přistoupily všechny členské státy EU či pouze některé z nich, aplikační přednost by dostala Singapurská úmluva, podle interpretační zásady *lex posterior derogat legi priori*.

Otázkou však zůstává, jak interpretovat situaci, kdy k Singapurské úmluvě přistoupily všechny členské státy a až poté se ke stejnému kroku rozhodne EU. Podle mého názoru by se uplatnilo pravidlo uvedené v čl. 12 Singapurské úmluvy, přednost by tedy dostal právní řád EU. V případě přistoupení všech členských států (avšak bez účasti EU) bude Singapurská úmluva

¹³³ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements, str. 60.

¹³⁴ *Tamtéž.*

použitelná na mezinárodní mediační dohody, ať už budou uzavřeny mezi stranami pocházejícími z členských států EU či signatářů Singapurské úmluvy. Vznikne však dvojkolejnost mezi mezinárodními mediačními dohodami a vnitrostátními mediačními dohodami. K vyrovnání diskrepance může sloužit Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci, který ukazuje, jak přímou vykonatelnost zakotvit také pro vnitrostátní mediační dohody.

Pokud by došlo k přistoupení EU k Singapurské úmluvě, mám za to, že by došlo k prohloubení rozdílů mezi mediačními dohodami mezinárodními, přeshraničními a vnitrostátními. Singapurská úmluva by byla aplikovatelná pouze na úroveň mezinárodních mediačních dohod. Dohody přeshraniční a vnitrostátní by přímé vykonatelnosti nepožívaly. EU by proto měla novelizovat směrnici o mediaci, aby odpovídala současnému znění Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci a stanovila přímou vykonatelnost mediačních dohod alespoň na přeshraniční, tzn. unijní úrovni. Členským státům by mohla zakotvení přímé vykonatelnosti také pro vnitrostátní mediační dohody alespoň doporučit.

V tuto chvíli se mi zdá z právního hlediska jednodušší, aby k Singapurské úmluvě přistoupily členské státy EU jednotlivě. Rozdílný přístup k mediačním dohodám se projeví pouze ve vnitrostátní úpravě. Na druhou stranu by z politického hlediska bylo zřejmě snazší, aby k Singapurské úmluvě přistoupila EU a členské státy s principem přímé vykonatelnosti seznámila zprostředkovaně. Dalším důvodem pro přistoupení EU je skutečnost, že podle dosud dostupných informací přistoupení k Singapurské úmluvě momentálně nezvažuje byť jediný členský stát EU.

Přijetí Singapurské úmluvy EU nebo všemi členskými státy dohromady by vytvořilo v každém členském státě dvojí standard pro cizí mediační dohody podle toho, jestli se bude jednat o mezinárodní mediační dohodu ve smyslu Singapurské úmluvy nebo přeshraniční mediační dohodu ve smyslu směrnice o mediaci. Domnívám se proto, že by měla být směrnice o mediaci novelizována, aby odpovídala současnému znění Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci z roku 2018 a stanovovala povinnost přímé vykonatelnosti mediačních dohod bez ohledu na to, zdali se bude jednat o mediační dohody mezinárodní nebo přeshraniční.

Co se týče ČR, podpis a ratifikace Singapurské úmluvy by znamenalo umožnění přímého výkonu mezinárodních mediačních dohod, nicméně stejně jako na úrovni EU také dvojí standard přístupu k mediačním dohodám, podle kritéria přítomnosti mezinárodního prvku. Prakticky by zavedení přímé vykonatelnosti znamenalo novelizaci zákona o mediaci a relevantních ustanovení občanského soudního řádu, které řeší vykonatelné tituly.

Vzhledem k tomu, že se používání mediace od přijetí zákona o mediaci rozšířilo, do seznamu mediátorů bylo zapsáno více než 300 mediátorů a přímá vykonatelnost mediačních

dohod by souzněla se světovým trendem rozvoje mediačního práva, domnívám se, že i ČR by k přímé vykonatelnosti mediačních dohod měla přistoupit.¹³⁵ I s ohledem na to, že rozhodčí nálezy jsou oproti mediačním dohodám nedůvodně zvýhodněné, a strany sporu proto mezi ADR nástroji budou do přímé vykonatelnosti mediačních dohod z hlediska úspory času a právní jistoty dobrovolně volit raději soudní či rozhodčí řízení.

3.4. Výhrady vůči ustanovením Singapurské úmluvy

Výhrady jsou standardním způsobem, jak zvýšit flexibilitu mezinárodních úmluv a umožnit přistoupení většímu počtu smluvních států.¹³⁶ Smluvní stát může prohlásit, že přistupuje s výhradou k určitému ustanovení v úmluvě. Výhradu nemůže prohlásit vůči jakémukoli ustanovení, nýbrž k takovému, u něhož je to výslovně povoleno.¹³⁷ V Singapurské úmluvě právě takovou úpravu nalezneme v čl. 8. Co je pozoruhodné a umožňuje ještě větší pružnost ve srovnání s ostatními multilaterálními úmluvami, je možnost vznést výhradu jak při podpisu Singapurské úmluvy, tak kdykoli poté v případě, že taková potřeba nastane. Stejný postup platí ve smyslu možnosti výhradu kdykoli odvolat.¹³⁸ Singapurská úmluva zakotvuje možnost vznést výhrady vůči rozsahu její působnosti pouze dvěma konkrétními způsoby: smluvní státy si mohou zvolit i) režim *opt-out* pro orgány veřejné moci a ii) režim *opt-in* pro strany mediační dohody.

V souladu s režimem *opt-out* může smluvní stát Singapurské úmluvy prohlásit, že v případech, kdy je smluvní stranou mediační dohody orgán veřejné moci nebo osoba jednající jménem státu, Singapurská úmluva se nepoužije. *Opt-out* režim pro orgány veřejné moci byl zaveden z několika důvodů. Jednak orgány veřejné moci v některých jurisdikcích nemají oprávnění uzavírat mediační dohody, jednak může mít uzavření mezinárodní mediační dohody dopady na politické otázky daného státu.¹³⁹ Stát, který by z uvedených důvodů k Singapurské úmluvě nepřistoupil, ale který zároveň v mediaci spatřuje vhodný nástroj k řešení sporů,

¹³⁵ K datu uzavření práce bylo zapsáno 307 mediátorů. Srov. Seznam mediátorů. *Mediatori.justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2016 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z:

https://mediatori.justice.cz/MediatorPublic/Public/FR003_ZverejneniVybranychUdaju.aspx.

¹³⁶ V originále „*reservations*“, srov. článek 8 Singapurské úmluvy.

¹³⁷ APTER, Itai a Coral HENIG-MUCHNIK. Reservations in the Singapore Convention—Helping to Make the “New York Dream” Come True. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, 2018, s. 1267-1281 [cit. 2020-06-21]. Dostupné z: <https://cardozoicr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>. Str. 1271.

¹³⁸ *Tamtéž*, str. 1280.

¹³⁹ *Tamtéž*, str. 1273.

se výhradou *opt-out* může chránit. Apter a Muchnik upozorňují na zajímavé dopady výhrady *opt-out* pro orgány veřejné moci. Platí, že se výhrada vůči úmluvě vztahuje pouze na příslušné orgány státu, který tuto výhradu učinil. Výhrada nemá reciproční účinky na ostatní smluvní státy, nemá tedy dopad na orgány ostatních smluvních států. I když stát přistoupí k Singapurské úmluvě s výhradou, mezinárodní mediační dohoda, jejíž stranou je orgán veřejné moci státu s výhradou, v ostatních smluvních státech Singapurské úmluvy bude vykonatelná.¹⁴⁰ Stát s výhradou se tak chrání před tím, aby strana mediační dohody navrhovala výkon mediační dohody, jejíž stranou povinnou je právě orgán veřejné moci vyhrazujícího státu, u soudu vyhrazujícího státu. Orgánu veřejné moci vyhrazujícího státu však nic nebrání v navržení výkonu mezinárodní mediační dohody v jiném smluvním státě.

Režim *opt-in* umožňuje smluvním státům deklarovat, že Singapurská úmluva se použije pouze v rozsahu, v jakém si ujednají strany mediační dohody. Smluvní stát výhradou dává možnost stranám mediační dohody rozhodnout se, zda budou chtít, aby se pro výkon jejich mediační dohody Singapurská úmluva použila a v jakém rozsahu. Výchozí nastavení výhrady počítá s tím, že Singapurská úmluva aplikovatelná nebude, ale strany se mohou dohodnout opačně. Je důležité poznamenat, že strany si před uzavřením mediační dohody musí ověřit, jestli stát, v němž potenciálně budou chtít výkon mediační dohody navrhnout, uplatňuje výhradu *opt-in*, či nikoli. Jestliže ji uplatňuje, strany mediační dohody musejí výslovně prohlásit, že chtějí, aby se na jejich mezinárodní mediační dohodu Singapurská úmluva aplikovala. Pokud tak neučiní, příslušný orgán státu s výhradou výkon mezinárodní mediační dohody bude muset odepřít.^{141, 142}

¹⁴⁰ *Tamtéž*, str. 1275.

¹⁴¹ Srov. ROSNER, Norel. The Singapore Convention: Reflections on Articles 1.3 on Scope, 8.1(b) on Reservations, and 12 on Regional Economic Integration Organizations. Str. 1264. Dále také APTER, Itai a CORAL HENIG-MUCHNIK. Reservations in the Singapore Convention—Helping to Make the “New York Dream” Come True. Str. 1278.

¹⁴² Status výhrad nicméně není nijak obtížné ověřit, informace jsou veřejně dostupné na webové adrese UNCITRAL, dostupné zde: https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/conventions/international_settlement_agreements/status. K datu uzavření práce výhrady podaly následující státy: Bělorusko (výhrada *opt-out* pro státní orgány) a Írán (výhrada *opt-in* pro smluvní strany).

4. Uznání a výkon mediačních dohod

4.1. Uznání a výkon mediačních dohod podle Singapurské úmluvy

Singapurská úmluva umožňuje smluvnímu státu zakotvit procesní mechanismy k uznávání a výkonu mezinárodních mediačních dohod podle svého uvážení a zároveň mu ukládá povinnost umožnit výkon mezinárodní mediační dohody. Současně s tím dává straně oprávněné cestu, jak se domáhat plnění z mezinárodní mediační dohody. Možnost upravit si procesní mechanismy je smluvním státům dána vždy, když Singapurská úmluva nestanovuje konkrétní povinnost.¹⁴³ Singapurská úmluva je, jinými slovy, postavena na dvou základních principech: povinnost *uznávat* (ve specifickém smyslu, nikoli ve smyslu českého práva) a *vykonávat* mezinárodní mediační dohody. To znamená, že smluvní státy jsou povinny zajistit, že i) mezinárodní mediační dohody budou vykonatelné, a to v souladu s jejich procesní úpravou, ii) pokud by jedna ze stran chtěla ve sporu, který již byl vyřešen mediací, zahájit nové řízení, druhá strana musí mít možnost účinně namítnout existenci mediační dohody.¹⁴⁴ Jedná se tedy o právní nástroj, který stranám mediace nabízí jak ofenzivní přístup – „meč“, tak defenzivní – „štit“.¹⁴⁵ Termíny *uznání (recognition)* a *výkon (enforcement)* byly v textu Singapurské úmluvy vynechány. Pojem *recognition* se v kontinentálním právním systému a systému *common law* používá pro odlišné procesy.¹⁴⁶ Dle Schnabela tyto dva základní principy obsažené v čl. 3 tvoří srdce celé Singapurské úmluvy.

Otázka výkonu mediační dohody je upravena v čl. 3 odst. 1 Singapurské úmluvy, který stanovuje, že každý smluvní stát vykoná mediační dohodu v souladu se svou vnitrostátní procesní úpravou a s podmínkami stanovenými v Singapurské úmluvě. Výkon mediační dohody se odvíjí od podání návrhu strany mediační dohody. Pokud strana oprávněná navrhne výkon mediační dohody, smluvní stát Singapurské úmluvy je povinen umožnit její přímou vykonatelnost, a to bez jakýchkoli dalších podmínek. Výkon mediačních dohod přitom není limitován pouze

¹⁴³ *Information brochure: UNITED NATIONS CONVENTION ON INTERNATIONAL SETTLEMENT AGREEMENTS RESULTING FROM MEDIATION “SINGAPORE CONVENTION ON MEDIATION”* [online]. Singapore: United Nations UNCITRAL, 2019 [cit. 2021-1-29]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/accession_kit_october_2019_website.pdf. Str. 2.

¹⁴⁴ UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes: International commercial mediation: draft convention on international settlement agreements resulting from mediation: Note by the Secretariat*. Str. 4.

¹⁴⁵ SCHNABEL, Timothy. Recognition by Any Other Name: Article 3 of the Singapore Convention on Mediation. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1181-1196 [cit. 2020-6-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>. Str. 1179.

¹⁴⁶ ABRAMSON, Hal. The New Singapore Mediation Convention: The Process and Key Choices. Str. 1057.

na peněžité nároky. Dle Schnabela se v průběhu jednání o omezení uvažovalo, nicméně bylo od něj upuštěno. Popíralo by možnost stran vymyslet kreativní řešení situace, která nemusí spočívat pouze ve vzájemném majetkovém vypořádání, totiž jedné z hlavních výhod mediace. Uvedené tvořivé řešení však zároveň musí splňovat podmínky čl. 5 Singapurské úmluvy, tzn. nesmí být v rozporu s veřejným pořádkem. Výkon v souladu s vnitrostátní procedurální úpravou je řešením, které má státy ujistit o tom, že kvůli Singapurské úmluvě nebudou muset upravovat legislativu, a tím je motivovat k jejímu podpisu. Ve srovnání s ostatními články, které upřesňují podmínky, za jakých výkon mezinárodní mediační dohody probíhá, čl. 3 smluvním státům ukládá konkrétní povinnosti.¹⁴⁷

Čl. 4 odst. 3 až 5 Singapurské úmluvy vyjasňuje procesní otázky výkonu mediační dohody. Hovoří o jazyce mediační dohody, možnostech dožádání dalších dokumentů a potřebě neprodleného postupu příslušného orgánu výkonu. Jestliže je mediační dohoda sepsána v odlišném jazyce, než je úřední jazyk smluvního státu Singapurské úmluvy, kde je požadován výkon, příslušný orgán může požádat o překlad mediační dohody. Příslušný orgán může požadovat také jakýkoli nezbytný dokument, aby ověřil, že byly splněny požadavky Singapurské úmluvy. Při posuzování návrhu na výkon mediační dohody musí příslušný orgán postupovat neprodleně.

4.2. Uznání a výkon mediačních dohod v Evropské unii

Téma vykonatelnosti mediačních dohod v unijním právu, tzn. v přeshraničních vztazích, se objevuje v recitálu 19 a v článku 6 směrnice o mediaci. Článek 6 směrnice o mediaci stanovuje členským státům povinnost umožnit, aby strany mohly požadovat vykonatelnost mediační dohody. Neurčuje, že by mediační dohoda měla být exekučním titulem, nicméně stanovuje povinnost zajistit cestu k její vykonatelnosti: mediační dohoda, která se stala v jednom členském státě vykonatelnou, bude uznána a vykonatelná také v jiných členských státech. Výkon mediační dohody je však podmíněn výslovným souhlasem všech stran. Oproti úpravě Singapurské úmluvy se jedná o výraznou nevýhodu. V případě, že si strany mediační dohody neujednají možnost vykonatelnosti při sepisování mediační dohody, je obtížné si představit, že by strana povinná byla ochotná dát svůj souhlas k vykonatelnosti mediační dohody *ex post*, aby vykonatelnost strana oprávněná mohla u soudu navrhnout. Nicméně souhlas obou stran s vykonatelností mediační

¹⁴⁷ SCHNABEL, Timothy. Recognition by Any Other Name: Article 3 of the Singapore Convention on Mediation. Str. 1181-1183.

dohody členské státy EU interpretují rozdílně, výslovně je požadován pouze v některých státech.¹⁴⁸

Při porovnání se Singapurskou úmluvou, která umožňuje přímý výkon mediačních dohod, směrnice o mediaci členskými státy umožňuje stanovit povinnost dalšího právního kroku, tzv. konverze.¹⁴⁹ Přímý výkon mediačních dohod je mezi státy EU spíše výjimečný, nicméně také existuje.¹⁵⁰ Směrnice o mediaci ve svém recitálu 20 odkazuje na nařízení Brusel I a Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 ze dne 29. května 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem (dále jen „Brusel II bis“) jako na možné právní základy pro výkon mediačních dohod.

V souladu s nimi bude mediační dohoda, která byla učiněna vykonatelnou, uznána a vykonána i v ostatních členských státech EU. Obsah článku 6 směrnice o mediaci byl zakotven již v předcházejících právních předpisech EU. Lze uvést Bruselskou úmluvu a nařízení, která na ni navazovala: Brusel I, nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 ze dne 29. května 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem (dále jen „Brusel II“) nebo nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky (dále jako „nařízení o Evropském exekučním titulu“).¹⁵¹

Zmíněné předpisy směrnice o mediaci uvádí demonstrativně, z čehož lze usuzovat, že se na výkon mediační dohody uplatní jakýkoli nástroj unijního soukromého práva, pokud budou naplněny jeho podmínky.¹⁵² Kromě toho lze využít rámce nabízeného Newyorskou úmluvou v podobě rozhodčích nálezů. Od ostatních unijních nástrojů však v předkládané práci odhlížím, dále zkoumám Brusel I bis z důvodu srovnatelnosti se Singapurskou úmluvou, jelikož se použije pouze na občanské a obchodní věci. Dle ustanovení článku 1 odst. 2 písm. d) Brusel I bis se nařízení explicitně nevztahuje na rozhodčí řízení, tedy ani na uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů, výkon rozhodčích nálezů budu proto zkoumat pouze v části týkající se ČR.

¹⁴⁸ Srov. poznámku pod čarou 132. CEPEJ. European Handbook for Mediation Lawmaking: As adopted at the 32th plenary meeting of the CEPEJ. Str. 63.

¹⁴⁹ Aby byla mediační dohoda vykonatelná, může členský stát určit, že je obsah mediační dohody možné učinit vykonatelným pouze rozsudkem soudu či jiného příslušného orgánu nebo zakotvením ve veřejné listině.

¹⁵⁰ Jedná se o Chorvatsko, Portugalsko, Itálii, Finsko, Španělsko. Srov. ŽUKAUSKAITĚ, Miglė. Enforcement of Mediated Settlement Agreements. Str. 207. Dále také MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 279.

¹⁵¹ ŽUKAUSKAITĚ, Miglė. Enforcement of Mediated Settlement Agreements. Str. 210.

¹⁵² MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 278.

Pro výkon přeshraniční mediační dohody v jednom členském státě je požadováno předchozí přiznání vykonatelnosti v jiném členském státě.¹⁵³ Přiznání vykonatelnosti funguje následovně: jedna nebo všechny strany mediační dohody, v závislosti na vnitrostátní implementaci směrnice o mediaci, navrhnou soudu nebo jinému příslušnému orgánu, aby udělil přeshraniční mediační dohodě donucovací účinky. Mediační dohoda je vtělena do některé uznávané formy (rozsudek, soudní smír, veřejná listina, rozhodčí nález). Poté je navrhován výkon daného instrumentu v souladu s relevantní mezinárodní soukromoprávní úpravou konkrétního členského státu. Popisovaný mechanismus nevytváří samostatný způsob výkonu přeshraniční mediační dohody, nýbrž je založen na mechanismech již existujících, zakotvených ve vnitrostátní úpravě každého členského státu a v mezinárodní či evropské soukromoprávní úpravě. Např. tedy podle vnitrostátních pravidel konkrétního nástroje a poté podle článků 38 (v případě soudního rozhodnutí) či 58 a 59 (v případě soudních smírů a veřejných listin) Brusel I bis.¹⁵⁴ Oproti rozhodčímu řízení, kdy je rozhodčí nález vždy rozhodčím nálezem, žádným jiným nástrojem, je mediace výrazně znevýhodněna. Ve většině států EU je možné mediační dohodu vykonat na základě konverze mediační dohody veřejnou autoritou. Může se jednat o soud v rámci zkráceného řízení, notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti, vydání mediační dohody formou rozhodčího nálezu. Výkon mediační dohody však bude vždy odvislý od konkrétní formy, v níž je mediační dohoda zakotvena.¹⁵⁵

Směrnice o mediaci členskými státy uložila povinnost transponovat do právních řádů způsob, jak mediační dohody učinit vykonatelnými. Přestože některé členské státy směrnici implementovaly nejen pro spory přeshraniční, ale i vnitrostátní, domnívám se, že současná evropská úprava není dostatečná.¹⁵⁶ Část členských států transponovala ustanovení o vykonatelnosti způsobem, že strany musí požádat další subjekt, ať už se jedná o soudce, notáře či rozhodce, o konverzi přeshraniční mediační dohody na vykonatelný titul. Za důvod pro požadavek konverze se uvádí nutnost kontroly souladu přeshraniční mediační dohody s právním řádem daného státu a jeho veřejným pořádkem. Další část však považuje přeshraniční i vnitrostátní mediační dohody za přímo vykonatelné, proto mezi jednotlivými členskými státy

¹⁵³ *Tamtéž*. Str. 276.

¹⁵⁴ STEFFEK, Felix. *Mediation in the European Union: An Introduction* [online]. June 2012, 1-22 [cit. 2021-5-5]. Dostupné z: <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=b3e6a432-440d-4105-b9d5-29a8be95408f>.

CEPEJ. *European Handbook for Mediation Lawmaking: As adopted at the 32th plenary meeting of the CEPEJ*. Str. 11.

¹⁵⁵ MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 278-280.

¹⁵⁶ ČR přijala zákon o mediaci s úmyslem transponovat směrnici o mediaci. Zákon o mediaci se použije pro vnitrostátní mediační dohody. O přeshraničním prvku v zákoně o mediaci není zmínka.

vznikají nerovnosti v přijímání přeshraničních mediačních dohod a rozdílné zacházení s nimi. Meidanis to nazývá nedokonalým *lex mediationis*.¹⁵⁷

Podobný jev také popisují Pauknerová a Pfeiffer. Upozorňují na rozdíl mezi mezinárodní mediací a mediací unijní. Unijní mezinárodní právo soukromé je založeno na principu univerzality, zatímco unijní mezinárodní soukromé procesní právo se odvíjí od vnitrostátní úpravy členských států.¹⁵⁸ Lze si tedy představit situaci, kdy bude mediační dohoda uzavřena mezi chorvatskou a singapurskou stranou, kde je přímá vykonatelnost mediačních dohod zaručena. Předpokládejme, že singapurská strana vlastní majetek nikoli v Chorvatsku, nýbrž v Řecku. V Řecku mediační dohody přímo vykonatelné nejsou, proto by se chorvatská strana musela domáhat plnění cestou soudního řízení, chorvatského mezinárodního práva soukromého či relevantních mezinárodních úmluv.¹⁵⁹ Pokud by nastala situace, že by se Chorvatsko a Řecko staly smluvními státy Singapurské úmluvy, příkladem uváděná mediační dohoda by byla vykonatelná podle ní. To by dále prohlubovalo rozdíly v přístupu k mediaci a k mediačním dohodám mezi jednotlivými členskými státy EU.

4.3. Uznání a výkon mediačních dohod v České republice

Při projednávání návrhu zákona o mediaci v ČR byla otázka přímé vykonatelnosti mediačních dohod probírána a byly navrženy tři varianty řešení. První variantou byla zákonem přiznaná přímá vykonatelnost mediační dohody. Druhá varianta podmiňovala výkon schválením mediační dohody soudem ve formě smíru, případně formou notářského či tehdy ještě exekutorského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti. Třetí variantou byla přímá vykonatelnost mediačních dohod, v nichž jako mediátor působil advokát.¹⁶⁰

Pracovní skupina pro přípravu zákona o mediaci se nakonec shodla na tom, že by mediační dohody neměly být přímo vykonatelné, a to ani v případě mediátorů-advokátů. Jako argument proti přímé vykonatelnosti mediačních dohod důvodová zpráva k zákonu o mediaci uvádí absenci obdobné úpravy u ostatních států EU, absenci podmínky právnického vzdělání pro mediátory a chybějící obecnou pravomoc advokátů k sepisování zápisů se svolením k přímé vykonatelnosti. Konečné znění zákona reflektuje druhou variantu úpravy, a to z důvodu možnosti kontroly souladu mediační dohody s platnými právními předpisy.¹⁶¹

¹⁵⁷ MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 299.

¹⁵⁸ PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. Mezinárodní mediace a české právo.

¹⁵⁹ MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 292.

¹⁶⁰ Důvodová zpráva č. 202/2012 Dz. Bod 8 Vykonatelnost mediační dohody.

¹⁶¹ *Tamtéž*.

Mediační dohodu může schválit i) soud v rámci smírčího řízení podle § 67 odst. 2 občanského soudního řádu jako tzv. praetorský smír, ii) soud v rámci smírčího řízení již zahájeného občanského řízení podle § 99 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, tzn. soudní smír, nebo může být vydána iii) v podobě notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti dle § 71a až 71c notářského řádu či jako iv) rozhodčí nález ve znění mediační dohody jako smíru mezi stranami dosaženého v rozhodčím řízení dle § 24 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Pokud mediační dohoda nebyla uzavřena v žádné z výše uvedených forem a strany neplní dobrovolně, je nutné se obrátit na soud. Strana může navrhnout výkon mediační dohody až poté, co získá vykonatelný rozsudek.

Dle mého názoru současná úprava vykonatelnosti mediačních dohod v ČR není dostatečná. Soudci v občanských a obchodních sporech mediaci doporučují a nařizují první setkání s mediátorem čím dál častěji, nicméně stále přetrvává největší nevýhoda mediace – nemožnost vykonat mediační dohody přímo.¹⁶² Možnost konvertovat mediační dohodu ve vykonatelný titul dalším právním krokem sice vykonatelnost obecně umožňuje, avšak za cenu zvyšování nákladů na řešení sporu mediací. Mediace je také nedůvodně znevýhodněna oproti rozhodčímu řízení. Na zapsaného mediátora je kladen požadavek složení státní zkoušky z mediace a absolvování magisterského vzdělání, na rozhodce však požadavek vzdělání kladen není, přestože rozhodčí nález je titulem umožňujícím přímý výkon.¹⁶³

V právním řádu ČR neexistuje zvláštní právní úprava výkonu mezinárodních mediačních dohod. Pro výkon mediačních dohod ve formě rozsudku ČR se pro členské státy EU použije Brusel I bis, pro signatářské státy se v případě mediačních dohod-rozhodčích nálezů aplikuje Newyorská úmluva. Pro třetí země se použije relevantní mezinárodní smlouva nebo v případě, že taková neexistuje, zákon o mezinárodním právu soukromém. Dále se zabývá pouze uznáním a výkonem mezinárodních mediačních dohod, nikoli vnitrostátních, jelikož to spadá do tuzemského civilního práva soukromého a není tedy tolik relevantní pro zkoumání z hlediska mezinárodního práva soukromého.

¹⁶² V roce 2015 bylo nařízeno 315 prvních setkání s mediátorem, v roce 2016 již 658, v roce 2017 už 894 setkání. Srov. statistiky uvedené v prezentaci Věcný záměr civilního řádu soudního: Ztráta možnosti nařízení prvního setkání s mediátorem. *Justice.cz* [online]. [cit. 2020-5-5]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/723595/Puncochar_Prvni_setkani_s_mediatorem.pdf/e74e9f7b-5445-4cd8-9526-e0c9d05f279e.

¹⁶³ Srov. § 4 zákona o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, a § 16 zákona o mediaci.

4.4. Srovnání s dalšími prameny právní úpravy

Pro výkon mediační dohody je všem úpravám společný výkon v souladu s procesním řádem konkrétního státu. Singapurská úmluva stranám umožňuje přímou vykonatelnost mezinárodních mediačních dohod, bez nutnosti zapojovat jakýkoli další subjekt, a zároveň námitku existence platné mediační dohody, pokud by jedna ze stran chtěla ve sporu, který již byl vyřešen mediací, zahájit nové řízení (bez ohledu na to, jestli soudní či rozhodčí).

Odlišnost spočívá v tom, že unijní a česká úroveň neumožňují přímou vykonatelnost. Mediační dohody jsou vykonatelné pouze tehdy, pokud jsou zakotveny v odpovídající formě – jako veřejná listina, soudní smír, rozsudek či rozhodčí nález. Možnost účinně namítnout existenci mediační dohody lze v mezích daných konkrétní formou mediační dohody. Pro účely pochopení výkonu mediačních dohod tedy nestačí nahlédnout do právní úpravy mediace a mediačních dohod, ale také do dalších právních předpisů, které regulují veřejné listiny, soudní smíry, rozsudky či rozhodčí nálezy.

Dle mého názoru se Singapurská úmluva a směrnice o mediaci v oblasti vykonatelnosti mediačních dohod neliší svým účelem – tedy zajistit řádné plnění dohodnutých závazků i v případě, že jedna strana neplní dobrovolně, a zkontrolovat, zdali dohoda není v rozporu s právním řádem či veřejným pořádkem. Rozdíl mezi oběma nástroji spočívá v tom, že Singapurská úmluva umožňuje kontrolu souladu s právním řádem a veřejným pořádkem státu výkonu mediační dohody v moment, kdy oprávněná strana navrhuje výkon mezinárodní mediační dohody, zatímco úprava většiny členských států EU počítá s postupem opačným – strany po uzavření mediační dohody žádají další subjekt o přeměnu ve vykonatelný titul. Poté, co je mediační dohoda konvertována, její obsah už není ve vykonávacím řízení přezkoumáván.

5. Odepření výkonu mediační dohody

Výkon mezinárodní mediační dohody může být z vážných důvodů odepřen příslušným orgánem smluvního státu. Vážné důvody jsou uvedeny v čl. 5 Singapurské úmluvy, celkově jich je jedenáct. Byly přizpůsobeny mediační praxi a týkají se jejich různých aspektů od důvodů na straně mediátora přes důvody stran sporu po závažné právní důvody. Důvody pro odepření výkonu mezinárodní mediační dohody musí aktivně namítat jedna ze stran. Neznamená to, že by příslušný orgán výkonu měl a mohl dohodu proaktivně přezkoumávat.¹⁶⁴ Důvody odepření výkonu jsou taxativní, jejich seznam není možné rozšířit.¹⁶⁵ Vhodná formulace důvodů pro odepření výkonu mediační dohody je podmínkou úspěšnosti Singapurské úmluvy v praxi. Čl. 5 je tedy základem pro rovnováhu ochrany dvou aspektů – strany sporu, tzn. její možnosti namítat, že mediace neproběhla řádně, a možnosti výkonu mediační dohody.¹⁶⁶

Rozsah důvodů odráží podstatu mediační dohody. V zásadě je formulován způsobem, který se inspiruje důvody pro odepření výkonu cizích rozhodnutí, tj. veřejný pořádek, test jurisdikce, nedostatek řádného procesu a vady smlouvy: tzn. omezená způsobilost stran, podvodné jednání, nátlak na smluvní strany nebo nepatřičné ovlivňování.¹⁶⁷ To neznamená, že pokud by byl vnitrostátním právem dán důvod pro odepření výkonu smlouvy, automaticky by se uplatnil pro odepření mediační dohody. Dalším rozdílem oproti vnitrostátní úpravě je požadavek písemné formy mediační dohody. České právo umožňuje uzavřít smlouvu i ústně. Výkon ústní mediační dohody by však podle Singapurské úmluvy nebyl možný, přestože by byly současně naplněny ostatní podmínky Singapurské úmluvy.¹⁶⁸

V důvodech pro odepření výkonu mediační dohody lze spatřovat podstatnou inspiraci Newyorskou úmluvou, zejména jejím článkem V. Článek není okopírován, nýbrž je přizpůsoben kontextu mediace. Z Newyorské úmluvy nejsou převzaty všechny důvody pro odepření, ale pouze ty, které bylo možné mediaci jako metodě přizpůsobit či je použít i v jejím kontextu.¹⁶⁹ Mezi důvody pro odepření výkonu patří neplatnost, neúčinnost, nezpůsobilost k použití, nezpůsobilost strany k jednání, rozpor s právem země výkonu či rozpor s jejím veřejným pořádkem.¹⁷⁰ Dva

¹⁶⁴ S dvěma výjimkami: pro rozpor s právem země výkonu či rozpor s veřejným pořádkem, více rozvedených dále.

¹⁶⁵ MORRIS-SHARMA, Natalie. The Singapore Convention is Live, and Multilateralism, Alive! Str. 1018.

¹⁶⁶ ABRAMSON, Hal. The New Singapore Mediation Convention: The Process and Key Choices. Str. 1051.

¹⁶⁷ UNCITRAL, *Note by the Secretariat, Settlement of Commercial Disputes: enforceability of settlement agreements resulting from international commercial conciliation/mediation*, U.N. Doc. A/CN.9/WG.II/WP.187. Bod 28.

¹⁶⁸ BOULET, Jean-Christophe. The Singapore Convention and the Metamorphosis of Contractual Litigation. Str. 1212.

¹⁶⁹ MORRIS-SHARMA, Natalie. The Singapore Convention is Live, and Multilateralism, Alive! Str. 1019.

¹⁷⁰ Srov. Newyorská úmluva článek II odst. 3, článek V odst. 1 písm. a), článek V odst. 2.

posledně uvedené důvody může dle čl. 5 odst. 2 Singapurské úmluvy též aktivně namítnout příslušný orgán, který byl požádán o výkon mediační dohody.

V unijním režimu je odepření výkonu mediační dohody (v relevantní formě, jak upřesňují výše) možné, nicméně pouze z vážných důvodů – pro rozpor s právním řádem státu výkonu nebo pro nemožnost výkonu z podstaty závazku. Rozsah vykonatelných mediačních dohod omezuje článek 6 směrnice o mediaci. Výslovně vylučuje vykonatelnost mediačních dohod, které jsou v rozporu s právem členského státu, v němž je návrh na výkon podáván. To se také týká případů, kdy je mediační dohoda v rozporu s mezinárodním právem soukromým konkrétního státu. Dále směrnice o mediaci vylučuje vykonatelnost v případě, že právo uvedeného členského státu vykonatelnost neumožňuje.¹⁷¹

5.1. Důvody týkající se mediátora

Důvody týkající se mediátora jsou uvedeny v čl. 5 odst. 1 písm. e) a f) Singapurské úmluvy. Dle písm. e) musí být jakékoli porušení povinnosti mediátora i) materiální, ii) musí být možné jej posoudit objektivně a iii) strana, která se chce vyvázat z plnění mezinárodní mediační dohody (tzn. „namítající strana“), musí prokázat, že porušení mediátorových povinností mělo vliv na její souhlas s uzavřením mediační dohody.¹⁷² Na namítající straně leží důkazní břemeno, že mediátor závažně porušil standardy výkonu profese nebo procesu mediace. Pokud by o takovém závažném porušení strana sporu věděla, mediační dohodu by neuzavřela. Požadavky čl. 5 odst. 1 písm. e) jsou tedy kumulativní.

Téma standardů výkonu profese mediátora je v mezinárodním prostředí otázkou doposud nedořešenou. V rámci přípravy znění Singapurské úmluvy bylo otevřeno téma vytvoření souvisejícího etického kodexu mediátorů. Profese mediátorů nemá jednotný etický řád, kterým by byli vázáni všichni mediátoři. V případě, že mediátor spolupracuje s některým mezinárodním mediačním centrem, zavazuje se dodržovat jeho etický řád, pokud existuje.¹⁷³ V prostředí EU se

¹⁷¹ HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Str. 220.

¹⁷² KALLIPETIS, Michel. Singapore Convention Defences Based On Mediator's Misconduct: Articles 5.1(e) & (f). In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1197-1208 [cit. 2020-5-28]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>. Str.1200.

¹⁷³ Srov. etické kodexy Americké advokátní komory: MODEL STANDARDS OF CONDUCT FOR MEDIATORS. *AMERICAN BAR ASSOCIATION* [online]. ASSOCIATION FOR CONFLICT RESOLUTION, 2005 [cit. 2020-4-30]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/dispute_resolution/dispute_resolution/model_standard_s_conduct_april2007.pdf. Viz také etický kodex Hongkongského mezinárodního rozhodčího centra: General Ethical Code. *Hong*

mediátoři mohou dobrovolně hlásit k Etickému řádu zprostředkovatelů.¹⁷⁴ Vzhledem k různorodé tradici výkonu mediace v různých právních rádech bude formulace etického řádu výzvou. Kallipetis navrhuje, aby mediátoři do smlouvy o provedení mediace vkládali ujednání, z něhož bude vyplývat, jakým etickým řádem jsou vázáni a tuto otázku tak vůči stranám sporu postavili najisto.¹⁷⁵ Dle mého názoru nelze předpokládat, že by etický řád vytvořený v souvislosti se Singapurskou úmluvou mohl být považován za všeobecně závazný, proto se domnívám, že toto ujednání, ať se budou mediátoři dobrovolně hlásit ke kterémukoli etickému řádu, lze doporučovat i po jeho přijetí.

Dle čl. 5 odst. 1 písm. f) je možné odeprít výkon mediační dohody, kde působil mediátor, který stranám nesdělil okolnosti, které vzbuzují opodstatněné pochybnosti ohledně jeho nestrannosti nebo nezávislosti a v důsledku toho vznikl podstatný dopad nebo nepřiměřený vliv, bez nichž by některá strana mediační dohodu neuzavřela. Singapurská úmluva nepožaduje, aby byl mediátor *de facto* nestranný nebo nezávislý. Požaduje však, aby důvody, které tomu mohou napovídat, mediátor stranám před zahájením mediace sdělil. Strany se svobodně rozhodnou, jestli mediátora, u něhož se nějaký znak závislosti může vyskytovat, přesto zvolí. V případě, že by tak učinily, nemohly by se však na důvod odvolávat v moment, kdyby chtěly mediační dohodu napadnout jako nevykonatelnou. Ovšem za předpokladu, že by neexistovaly další důvody vyvracející nestrannost či nezávislost, které by mediátor stranám zatajil. Zmíněná úprava byla přijata v uvedeném znění, protože nestrannost a nezávislost mediátora není tak podstatná jako u rozhodců – mediátor nemá pravomoc stranám ukládat práva a povinnosti jako rozhodce – a také proto, aby se předešlo zbytečným potenciálním soudním sporům.¹⁷⁶

Na unijní úrovni důvody pro odeprání výkonu mediační dohody kvůli porušení povinnosti mediátora nenajdeme. Vyplývá to z povahy formálních požadavků mediační dohody, jelikož mediační dohoda je považována za smluvní nástroj, u něhož není umožněn přímý výkon, nýbrž vykonává se ve formě, do které byla vtělena. Směrnice o mediaci však v recitálu 17 uvádí, že mediace musí být vedena efektivně, nestranně a kompetentně a zároveň odkazuje na Evropský

Kong International Arbitration Centre: HKIAC [online]. Hong Kong: Hong Kong International Arbitration Centre [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.hkiac.org/mediation/rules/general-ethical-code>.

¹⁷⁴ Kodex byl původně do češtiny přeložen jako Evropský kodex pro zprostředkovatele, jelikož v roce 2004 v ČR nebyl pojem mediace tolik rozšířený. Dnes se překládá jako Evropský kodex pro mediátory. Srov. European Code of Conduct for Mediators. *European Commission* [online]. Brusel: European Commission, 2004 [cit. 2020-4-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf.

¹⁷⁵ KALLIPETIS, Michel. Singapore Convention Defences Based On Mediator's Misconduct: Articles 5.1(e) & (f). Str. 1200.

¹⁷⁶ SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements. Str. 20.

kodex pro mediátory. Ohledně způsobu vedení mediace směrnice dále stanovuje, že členské státy mají vytvořit mechanismy, které umožní zachovat flexibilitu mediace a autonomii stran. V souvislosti s Evropským kodexem pro mediátory uvádí, že mediátoři by členskými státy měli být upozorněni na jeho existenci. Mediátor může veřejně prohlásit, že se Evropským kodexem pro mediátory řídí, nicméně pokud tak neučiní, neplynou mu z toho žádné negativní následky. Jedná se o soft law. ČR svou povinnost splnila vytvořením mechanismu přezkoušení uchazečů o status zapsaného mediátora.¹⁷⁷

5.2. Důvody týkající se mediační dohody

Důvody odepření výkonu týkající se mediační dohody pokrývají celý životní cyklus dohody jako smluvního nástroje – od okamžiku uzavření dohody tou kterou stranou přes vady, které mohou mít vliv na platnost, až do chvíle, kdy je plněno. Níže uvedené důvody byly Newyorskou úmluvou inspirovány v největší míře.¹⁷⁸ Prvním důvodem odepření výkonu je nezpůsobilost některé ze stran k jednání.¹⁷⁹ Dle Bouleta na uvedeném důvodu při vyjednávání textu Singapurské úmluvy panovala všeobecná shoda. Nevyvolávala diskuse jako ostatní důvody pro odepření výkonu. Přesto se i tento bod významně liší od znění čl. V Newyorské úmluvy, který

¹⁷⁷ Důvodová zpráva č. 202/2012 Dz. Bod 10.

Co se týče Evropského kodexu pro mediátory, informuje o něm pouze Česká advokátní komora a dále některé soukromé organizace či samotní mediátoři, jiné aktivity v této oblasti ČR neučinila. Ministerstvo spravedlnosti ČR však v roce 2021 vydalo Etický kodex zapsaných mediátorů, který má nezávazný a doporučující charakter, a který je určen pro mediátory, kteří jsou zapsáni na seznamu vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR. Srov. Etický kodex zapsaných mediátorů. *Justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2021, 22. 1. 2021 [cit. 2022-01-01]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/vykladova-stanoviska-a-cinnost-pracovni-skupiny-k-mediaci?clanek=eticky-kodex-zapsanych-mediatoru>.

¹⁷⁸ Srov. článek V Newyorské úmluvy.

¹⁷⁹ Srov. článek 5 odst. 1 písm. a) „party was under some incapacity“.

mu byl inspirací: vynechává odkaz na rozhodné právo.¹⁸⁰ Odkaz na rozhodné právo by podle *travaux préparatoires* vytvářel kolizní pravidlo, které by bylo neúplné a potenciálně zavádějící.¹⁸¹

Další důvod odepření výkonu souvisí s platností a účinností mediační dohody. Konkrétně se jedná o tři charakteristiky: i) neplatnost, ii) neúčinnost, iii) nezpůsobilost k použití mediační dohody.¹⁸² Znění je inspirováno článkem II odst. 3 Newyorské úmluvy v souvislosti s odkazem na rozhodné právo v čl. V odst. 1 písm. a), kde je důležité upřesnění rozhodného práva, kterému strany mediační dohodu podřídily. V případě, že rozhodné právo v mediační dohodě není ujednáno, se za rozhodné považuje právo smluvního státu úmluvy, kde je požadován výkon mediační dohody. Uvedený odkaz na rozhodné právo je jediným, který lze v Singapurské úmluvě nalézt. Ustanovení tak umožňuje příslušnému orgánu výkonu, aby určil rozhodné právo, aniž by si to strany ujednaly.¹⁸³

Neplatnost jako důvod odepření výkonu mediační dohody zahrnuje důvody pro odepření výkonu mediační dohody na základě nátlaku, nekalých obchodních praktik, nepřipustného ovlivňování, vědomého poskytnutí nepravdivých informací, omylu či podvodu při vyjednávání.¹⁸⁴ Neúčinnost jako důvod odepření výkonu mediační dohody si lze představit jako situaci, kdy je mediační dohoda platná, avšak v moment, kdy byl příslušný orgán požádán o její výkon, přestala mít účinky. Může se tak stát z několika důvodů. Například pokud se strany následně dohodnou na změně, ukončení, zrušení mediační dohody, na odstoupení od ní či kvůli změně okolností nebo

¹⁸⁰ Čl. V odst. 1 písm. a) Newyorské úmluvy: „Uznání a výkon nálezů mohou být odepřeny na žádost strany, proti níž je nález uplatňován, pouze tehdy, když tato strana prokáže příslušnému orgánu země, v níž je žádáno o uznání a výkon: že strany dohody zmíněné (...) byly podle zákona, který se na ně vztahuje, nezpůsobilé k jednání.“ Podtržený text byl v Newyorské úmluvě zachován, ale ve Vzorovém zákoně UNCITRAL o arbitráži, který slouží jako vzor pro vnitrostátní zákony o rozhodčím řízení, byl upraven a kolizní pravidlo neobsahuje. Srov. UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Report of Working Group II (Dispute Settlement) on the work of its sixty-fifth session*. New York: United Nations, 2017, ročník 2016, A/CN.9/896, s. 16. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/896>. Srov. také srov. UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes: International commercial conciliation: preparation of an instrument on enforcement of international commercial settlement agreements resulting from conciliation*. New York: United Nations, 2016, ročník 2016, A/CN.9/WG.II/WP.198, s. 35. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.II/WP.198>.

¹⁸¹ *Travaux préparatoires* jsou oficiální záznamy vyjednávání o Singapurské úmluvě. V průběhu vyjednávání o textu slouží k orientaci ohledně toho, čeho již bylo dosaženo a kam bude vyjednávání směřovat. Po odůvodnění konkrétní textace s ohledem na dosažený konsensus apod. Po přijetí Singapurské úmluvy byly zveřejněny na webových stránkách UNCITRALu. Slouží jako široce dostupný zdroj informací a pomáhá objasnit a interpretovat konečný text úmluvy. BOULET, Jean-Christophe. *The Singapore Convention and the Metamorphosis of Contractual Litigation*. Str. 1215.

¹⁸² Srov. článek 5 odst. 1 písm. b) bod i) Singapurské úmluvy „[The settlement agreement sought to be relied upon:] is null and void, inoperative or incapable of being performed“.

¹⁸³ BOULET, Jean-Christophe. *The Singapore Convention and the Metamorphosis of Contractual Litigation*. Str. 1215.

¹⁸⁴ *Tamtéž*. Str. 1215.

uzavřou novou mediační dohodu.¹⁸⁵ Nezpůsobilost k použití jako důvod odepření výkonu mediační dohody pak může vyplývat z inherentních rozporů v textu mediační dohody či například z neurčitosti, kterou nelze překonat interpretací.¹⁸⁶

Dále lze podle čl. 5 odst. 1 písm. b) bod ii) Singapurské úmluvy odepřít výkon, pokud mediační dohoda i) není finální či závazná (s ohledem na podmínky v ní uvedené) nebo ii) byla následně upravována. Příkladem první situace je mediační dohoda ve formě návrhu, na kterém se strany ještě definitivně neshodly, příkladem druhé naopak taková dohoda, na které se obě strany shodly, nýbrž následně se rozhodly, že ji před konečnou akceptací upraví. Záměrem prvního případu bylo vytvořit obranu pro situaci, ve které jedna strana bude požadovat výkon dohody, která není definitivním řešením sporu. Příslušný orgán by zároveň mohl výkon odepřít právě proto, že mediační dohoda nespĺňuje podmínky článků 1 a 4 Singapurské úmluvy. Jedná se tudíž o zdvojenou regulaci.¹⁸⁷ Cílem druhé situace je umožňovat výkon pouze takových dohod, které jsou konečným vyjádřením vůle stran. Pokud strany původní mediační dohodu po jejím podpisu následně pozmění, měl by příslušný orgán výkonu zjevně vzít tyto úpravy v úvahu a odepřít výkon mediační dohody, kterou strany nahradily. Je třeba také poznamenat, že obrana proti výkonu takové mediační dohody by byla účinná pouze v rozsahu změněných ujednání mediační dohody.¹⁸⁸

Poslední možnost obrany proti výkonu mediační dohody je podle čl. 5 odst. 1 písm. c) a d) Singapurské úmluvy trojí: strana může namítat, že podle mediační dohody i) již bylo plněno, ii) závazky z ní vyplývající jsou nejasné či nesrozumitelné nebo iii) její výkon je v rozporu s obsahem mediační dohody. Za prvé, jestli strana prokáže, že již podle mezinárodní mediační dohody plnila, není možné návrhu na výkon vyhovět. Boulet v tomto směru doplňuje, že splnění povinností zakotvených v mezinárodní mediační dohodě je pouze jedním z důvodů, kvůli kterým může být výkon mezinárodní mediační dohody s ohledem na rozebíraný důvod odepřen. Další důvody zahrnují právní skutečnosti významné z hlediska právního řádu místa výkonu mezinárodní

¹⁸⁵ Srov. FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention. Str. 1246. Dále také BOULET, Jean-Christophe. The Singapore Convention and the Metamorphosis of Contractual Litigation. Str. 1216.

¹⁸⁶ Srov. FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention, str. 1246. Dále také BOULET, Jean-Christophe. The Singapore Convention and the Metamorphosis of Contractual Litigation. Str. 1216.

¹⁸⁷ Srov. FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention. Str. 1247.

¹⁸⁸ BOULET, Jean-Christophe. The Singapore Convention and the Metamorphosis of Contractual Litigation. Str. 1218.

mediační dohody: námitka započtení či uplynutí promlčecích lhůt.¹⁸⁹ Přesto, že se dle mého názoru jedná o další rozšiřování důvodů pro odepření výkonu mezinárodní mediační dohody, je nutné dát jeho argumentaci za pravdu. Co se týče námitky započtení, lze si představit, že stále naplňuje účel Singapurské úmluvy – totiž chránit možnost výkonu plnění. Námitka promlčení je navíc věcí hmotněprávní úpravy každého státu. Při návrhu na výkon mezinárodní mediační dohody si proto vymáhající strana musí být předem vědoma hmotněprávní úpravy, aby případně předešla zamítnutí návrhu na výkon.

Za druhé, nejasná či nesrozumitelná ujednání představují překážku výkonu mezinárodní mediační dohody. Účelem je zajistit, aby se Singapurská úmluva aplikovala na mediační dohody, které obsahují vymahatelné a jasně stanovené závazky. Toto ustanovení je problematické. Jednak kvůli tomu, že pojmy „nejasná“ a „nesrozumitelná“ nejsou jednoznačné a dávají příslušným orgánům výkonu širokou diskreční pravomoc. Dále kvůli tomu, že takto formulovaný důvod odepření výkonu je nadbytečný. Pokud mezinárodní mediační dohoda obsahuje matoucí a nepochopitelná ujednání, její výkon prostě fakticky nebude možný.¹⁹⁰

Za třetí, výkon mediační dohody podle v ní uvedených podmínek nelze umožnit. Záměrem ustanovení je dát přednost autonomii stran vyjádřené v podmínkách dohody před automatickým uplatňováním Singapurské úmluvy. Podmínky mohou pro případ sporu z mezinárodní mediační dohody obsahovat například mediační nebo rozhodčí doložku nebo aplikaci Singapurské úmluvy vyloučit. Pokud by doložku mimosoudního řešení sporů mezinárodní mediační dohoda obsahovala či aplikaci Singapurské úmluvy vylučovala, příslušný orgán by její výkon musel odepřít.¹⁹¹ Jestliže se jedna ze stran není ochotná podřídit doložce, kterou si v mezinárodní mediační dohodě strany sjednaly, oprávněná strana může požadovat, aby příslušný orgán straně druhé přikázal účastnit se mediace či rozhodčího řízení.^{192, 193}

Na unijní úrovni neexistují žádné důvody pro odepření výkonu mediační dohody jako samostatného instrumentu. Důvody pro odepření výkonu souvisejí s formou, do které je mediační

¹⁸⁹ *Tamtéž*, str. 1220.

¹⁹⁰ FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention. Str.1248.

¹⁹¹ ROSNER, Norel. The Singapore Convention: Reflections on Articles 1.3 on Scope, 8.1(b) on Reservations, and 12 on Regional Economic Integration Organizations. Str. 1264.

¹⁹² Srov. FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention. Str.1249.

¹⁹³ Příkaz účastnit se mediace je problematický. Někteří odborníci v něm však nevidí porušení principu dobrovolnosti, pokud strany k výsledku mediace dospějí dobrovolně. Srov. BRZOBOHATÝ, Robin, Lenka POLÁKOVÁ a Tomáš HORÁČEK. *Rukověť mediátora, aneb, Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora*. Str. 15.

dohoda vtělena. Níže uvedené důvody pro odepření výkonu cizího soudního rozhodnutí může uplatnit jen dotčená strana řízení.¹⁹⁴ Orgán výkonu k důvodům nepřihlíží z úřední povinnosti, ale ze své iniciativy může přezkoumávat rozpor s právem země výkonu či rozpor s veřejným pořádkem. Jedná se tedy o podobný přístup jako v případě odpíracích důvodů v Singapurské úmluvě.

Výkon mediačních dohod uzavřených ve formě rozsudku může být odepřen v souladu s článkem 46 v souvislosti s článkem 45 Brusel I bis v případě, že je dán některý z následujících důvodů: i) zjevný rozpor s veřejným pořádkem členského státu výkonu, ii) žalovanému nebyl doručen návrh na zahájení řízení v dostatečném časovém předstihu a rozhodnutí bylo vydáno v jeho nepřítomnosti, iii) rozhodnutí je neslučitelné s rozhodnutím vydaným v dožádaném členském státě mezi týmiž stranami, iv) rozhodnutí je neslučitelné s dřívějším rozhodnutím vydaným v jiném členském státě nebo ve třetí zemi, v) rozpor s vyjmenovanými oddíly nařízení o příslušnosti. Pro účely odepření výkonu mediační dohody ve formě rozhodnutí jsou dle mého názoru relevantní pouze body i), iii) a iv). Všechny výše uváděné důvody souvisejí s procesní stránkou řízení, nikoli s hmotněprávní stránkou případu.

Výkon mediačních dohod uzavřených ve formě soudního smíru nebo veřejné listiny může být odepřen v souladu s článkem 59 Brusel I bis pouze ve dvou případech: i) v případě, že soudní smír nebo veřejná listina zjevně odporuje veřejnému pořádku státu výkonu nebo ii) z důvodu nesplnění nezbytných podmínek pro uznání pravosti soudního smíru nebo veřejné listiny v členském státu původu.¹⁹⁵ Zjevný rozpor s veřejným pořádkem je důvodem pro odepření výkonu, který najdeme také v Singapurské úmluvě, nicméně odborníci důvod řadí spíše mezi „jiné“ důvody pro odepření výkonu, proto je v předkládané práci rozebírám níže.

5.3. Jiné důvody

Singapurská úmluva v čl. 5 odst. 2 písm. a) a b) upravuje důvody odepření výkonu mezinárodní mediační dohody pro výhradu veřejného pořádku a výhradu kogentní úpravy.¹⁹⁶ Obrana postavená na zmíněných výhradách je převzata z Newyorské úmluvy, konkrétně z čl. V odst. 2. Vzhledem k tomu, že daný důvod nebyl pro účely mediace nijak zvlášť pozměňován, pro výklad bude možné převzít bohatou judikaturu soudů vztahující se k výkladu

¹⁹⁴ Komentář k § 15. DOBIÁŠ, Petr, Pavel DOBIÁŠ ML., Pavel DOBIÁŠ ST. a Zdeněk KOVAŘÍK. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář: podle právního stavu k 1. lednu 2014*. 2014. Praha: Leges, 2013. Komentátor. ISBN 978-80-8757-694-6. Odst. 8.

¹⁹⁵ SVATOŠ, Martin. Komentář k § 28. HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Str. 220.

¹⁹⁶ Srov. článek 5 odst. 2 písm. a) a b) „public policy“ a „incapability of being settled“.

veřejného pořádku dle Newyorské úmluvy. Stejně jako u veřejného pořádku a výhrady kogentní úpravy v Newyorské úmluvě i zde platí, že obsah těchto pojmů je věcí interpretace příslušných vnitrostátních orgánů.¹⁹⁷

Dle Sentíese však existují ještě další důvody pro odepření výkonu mezinárodní mediační dohody. Jako příklad uvádí, že příslušný orgán může odepřít výkon mediační dohody, pokud nejsou splněny podmínky stanovené v člancích 1 a 4.¹⁹⁸ Jak jsem uvedla výše, čl. 1 určuje rozsah působnosti Singapurské úmluvy a čl. 4 zase podmínky pro její použití. Pokud strana předloží mediační dohodu, jež nebude spadat do rozsahu působnosti, například se bude týkat řešení sporu se spotřebitelem či zaměstnancem nebo nebude splňovat podmínky stanovené v Singapurské úmluvě, například mediační dohoda nebude podepsána oběma stranami nebo strana neprokáže, že dohoda byla uzavřena v rámci mediace, nelze po příslušném orgánu požadovat, aby výkon takové mediační dohody umožnil.

Domnívám se, že je nutné rozlišovat, zda se jedná o mediační dohodu, která je kryta Singapurskou úmluvou, ale lze proti jejímu výkonu namítnout důvody v čl. 5, a mediační dohodou, na kterou ze své podstaty Singapurská úmluva nikdy nebude aplikovat. Pokud strany mediační dohody budou chtít, aby se na jejich mediační dohodu Singapurská úmluva uplatnila, musí dbát na to, aby splnily všechny formální podmínky a uzavřely mediační dohodu o sporu, který je dle Singapurské úmluvy možné řešit mediací. V souladu s tím, co jsem uvedla u rozboru působnosti Singapurské úmluvy, však mám za to, že zmiňované podmínky nejsou příliš formální, naopak jsou dostatečně pružné proto, aby se strana oprávněná mohla výkonu mediační dohody snadno domáhat. Pracovní skupina II UNCITRAL ve svých *travaux préparatoires* pro účely interpretace čl. 5 Singapurské úmluvy zdůrazňuje, že si je vědoma potenciálního překryvu mezi jednotlivými důvody pro odepření výkonu mezinárodní mediační dohody.¹⁹⁹ Pokud kterýkoli z důvodů jedna ze stran namítne, povede to k prodlužování řízení a k oslabení výhody mediace jako prostředku, který spoří čas a náklady na řešení sporu.²⁰⁰ Zejména v počátcích lze důvodně očekávat, že strany a jejich právní zástupci budou výše rozváděných ustanovení využívat jako prostředků pro oddálení výkonu mezinárodní mediační dohody. Nicméně s ohledem na empirický výzkum Cobena ve

¹⁹⁷ Srov. FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention. Str. 1250.

¹⁹⁸ *Tamtéž*, str. 1254.

¹⁹⁹ UNITED NATIONS. *Report of Working Group II (Dispute Settlement) on the work of its sixty-eighth session*. New York: United Nations Commission on International Trade Law, 2018, A/CN.9/934. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/934>. Str. 11, odst. 63-65.

²⁰⁰ ŽUKAUSKAITĖ, Miglė. Enforcement of Mediated Settlement Agreements. Str. 213.

Spojených státech amerických lze očekávat, že postupem času bude napadaných mezinárodních mediačních dohod ubývat. Ze závěrů jeho výzkumu plyne, že se od momentu zavedení přímé vykonatelnosti mediačních dohod ve Spojených státech amerických počet napadaných mediačních dohod snižuje. Zejména proto, že se v průběhu času ustálil postup soudů při výkonu mediačních dohod.²⁰¹

Abramson za nejproblematictější důvody pro odepření výkonu mediační dohody považuje argument, že je mediační dohoda i) neplatná, neúčinná nebo nezpůsobilá k použití a ii) závazky vyplývající z mediační dohody jsou nejasné či nesrozumitelné.²⁰² S uvedenými důvody a jejich problematičností souhlasím, nicméně co se týče ostatních důvodů pro odepření, považuji je za stejně snadno zneužitelné k prodlužování procesu vedoucího k výkonu mediační dohody. Stitt k tomu dodává, že by se příslušné orgány výkonu měly vždy ptát, koho Singapurská úmluva chrání a před čím, a teprve na základě toho rozhodovat. Singapurská úmluva se snaží pomoci straně sporu, která navrhuje výkon mezinárodní mediační dohody. Chrání ji přitom před druhou stranou, která se snaží dohodu porušit.²⁰³ Nelze proto než souhlasit s návrhem Abramsona, aby příslušné orgány vykládaly důvody pro odepření mediační dohody spíše restriktivně.²⁰⁴

Dle Alexander může být čl. 6 Singapurské úmluvy považován za další důvod pro odepření výkonu mediační dohody. Jedná se o důvod odepření výkonu vyplývající ze specifík mezinárodního práva soukromého, konkrétně z principů pro uznávání a výkon cizích rozhodnutí.²⁰⁵ Jestliže strana podala návrh na výkon mezinárodní mediační dohody u soudu nebo jakéhokoli jiného příslušného orgánu, který může ovlivnit výkon mediační dohody, příslušný orgán může rozhodnutí o výkonu odročit a na návrh jedné strany může druhé straně nařídit, aby poskytla přiměřenou jistotu. Toto pravidlo vychází z čl. 6 Singapurské úmluvy. Jedná se o situaci, kdy se strany mediační dohody obrátí podle čl. 4 Singapurské úmluvy na několik příslušných orgánů výkonu více států ohledně uznání nebo výkonu mediační dohody. Příkladem může být situace společností A B. Společnost A neplní své závazky vyplývající z mezinárodní mediační dohody a vlastní majetek v Saúdské Arábii a v Singapuru. Společnost A

²⁰¹ Ve Spojených státech je možný přímý výkon mediačních dohod již několik desetiletí. Srov. COBEN, James R. Evaluating the Singapore Convention Through a U.S.-centric Litigation Lens: Lessons Learned from Nearly Two Decades of Mediation Disputes in American Federal and State Courts. In: *Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. Benjamin N. Cardozo School of Law, 2019, s. 1063-1102 [cit. 2020-5-2]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>. Str. 1086.

²⁰² ABRAMSON, Hal. The New Singapore Mediation Convention: The Process and Key Choices. Str. 1051.

²⁰³ STITT, Allan J. The Singapore Convention: When has a Mediation Taken Place. Str. 1173.

²⁰⁴ ABRAMSON, Hal. The New Singapore Mediation Convention: The Process and Key Choices. Str. 1051.

²⁰⁵ ALEXANDER, Nadja a Shouyu CHONG. The Singapore Convention on Mediation: A Commentary. Str. 151.

se obrátí na soud jak v Saúdské Arábii, tak v Singapuru, společnost B však v Saúdské Arábii navrhne odepření výkonu mezinárodní mediační dohody. Soud v Singapuru může odročit rozhodnutí a vyčkat, jak rozhodne soud v Saúdské Arábii. Alexander dále uvádí, že čl. 6 je formulován v tomto znění proto, aby byla respektována autonomie signatářských států v interpretaci cizích rozhodnutí s ohledem na Singapurskou úmluvu a příslušné předpisy o uznávání a výkonu rozhodnutí.²⁰⁶

Směrnice o mediaci sice umožňuje, aby byla mediační dohoda vykonatelná v souladu s vnitrostátními pravidly členského státu a následně dle unijního práva soukromého, nicméně tento mechanismus v praxi propůjčuje mediačním dohodám odlišnou právní sílu podle toho, v jaké formě je zakotvena, z jakého státu pochází a v jakém je navrhován její výkon. Dle mého názoru se jedná o situaci, která je pro praktické použití zbytečně komplikovaná a ztěžuje postavení mediace mezi ostatními nástroji řešení sporů. Směrnice o mediaci v recitálu 19 uvádí, že obsah dohody nebude učiněn vykonatelným, pokud je v konkrétním případě v rozporu s právem členského státu výkonu nebo pokud právo členského státu neumožňuje jeho vykonatelnost.²⁰⁷ Lze polemizovat o tom, jestli se jedná o další důvod pro odepření výkonu mediační dohody, ať už se jedná o jakoukoli formu, do které bude mediační dohoda vtělena, či nikoli. Je možné konstatovat, že toto ustanovení směrnice o mediaci se přibližuje Singapurské úmluvě, nicméně je mnohem širší. Tam, kde Singapurská úmluva výslovně upravuje důvody, kdy lze mediační dohodu odepřít, směrnice o mediaci pouze v jednom ustanovení (v recitálu 19, nikde jinde) dává stranám širokou možnost namítnout, že mediační dohodu není možno vykonat. Podle mého názoru je mechanismus pro výkon mediační dohody ve směrnici o mediaci problematický. Nejen, že její výkon může být odepřen z různých důvodů podle povahy toho kterého instrumentu, pro důvod rozporu s právem členského státu výkonu a nemožnosti výkonu konkrétního obsahu, ale navíc musí být zakotvena do formy některého vykonatelného instrumentu.

Poslední výzvu pro výkon mediační dohody zakotvenou v jakékoli z možných forem představuje konkurenční rozhodnutí ve stejné věci, mezi stejnými stranami, pocházející z jiného (či stejného) státu. Nabízí se otázka, který nástroj by měl dostat přednost výkonu a z jakého důvodu. Meidanis uvádí, že mediační dohoda ve formě veřejné listiny bude v souladu s článkem 58 Brusel I bis vždy vykonána, přestože ve státě výkonu bude existovat jinak znějící rozsudek mezi stejnými stranami a ve stejné věci. Oproti tomu bude vždy přednostně vykonáno soudní rozhodnutí, přestože ve státě výkonu existuje předchozí vykonatelná mediační dohoda, která nemá

²⁰⁶ ALEXANDER, Nadja a Shouyu CHONG. *The Singapore Convention on Mediation: A Commentary*. Str. 153.

²⁰⁷ HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Str. 96.

účinky *res iudicata*.²⁰⁸ Tato problematika by si dle mého názoru zasloužila samostatnou a hlubší analýzu, která však není předmětem předložené práce.

Řešení nastíněné situace může být několik. Esplugues navrhuje vytvoření nařízení o mediaci, které by tyto otázky vyřešilo na unijní úrovni direktivně, či po vzoru evropského dědického osvědčení tzv. evropské osvědčení mediační dohody (tzv. *European mediation settlement certificate*). Jiným krokem by mohla být novelizace směrnice o mediaci s ohledem na Singapurskou úmluvu, její přijetí EU či všemi jejími členskými státy.²⁰⁹ Esplugues a Meidanis se shodují v tom, že by se mediačním dohodám v prostředí EU mělo dostat alespoň jednoho vylepšení, a to ustanovení, že mediační dohoda by v členském státě měla bránit výkonu konkurujícího rozsudku pocházejícího z jiného členského státu a naopak.²¹⁰ Směrnice o mediaci momentálně paralelní řízení, tedy podání žádosti o výkon ve dvou místech, výslovně neupravuje. Nicméně zajišťuje, že se rozhodnutí stran vyzkoušet mediaci negativně nepromítne do jejich možnosti zahájit soudní jednání nebo v něm pokračovat. Článek 7 stanovuje, že po dobu mediace se staví promlčecí a prekluzivní lhůty, není proto nutné soudní řízení zahajovat preventivně, tzn. aby v mezidobí neuplynula lhůta k uplatnění práv.²¹¹

Důvody odepření výkonu cizí mediační dohody jsou v ČR ryze spjaté s formou, ve které je mediační dohoda zakotvena, a s jejím původem, jak jsem již uvedla výše. Jelikož jsou důvody pro odepření uvedeny již v části pojednávající o směrnici o mediaci, níže se zaměřím pouze na důvody odepření výkonu cizí mediační dohody (v odpovídající formě) pocházející ze třetího státu, nikoli z členského státu EU, tzn. podle zákona o mezinárodním právu soukromém. Před úpravou zákona o mezinárodním právu soukromém mají mezinárodní smlouvy (např. Newyorská úmluva) a přímo použitelné předpisy EU vždy přednost. Následně se zaměřuji na uznání a výkon mediační dohody ve formě rozhodčího nálezu.

Relevantní úpravu pro cizí soudní rozhodnutí, cizí soudní smíry a cizí veřejné listiny poskytují § 14 a § 15 zákona o mezinárodním právu soukromém. Zmíněné právní nástroje mají

²⁰⁸ MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 296.

²⁰⁹ ESPLUGUES, Carlos a José Luis IGLESIAS. Mediation and private international law: improving free circulation of mediation agreements across the EU: IN-DEPTH ANALYSIS. *The Implementation of the Mediation Directive* [online]. Brussels: European Parliament, 2016, 29 November 2016, 70-95 [cit. 2020-5-5]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2874952>. Str. 5.

²¹⁰ MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. Str. 297. Srov. také ESPLUGUES, Carlos a José Luis IGLESIAS. Mediation and private international law: improving free circulation of mediation agreements across the EU: IN-DEPTH ANALYSIS. Str. 6.

²¹¹ COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Annex to the: Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters*. Str. 7.

účinnost, pokud nabyly podle potvrzení relevantního orgánu právní moci a byly uznány českými orgány veřejné moci. Důvody pro odepření uznání a výkonu jsou uvedené v § 15 zákona o mezinárodním právu soukromém. Jsou uvedené taxativním výčtem a je jich celkem šest: i) byla dána výlučná pravomoc českých soudů nebo by řízení nemohlo být provedeno u žádného orgánu cizího státu, ii) je dána překážka litispendence českého soudu a řízení u něj bylo zahájeno dříve než v cizině, iii) je dána překážka *rei iudicatae* – český soud vydal pravomocné rozhodnutí nebo v ČR bylo uznáno pravomocné rozhodnutí orgánu třetího státu, iv) byla porušena jedna ze zásad práva na spravedlivý proces – právo být slyšen, v) uznání by se zjevně přičilo veřejnému pořádku, vi) není zaručena materiální vzájemnost.²¹²

Jestliže není dán některý z důvodů pro odepření uznání a výkonu, je nutné cizí dokument uznat či vykonat, přičemž nelze posuzovat hmotněprávní stránku skutkového stavu. Zkoumá se pouze splnění podmínek stanovených pro uznání a výkon, tzn. hledisko procesněprávní.²¹³ Důvody odepření uznání a výkonu podle § 15 odst. 1 písm. a), e) a f) zákona o mezinárodním právu soukromém musí soud posuzovat *ex officio*, naopak důvody dle § 15 odst. 1 písm. b), c) a d) musí navrhnout účastník řízení, ledaže by důvody pod písm. b) či c) byly soudu známy. Koncepce zkoumání důvodů odepření uznání a výkonu z úřední povinnosti se odlišuje od unijní úpravy Brusel I bis, která je postavena na namítání dotčené strany, nikoli aktivním zkoumáním soudu.²¹⁴

Odpovídající úpravu pro cizí rozhodčí nálezy v ČR, tzn. rozhodčí nálezy vydané na území cizího státu, který ovšem není signatářem mezinárodních úmluv o vykonatelnosti rozhodčích nálezů, lze nalézt v ustanoveních § 120 až § 122 zákona o mezinárodním právu soukromém. Uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu je zaručen v případě zaručení materiální vzájemnosti.²¹⁵ Důvody odepření jsou uvedeny v ustanovení § 121 zákona o mezinárodním právu soukromém. Zmíněné ustanovení uvádí, že český soud uznání musí odepřít. Nenechává soudu ohledně odepření diskreci.²¹⁶ Výkon rozhodčího nálezu bude odepřen v případě, že: i) rozhodčí nález není pravomocný nebo vykonatelný podle práva státu, v němž byl vydán, nebo ii) byl zrušen ve státě,

²¹² KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. Str. 376.

²¹³ Komentář k § 15. DOBIÁŠ, Petr, Pavel DOBIÁŠ ML., Pavel DOBIÁŠ ST. a Zdeněk KOVAŘÍK. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář: podle právního stavu k 1. lednu 2014*. Odst. 1.

²¹⁴ Komentář k § 15. DOBIÁŠ, Petr, Pavel DOBIÁŠ ML., Pavel DOBIÁŠ ST. a Zdeněk KOVAŘÍK. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář: podle právního stavu k 1. lednu 2014*. Odst. 8.

²¹⁵ RŮŽIČKA, Květoslav. Komentář k § 120. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-368-5.

²¹⁶ Komentář k § 121. DOBIÁŠ, Petr, Pavel DOBIÁŠ ML., Pavel DOBIÁŠ ST. a Zdeněk KOVAŘÍK. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář: podle právního stavu k 1. lednu 2014*. Odst. 1.

v němž byl vydán nebo podle jehož právního řádu byl vydán, iii) je stížen vadou, pro kterou se lze domáhat zrušení českého rozhodčího nálezu soudem nebo iv) odporuje veřejnému pořádku.²¹⁷

5.4. Srovnání s dalšími prameny právní úpravy

Za nejvíce sporný v Singapurské úmluvě považuji demonstrativní výčet způsobů, jakými lze prokázat, že dohoda pochází z mediace. Jedná se o úpravu, která umožňuje potenciálně velkou míru zneužití Singapurské úmluvy. Podle mého názoru by bylo vhodnější stanovit taxativní výčet cest, jak prokázat, že dohoda pochází z mediace nebo stanovit jejich kombinaci, s ohledem na širší povinnost mlčenlivosti mediátorů v některých jurisdikcích. Dalším samostatným tématem je nerovnost mezi mediačními dohodami mezinárodními a vnitrostátními. V dlouhodobém měřítku lze očekávat, že mezinárodní mediační dohody budou podřizovány Singapurské úmluvě a nerovnosti mezi mezinárodními a vnitrostátními mediačními budou vytvářet nové právní problémy. Řešením by mohla být implementace novelizovaného Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci pro vnitrostátní spory včetně přímé vykonatelnosti mediačních dohod a případné rozšíření i na další druhy sporů, nejen na spory obchodní.

Co není výjimkou u ostatních multilaterálních úmluv a co není výjimkou ani u Singapurské úmluvy, je skutečnost, že strany sporu musejí již před zahájením řízení zvažovat konečnou podobu řešení a zjišťovat informace o účinnosti multilaterálních úmluv v konkrétním státě. U Singapurské úmluvy se bude kromě o ověření, zdali je konkrétní potenciální stát výkonu smluvním státem, jednat také o zjišťování účinnosti výhrad *opt-in* a *opt-out* či případné hmotně-právní úpravy promlčení a prekluze. Nakonec se nabízí otázka, zdali by Singapurská úmluva neměla nabízet možnost navrhnout jednou ze stran odepření výkonu mediační dohody, pokud by se ukázalo, že zatím neplnila ani strana navrhuující výkon mediační dohody (a nejednalo by se o synallagmatické závazky). Jasná odpověď není ze znění Singapurské úmluvy zřejmá, přiklání bych se k doplnění znění Singapurské úmluvy v tomto znění.

Důvody odepření výkonu mediační dohody nejsou snadno srovnatelné kvůli odlišnému modelu tvorby vykonatelného titulu. Z tabulek uvedených v příloze vyplývá, že směrnice o mediaci a zákon o mediaci jsou postaveny na principu předběžné kontroly souladu s právním řádem – v ČR v podobě kontroly soudem v případě uzavírání soudních smírů či notářem před zakotvením mediační dohody ve formě notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti.

Singapurská úmluva oproti tomu stojí na principu opačném – mezinárodními mediačními dohodám umožňuje přímou vykonatelnost v případě, že jedna ze stran neplní dobrovolně podle

²¹⁷ KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. Str: 396.

ujednané dohody, jedná se o tzv. incidenční kontrolu mediačních dohod. Straně povinné však přiznává několik důvodů, které může namítnout při návrhu na odepření výkonu mezinárodní mediační dohody. Na jednu stranu se jedná o princip, který je v oblasti mediačního práva nový, neozkoušený. Na druhou stranu tento princip již dlouhou dobu funguje v mezinárodním rozhodčím právu, konkrétně např. v Newyorské úmluvě.

Princip vykonatelnosti mediačních dohod je jen jeden z mála rozdílů v úpravě Singapurské úmluvy na straně jedné a směrnice o mediaci a zákona o mediaci na straně druhé. Přestože byla směrnice o mediaci inspirována Vzorového zákona UNCITRAL o konciliaci, kvůli přijetí Singapurské úmluvy a novelizaci Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci se mezi nimi objevily nové rozdíly.

Závěr

V první části předkládané práce jsem provedla analýzu změn, které Singapurská úmluva přináší do mezinárodní práva soukromého. Identifikovala jsem problematická ustanovení a navrhla jejich úpravu či způsob interpretace k jejich překlenutí a zároveň jsem učinila komparaci Singapurské úmluvy s legislativou EU i ČR.

Singapurská úmluva přináší nejvýraznější změnu z hlediska zavedení přímé vykonatelnosti. Další změnu představují výhrady *opt-in*, *opt-out* vůči některým ustanovením, které mohou smluvní státy namítnout také kdykoli v průběhu účinnosti Singapurské úmluvy. Singapurská úmluva představuje minimální standard pro zavedení přímé vykonatelnosti mezinárodních mediačních dohod vyplývajících z obchodních věcí. Smluvní státy mohou rozšířit působnost také na vnitrostátní mediační dohody týkající se obchodních věcí, případně na další oblasti podle svého uvážení. Z předkládané práce vyplývá důležitý poznatek – Singapurská úmluva funguje na opačném modelu kontroly mediačních dohod než úprava většiny členských států EU. Kontrolní mechanismus souladu s právním řádem a veřejným pořádkem státu výkonu mediační dohody nechybí, jen se objevuje v pozdější moment, než jak tomu je v současné unijní a české právní úpravě.

Strany sporu musí před uzavřením mediační dohody zjišťovat účinnost výhrad *opt-in* a *opt-out*, hmotně-právní úpravu promlčení a prekluze, mlčenlivost mediátora a stran. S tím se pojí ustanovení, na která v práci upozorňuji. Za problematický považuji demonstrativní výčet způsobů, jakými je možné dokázat, že dohoda pochází z mediace. Dále, že na osobu mediátora nejsou kladeny žádné formální požadavky, a není sjednocená úprava jeho mlčenlivosti. Řešením by mohlo být stanovení taxativního výčtu cest jak prokázat, že dohoda pochází z mediace nebo stanovit jejich kombinace, právě kvůli nesjednocené mlčenlivosti mediátorů. Navíc bych navrhovala, aby byl do Singapurské úmluvy doplněn další způsob odepření mediační dohody: námitka neplnění strany, která navrhuje výkon mediační dohody.

Co se týče důsledků přijetí Singapurské úmluvy, není jasné, jestli EU přistoupí k Singapurské úmluvě jako celek, nebo přistoupí její jednotlivé členské státy podle vlastního uvážení. V případě přistoupení EU jako celku získá aplikační přednost unijní úprava. Pokud by přistoupily všechny členské státy EU či pouze některé z nich, aplikační přednost by získala Singapurská úmluva. Za předpokladu, že by k Singapurské úmluvě přistoupily všechny členské státy a teprve poté EU, přednost by dostala opět unijní úprava. Jestliže by přistoupily všechny členské státy, nicméně EU nikoli, Singapurská úmluva by byla použitelná pouze na mezinárodní

mediační dohody. Vznikla by tím dvojkolejnost mezi mezinárodními mediačními dohodami a přeshraničními mediačními dohodami.

Působnost unijní a české právní úpravy mediace se liší, přestože je český zákon o mediaci implementací směrnice o mediaci. Zákon o mediaci se aplikuje pouze na činnost zapsaných mediátorů, nikoli všech mediátorů v ČR. Pokud by ČR či EU přistoupila k Singapurské úmluvě, odlišnosti mezi oběma legislativními úrovněmi by se prohloubily, hlavně s ohledem na úpravu mlčenlivosti mediátora. Dalším rozdílem je působnost Singapurské úmluvy s ohledem na přeshraniční prvek definovaný ve směrnici o mediaci. Pokud by EU přistoupila k Singapurské úmluvě, přednostně by se použilo unijní právo. Na přeshraniční mediační dohody by se Singapurská úmluva přímo neaplikovala, pokud by nedošlo k úpravě unijního práva, což je problematické s ohledem na současné nerovnosti v přijímání přeshraničních mediačních dohod a rozdílné zacházení s nimi v jednotlivých členských státech. Další okruhy, které by bylo vhodné prozkoumat a netvořily rozsah předložené práce, je srovnání podmínek vykonatelnosti titulu podle Newyorské, Haagské a Singapurské úmluvy, téma standardů výkonu profese mediátora a jejich komparace se standardy výkonu rozhodců.

Budoucnost Singapurské úmluvy podle všech okolností momentálně záleží na počtu států, které k ní řádně přistoupí. V dlouhodobém měřítku však lze očekávat, že mezinárodní mediační dohody budou podřizovány Singapurské úmluvě a nerovnosti mezi mezinárodními, přeshraničními a vnitrostátními mediačními se budou zvýrazňovat. Řešením by mohla být implementace novelizovaného Vzorového zákona UNCITRAL o mediaci na úroveň směrnice o mediaci. Dle mého názoru by měla být zavedena přímá vykonatelnost přeshraničních mediačních dohod ve sporech obchodních. V případě, že by EU k Singapurské úmluvě nepřistoupila, měla by tak učinit ČR a implementovat přímou vykonatelnost jak pro mezinárodní, tak pro vnitrostátní mediační dohody vyplývající z obchodních věcí.

Příloha

Pro účely konečného srovnání a syntézy níže přikládám dvě tabulky, jež ukazují jednotlivé právní úpravy na mezinárodní, unijní a české úrovni. První tabulka shrnuje srovnání jednotlivých úrovní legislativy a mediačních témat, druhá je zaměřená specificky na oblast odepření výkonu.

Tabulka: Komparace právních úprav

	Mezinárodní úroveň	Unijní úroveň	ČR
Prameny právní úpravy	Konciliační pravidla a Vzorový zákon UNCITRAL o conciliaci, nedostatek vykonatelnosti mediační dohody, pětibodový kompromis jako základ pro Singapurskou úmluvu.	Konciliační pravidla a Vzorový zákon UNCITRAL o conciliaci, Zelená kniha alternativního řešení sporů v občanských a obchodních věcech z roku 2002 a Evropský kodex zprostředkovatelů.	Transpozice směrnice o mediaci → zákon o mediaci.
Mediační dohoda	Čl. 1 Singapurské úmluvy: mezinárodní, uzavřená v písemné formě, podepsaná všemi stranami sporu a vyplývající z mediace. Právní povaha: přímo vykonatelný titul.	Čl. 3 písm. a) směrnice o mediaci: mediační dohoda = výsledek řízení vedeného mediátorem, nemá samostatnou definici. Právní povaha: soukromoprávní smlouva, není přímo vykonatelná.	Ustanovení § 2 písm. f) zákona o mediaci: písemná dohoda stran sporu, uzavřená v rámci mediace. Mediační dohodu uzavírají všechny strany sporu. Mediátor stranou sporu není. Právní povaha: soukromoprávní smlouva, není přímo vykonatelná.

<p>Mediace</p>	<p>Čl. 2 odst. 3 Singapurské úmluvy: proces, v rámci něhož se strany sporu snaží dosáhnout i) smírného řešení jejich sporu, ii) za pomoci třetí osoby, iii) které chybí pravomoc rozhodnout, jak se jejich situace bude řešit.</p>	<p>Čl. 3 písm. a) směrnice o mediaci: strukturované řízení, při němž se dvě strany sporu s pomocí třetí strany dobrovolně pokoušejí dosáhnout mediační dohody.</p>	<p>Ustanovení § 2 písm. a) zákona o mediaci: proces řešení konfliktu mezi stranami sporu za účasti zapsaného mediátora s cílem dosáhnout mediační dohody.</p>
<p>Mezinárodní prvek</p>	<p>Čl. 1 odst. 1 písm. a) a b) Singapurské úmluvy: strany sporu musí mít sídlo podnikání v odlišných státech. Nebo stát sídla podnikání stran sporu může být identický, ale pouze za podmínky, že je podstatná část závazků podle mediační dohody plněna v jiném státě, nebo se liší stát, s nímž je předmět mediační dohody nejúžejí propojen.</p>	<p>Čl. 2 směrnice o mediaci definuje přeshraniční prvek: dán v případě sporu, v němž má alespoň jedna ze stran sporu bydliště, obvyklý pobyt, sídlo, ústředí nebo provozovnu v jiném členském státě než kterákoli jiná strana ke dni, ke kterému je zároveň splněn některý z následujících případů: i) strany souhlasí s využitím mediace, ii) mediaci nařídil soud, iii) využití mediace je dáno vnitrostátním právem, iv) strany byly vyzvány příslušným subjektem k řešení situace mediací.</p>	<p>V zákoně o mediaci není definován, nerozlišuje se mezi mediací vnitrostátní, přeshraniční či mezinárodní.</p> <p>Pro posuzování mezinárodního prvku je použitelný zákon o mezinárodním právu soukromém.</p>
<p>Formální náležitosti</p>	<p>Čl. 4 Singapurské úmluvy: i) mediační dohoda musí být písemná, ii) podepsána oběma stranami, iii) musí</p>	<p>Recitál 19 a čl. 6 směrnice o mediaci: požadavek písemné formy, přeshraniční prvek, souhlas s vykonatelností mediační</p>	<p>Ustanovení § 2 písm. f) a § 7 zákona o mediaci: písemná forma, podepsána oběma stranami, datum uzavření mediační dohody</p>

	být zřejmé, že pochází z mediace.	dohody, pro výkon také odpovídající formu – soudní rozhodnutí, soudní smír, veřejná listina.	doplněné mediátorem, podpis mediátora.
Působnost	<p>Pozitivní vymezení dle čl. 1 odst. 1 Singapurské úmluvy písemné mediační dohody ve sporech vyplývajících z mezinárodních obchodních věcí, za podmínek čl. 1 odst. 1 písm. a) nebo b).</p> <p>Negativní vymezení dle čl. 1 odst. 2 a 3 Singapurské úmluvy: nevztahuje se na spory spotřebitelské, rodinné, pracovní a dědické, případně režimy <i>opt-in</i> a <i>opt-out</i>.</p>	<p>Pozitivní vymezení podle čl. 1 odst. 2 směrnice o mediaci: přeshraniční spory v občanských, obchodních i rodinných věcech.</p> <p>Negativní vymezení podle čl. 1 odst. 2 směrnice o mediaci: vyloučení věcí, které se týkají práv a povinností, o kterých strany podle rozhodného práva nemohou rozhodovat samy, vyloučení ve věcech daňových, celních či správních a pro řešení sporů odpovědnosti státu za jednání a opominutí při výkonu státní moci.</p>	<p>Pozitivní vymezení zákona o mediaci: veškeré mediace, které jsou vedeny zapsaným mediátorem: občanské, obchodní, správní věci (kde lze uzavřít smír), bez ohledu na přítomnost mezinárodního prvku.</p> <p>Negativní vymezení: nevztahuje se na mediace vedené faktickým mediátorem, nevztahuje se na mediace v trestních věcech.</p>

<p>Výkon mediační dohody</p>	<p>Čl. 3 Singapurské úmluvy: přímá vykonatelnost mezinárodních mediačních dohod, i) mezinárodní mediační dohody vykonatelné v souladu s procesní úpravou signatářského státu, ii) pokud by jedna ze stran chtěla ve sporu, který již byl vyřešen mediací, zahájit nové řízení, bez ohledu na to, jestli soudní či rozhodčí, druhá strana musí mít možnost účinně namítnout existenci mediační dohody.</p>	<p>Neexistuje přímá vykonatelnost mediačních dohod. Vykonatelné pouze při zakotvení v odpovídající formě: veřejná listina, soudní smír, rozsudek.</p>	<p>Neexistuje přímá vykonatelnost mediačních dohod. Vykonatelné pouze při zakotvení v odpovídající formě: notářský zápis se svolením k přímé vykonatelnosti, smír praetorský, smír soudní, rozsudek, rozhodčí nález.</p>
------------------------------	---	---	--

Zdroj: vlastní zpracování.

Tabulka: Důvody odepření výkonu mediační dohody

	mediátor	mediační dohoda	jiné
<p>Mezinárodní úprava – Singapurská úmluva</p>	<p>Čl. 5 odst. 1 písm. e) porušení povinnosti mediátora, čl. 5 odst. 1 písm. f) pochybnosti ohledně jeho nestrannosti nebo nezávislosti.</p>	<p>Čl. 5 odst. 1 písm. a) nezpůsobilost některé ze stran k jednání, čl. 5 odst. 1 písm. b) bod i) i) neplatnost, ii) neúčinnost nebo iii) nezpůsobilost k použití čl. 5 odst. 1 písm. b) bod ii) i) není finální či závazná (s ohledem na podmínky v ní uvedené) nebo ii) byla následně upravována,</p>	<p>Čl. 5 odst. 2 písm. a) výhrada veřejného pořádku, čl. 5 odst. 2 písm. b) výhrada kogentní úpravy, nesplněny podmínky čl. 1 a 4.</p>

		<p>čl. 5 odst. 1 písm. c) a d) i) bylo již plněno, ii) nejasné či nesrozumitelné závazky nebo iii) výkon je v rozporu s obsahem mediační dohody.</p>	
<p>Unijní úprava – Brusel I bis</p>	<p>Neupraveno.</p>	<p>Rozsudek: čl. 45 odst. 1): a) zjevně v rozporu s veřejným pořádkem b) žalovanému, v jehož nepřítomnosti bylo rozhodnutí vydáno, nebyl doručen návrh na zahájení řízení c) rozhodnutí neslučitelné s rozhodnutím vydaným v dožádaném členském státě mezi týmiž stranami d) rozhodnutí neslučitelné s dřívějším rozhodnutím vydaném v jiném členském státě / 3. zemi mezi týmiž stranami + v téže věci e) rozhodnutí v rozporu s určitými kapitolami o příslušnosti</p> <p>Veřejná listina: čl. 58 Brusel I bis (1) zjevně v rozporu s veřejným pořádkem v dožádaném členském státě (2) nesplňuje podmínky nezbytné pro uznání pravosti v členském státě původu Soudní smír: čl. 59 Brusel I bis stejné podmínky jako veřejné listiny</p>	<p>Rozpor s právem členského státu výkonu právo členského státu výkonu neumožňuje vykonatelnost</p>

Česká úprava	Neupraveno.	<p>Cizí rozhodnutí, cizí soudní smíry, cizí veřejné listiny: ustanovení § 15 zákona o mezinárodním právu soukromém</p> <p>a) výlučná pravomoc českých soudů / řízení nemohlo být provedeno u žádného orgánu cizího státu,</p> <p>b) překážka litispence českého soudu a řízení bylo zahájeno dříve než v cizině,</p> <p>c) překážka rei iudicatae – český soud vydal pravomocné rozhodnutí nebo v ČR bylo uznáno pravomocné rozhodnutí orgánu třetího státu,</p> <p>d) porušena jedna ze zásad práva na spravedlivý proces – právo být slyšen,</p> <p>e) uznání by se zjevně přičilo veřejnému pořádku,</p> <p>f) není zaručena materiální vzájemnost.</p> <p>Cizí rozhodčí nález: ustanovení § 121 zákona o mezinárodním právu soukromém</p> <p>a) není podle práva státu vydání pravomocný nebo vykonatelný,</p> <p>b) zrušen ve státě vydání,</p> <p>c) stížen vadou, která je důvodem pro zrušení českého rozhodčího nálezu soudem, nebo</p> <p>d) odporuje veřejnému pořádku.</p>	Neupraveno.
--------------	-------------	--	-------------

Zdroj: vlastní zpracování.

Seznam zkratk

„OSN“ – Organizace spojených národů

„UNCITRAL“ – United Nations Commission on International Trade Law, Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo

„Singapurská úmluva“ – United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation, Úmluva Organizace spojených národů o mezinárodních dohodách o narovnání vyplývajících z mediace

„zákon o mediaci“ – zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci

„směrnice o mediaci“ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech

„Brusel I“ – Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

„Brusel I bis“ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

„Brusel II“ – Nařízení Rady (ES) č. 1347/2000 ze dne 29. května 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti obou manželů k dětem

„Brusel II bis“ – Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000

„Newyorská úmluva“ – Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřená dne 10. června 1958 v New Yorku

„Nařízení o Evropském exekučním titulu“ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 805/2004 ze dne 21. dubna 2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky

„Luganská úmluva“ – Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

„Haagská úmluva“ – Úmluva ze dne 2. července 2019 o uznávání a výkonu zahraničních rozsudků v občanských a obchodních věcech

„Haagská úmluva o volbě soudu“ – Haagská úmluva ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu

„Konciliační pravidla“ – Konciliační pravidla z roku 1980

„Vzorový zákon UNCITRAL o konciliaci“ – UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation, 2002, Vzorový zákon UNCITRAL o obchodní konciliaci z roku 2002

„Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci“ – UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018 (amending the Model Law on International Commercial Conciliation, 2002), Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní mediaci a mezinárodních dohodách o narovnání vyplývajících z mediace, 2018 (kterým se mění Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní konciliaci z roku 2002)

„Vzorový zákon UNCITRAL o arbitráži“ – UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (1985) with amendments as adopted in 2006, Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ALEXANDER, Nadja a Shouyu CHONG. *The Singapore Convention on Mediation: A Commentary*. 1ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2019, 235 s. Global Trends in Dispute Resolution. ISBN 978-94-035-1481-9.

Komentář k § 15. DOBIÁŠ, Petr, Pavel DOBIÁŠ ML., Pavel DOBIÁŠ ST. a Zdeněk KOVAŘÍK. *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář: podle právního stavu k 1. lednu 2014*. 2014. Praha: Leges, 2013. Komentátor. ISBN 978-80-8757-694-6.

GOODMAN, Allan H. *Basic Skills for the New Mediator*. 2nd edition. Solomon Publications, 2016, 110 s. ISBN 978-0967097336.

HORÁČEK, Tomáš, Martin SVATOŠ a Miloš OLÍK. *Zákon o mediaci: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-698-3.

KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Mezinárodní právo soukromé*. 8. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-550-0.

MOORE, Christopher W. *The Mediation Process: Practical Strategies for Resolving Conflict*. 4th edition. San Francisco: Jossey-Bass, 2014, 704 s. ISBN 978-1-118-41974-8.

PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. Mezinárodní mediace a české právo. *Právní rozhledy*. 2013, 21(1), 21-25. ISSN 1210-6410.

URY, William. *Jak dosáhnout souhlasu, aneb, Jak nebýt sám sobě úhlavním nepřítelem*. Přeložil Aleš LISA. Praha: Management Press, 2015. ISBN 978-80-7261-293-2.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

ABRAMSON, Hal. The New Singapore Mediation Convention: The Process and Key Choices. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1037-1062 [cit. 2020-5-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

APTER, Itai a Coral HENIG-MUCHNIK. Reservations in the Singapore Convention—Helping to Make the “New York Dream” Come True. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, 2018, s. 1267-1281 [cit. 2020-6-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

BOULET, Jean-Christophe. The Singapore Convention and the Metamorphosis of Contractual Litigation. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1209-1235 [cit. 2020-6-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

BRINK, Henneke. The Singapore Convention on Mediation – Where’s Europe? Mediate.com [online]. 2021 [cit. 2021-4-4]. Dostupné z: <https://www.mediate.com/articles/brink-singapore-europe.cfm>.

CEPEJ. *European Handbook for Mediation Lawmaking: As adopted at the 32th plenary meeting of the CEPEJ* [online]. Strasbourg: EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE, 2019 [cit. 2021-1-26]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/cepej-2019-9-en-handbook/168094ef3c>.

COBEN, James R. Evaluating the Singapore Convention Through a U.S.-centric Litigation Lens: Lessons Learned from Nearly Two Decades of Mediation Disputes in American Federal and State Courts. In: *Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. Benjamin N. Cardozo School of Law, 2019, s. 1063-1102 [cit. 2020-5-2]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

DEASON, Ellen E. What's in a Name? The Terms "Commercial" and "Mediation" in the Singapore Convention on Mediation. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1149-1172 [cit. 2020-5-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

DEASON, Ellen E. Procedural Rules for Complementary Systems of Litigation and Mediation - Worldwide. *Notre Dame Law Review* [online]. 2004, (80), 47 [cit. 2020-6-22]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=583141>.

DOLEŽALOVÁ, Martina. Institut Med-Arb a jeho uplatnění v českých podmínkách. *Bulletin Advokacie* [online]. 24. 3. 2015 [cit. 2020-6-19]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/institut-med-arb-a-jeho-uplatneni-v-ceskych-podminkach>.

EAN, Ban Jiun. How the Singapore Convention affects the international mediation market. *International Mediation Institute* [online]. Netherlands, 2020 [cit. 2021-4-18]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=2s6FR59aYpU&ab_channel=InternationalMediationInstitute.

ESPLUGUES, Carlos a José Luis IGLESIAS. Mediation and private international law: improving free circulation of mediation agreements across the EU: IN-DEPTH ANALYSIS. *The Implementation of the Mediation Directive* [online]. Brussels: European Parliament, 2016, 29 November 2016, 70-95 [cit. 2020-5-5]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2874952>.

FLORES SENTÍES, Héctor. Grounds to Refuse the Enforcement of Settlement Agreements Under the Singapore Convention on Mediation: Purpose, Scope, and Their Importance for the Success of the Convention. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1235-1258 [cit. 2020-6-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

Georgia ratifies the United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. *United Nations Information Service* [online]. Vienna: UNIS, 2022, 4. 1. 2022 [cit. 2022-01-04]. Dostupné z: <https://unis.unvienna.org/unis/en/pressrels/2022/unisl324.html>.

HAMLIN, Mitchell a Giuseppe DE PALO. *A ten-year-long "EU mediation paradox": When an EU directive needs to be more ...directive* [online]. 2018. Brussels: European Parliament, 2018 [cit. 2020-5-4]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/315d31c7-f132-11e8-9982-01aa75ed71a1>.

HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. Nature of Mediation Clauses from the Point of View of Private International Law. *International and Comparative Law Review* [online]. Univerzita

Palackého Olomouc, 2019, **19**(2), 224-238 [cit. 2020-6-23]. ISSN 2464-6601. Dostupné z: doi:10.2478/iclr-2019-0022.

KALLIPETIS, Michel. Singapore Convention Defences Based On Mediator's Misconduct: Articles 5.1(e) & (f). In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1197-1208 [cit. 2020-6-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

MEIDANIS, Haris. Singapore Convention Series: A Plea For The Adoption Of The Singapore Mediation Convention By The EU. *Kluwer Mediation Blog* [online]. 2019, March 20, 2019 [cit. 2021-1-29]. Dostupné z: <https://mediationblog.kluwerarbitration.com/2019/03/20/singapore-convention-series-a-plea-for-the-adoption-of-the-singapore-mediation-convention-by-the-eu/>.

MEIDANIS, Haris P. Enforcement of mediation settlement agreements in the EU and the need for reform. *Journal of Private International Law* [online]. 2020, **16**(2), 275-299 [cit. 2021-4-17]. ISSN 1744-1048. Dostupné z: doi:10.1080/17441048.2020.1796226.

MONTINERI, Corinne. The United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) and the Significance of the Singapore Convention on Mediation. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1023-1036 [cit. 2020-5-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

MORRIS-SHARMA, Natalie. The Singapore Convention is Live, and Multilateralism, Alive! In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, 2019, s. 1009-1022 [cit. 2020-5-21]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=3595004>.

O'NEILL, Jan. The new Singapore Convention: will it be the New York Convention for mediation? *Practical Law: Dispute Resolution Blog* [online]. 19. 11. 2018, , 1-4 [cit. 2020-2-19]. Dostupné z: <http://disputeresolutionblog.practicallaw.com/the-new-singapore-convention-will-it-be-the-new-york-convention-for-mediation/>.

O'NEILL, Jan. The new Singapore Convention: some practical issues to consider now. *Practical Law: Dispute Resolution Blog* [online]. 18. 9. 2019, , 1-5 [cit. 2020-3-5]. Dostupné z: <http://disputeresolutionblog.practicallaw.com/the-new-singapore-convention-some-practical-issues-to-consider-now/>.

PAUKNEROVÁ, Monika a Magdalena PFEIFFER. Mediation, more particularly, Cross-Border and Judicial Mediation. *The Lawyer Quarterly* [online]. 2015, **5**(2), 116–132 [cit. 2020-6-23]. ISSN 1805-840X. Dostupné z: <https://tlq.ilaw.cas.cz/index.php/tlq/article/view/148>.

PICKER, Bennet, Bill MARSH, Birgit SAMBETH GLASNER, Jerry WEISS a Harold I. ABRAMSON. Are Legal Disputes Just About the Money? Answers from Mediators on the Front Line. *Cardozo Journal of Conflict Resolution* [online]. Touro Law Center, 2017, **19**(1), 17 [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://digitalcommons.tourolaw.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1721&context=scholarlyworks>.

ROSNER, Norel. The Singapore Convention: Reflections on Articles 1.3 on Scope, 8.1(b) on Reservations, and 12 on Regional Economic Integration Organizations. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1259-1266 [cit. 2020-6-22].

Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

Seznam mediátorů. *Mediatori.justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2016 [cit. 2022-01-27]. Dostupné z: https://mediatori.justice.cz/MediatorPublic/Public/FR003_ZverejneniVybranychUdaju.aspx.

SCHNABEL, Timothy. The Singapore Convention on Mediation: A Framework for the Cross-Border Recognition and Enforcement of Mediated Settlements. *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal* [online]. 2019, 19(1), 1-60 [cit. 2020-2-22]. Dostupné z: <https://digitalcommons.pepperdine.edu/drlj/vol19/iss1/1/>.

SCHNABEL, Timothy. Recognition by Any Other Name: Article 3 of the Singapore Convention on Mediation. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1181-1196 [cit. 2020-6-21]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

STEFFEK, Felix. *Mediation in the European Union: An Introduction* [online]. June 2012, , 1-22 [cit. 2021-5-5]. Dostupné z: <https://e-justice.europa.eu/fileDownload.do?id=b3e6a432-440d-4105-b9d5-29a8be95408f>.

STITT, Allan J. The Singapore Convention: When has a Mediation Taken Place. In: *Cardozo Journal of Conflict Resolution: Special Edition: Singapore Mediation Convention Reference Book* [online]. 4. New York: Cardozo School of Law, 2019, s. 1173-1180 [cit. 2020-5-28]. Dostupné z: <https://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

Věcný záměr civilního řádu soudního: Ztráta možnosti nařízení prvního setkání s mediátorem. *Justice.cz* [online]. [cit. 2020-5-5]. Dostupné z: https://justice.cz/documents/12681/723595/Puncochar_Prvni_setkani_s_mediatorem.pdf/e74e9f7b-5445-4cd8-9526-e0c9d05f279e.

General Ethical Code. *Hong Kong International Arbitration Centre: HKIAC* [online]. Hong Kong: Hong Kong International Arbitration Centre [cit. 2022-01-02]. Dostupné z: <https://www.hkiac.org/mediation/rules/general-ethical-code>.

MODEL STANDARDS OF CONDUCT FOR MEDIATORS. *AMERICAN BAR ASSOCIATION* [online]. ASSOCIATION FOR CONFLICT RESOLUTION, 2005 [cit. 2020-4-30]. Dostupné z: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/administrative/dispute_resolution/dispute_resolution/model_standards_conduct_april2007.pdf.

UNCITRAL Conciliation Rules (1980). *UNCITRAL* [online]. New York: United Nations [cit. 2022-01-09]. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/contractualtexts/conciliation>.

UNITED NATIONS. *Report of Working Group II (Dispute Settlement) on the work of its sixty-eighth session*. New York: United Nations Commission on International Trade Law, 2018, A/CN.9/934. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/934>.

Convention of 2 July 2019 on the Recognition and Enforcement of Foreign Judgments in Civil or Commercial Matters: Status Report. *Hague Conference on Private International Law* [online]. The Netherlands: HCCH, 2019, 3-III-2021 [cit. 2021-2-28]. Dostupné z: <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/status-table/?cid=137>.

European Code of Conduct for Mediators. *European Commission* [online]. Brussel: European Commission, 2004 [cit. 2020-4-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_ec_code_conduct_en.pdf.

Etický kodex zapsaných mediátorů. *Justice.cz* [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, 2021, 22. 1. 2021 [cit. 2022-01-01]. Dostupné z: <https://www.justice.cz/web/msp/vykladova-stanoviska-a-cinnost-pracovni-skupiny-k-mediaci?clanek=eticky-kodex-zapsanych-mediatoru>.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Report of Working Group III (Online Dispute Resolution) on the work of its twenty-fourth session (Vienna, 14-18 November 2011)*. New York: United Nations General Assembly, 2011, Forty-fifth session, A/CN.9/739. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/739>.

UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation with Guide to Enactment and Use 2002 [online]. E.05.V.4. New York: UNITED NATIONS, 2004 [cit. 2020-2-14]. ISBN 92-1-133730-5. Dostupné z: https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-conc/03-90953_Ebook.pdf.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes: enforceability of settlement agreements resulting from international commercial conciliation/mediation: Note by the Secretariat*. New York: United Nations, 2014, Sixty-second session, A/CN.9/WG.II/WP.187. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.II/WP.187>.

UNITED NATIONS. *Report of the United Nations Commission on International Trade Law on its thirty-fifth session: Supplement No. 17 (A/57/17)*. New York: United Nations, 2002, Fifty-seventh session, A/57/17. Dostupné také z: [https://undocs.org/en/A/57/17\(SUPP\)](https://undocs.org/en/A/57/17(SUPP)).

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Planned and possible future work — Part III, Proposal by the Government of the United States of America: future work for Working Group II: Note by the Secretariat*. New York: United Nations, 2014, Forty-seventh session, A/CN.9/822. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/822>.

UNITED NATIONS. *UN - General Assembly resolution 2205 (XXI) of 17 December 1966 Establishing: United Nations Commission on International Trade Law*. New York: United Nations, 1966, 21st Session, A/RES/2205 (XXI). Dostupné také z: <https://www.jus.uio.no/lm/uncitral.2205-xxi/doc.html>.

Working Group II: Arbitration and Conciliation / Dispute Settlement. *UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW* [online]. New York: United Nations, 2019 [cit. 2020-6-22]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/working_groups/2/arbitration.

Pracovní skupina II UNCITRAL. *Ministerstvo průmyslu a obchodu* [online]. Praha, 2019 [cit. 2020-6-2]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/mezinarodni-organizace-a-obchod/uncitral/pracovni-skupina-ii-uncitral--223254/>.

Frequently Asked Questions: UNCITRAL Texts. *UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW* [online]. New York: United Nations, 2019 [cit. 2020-2-14]. Dostupné z: <https://uncitral.un.org/en/about/faq/texts>.

EUROPEAN COMMISSION. *Green paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law: /*COM/2002/0196 final*/*. Brussels: European Commission, 2002, ročník 2002, 52002DC0196. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52002DC0196>.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes: International commercial mediation: draft UNCITRAL Mediation Rules: Note by the Secretariat*. New York: United Nations, 2019, Fifty-second session, A/CN.9/986. Dostupné také z: <https://undocs.org/A/CN.9/986>.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of Commercial Disputes: International Commercial Mediation: Draft UNCITRAL Notes on Mediation: Note by the Secretariat*. New York: United Nations, 2019, Fifty-seventh session, A/CN.9/987. Dostupné také z: <https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/CN.9/987>.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *UNCITRAL Conciliation Rules*. New York: United Nations, 1980, RESOLUTION 35/52. Dostupné také z: <https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/conc-rules/conc-rules-e.pdf>.

WIPO Mediation Rules. *World Intellectual Property Organization* [online]. WIPO, 2019, 2020 [cit. 2020-6-22]. Dostupné z: <https://www.wipo.int/amc/en/mediation/rules/>.

PERMANENT COURT OF ARBITRATION OPTIONAL CONCILIATION RULES. *Permanent Court of Arbitration* [online]. Haag: Permanent Court of Arbitration, 1996 [cit. 2020-6-22]. Dostupné z: <https://docs.pca-cpa.org/2016/01/Permanent-Court-of-Arbitration-Optional-Conciliation-Rules.pdf>.

Status: UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation (2002). *UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW* [online]. New York: United Nations [cit. 2020-6-22]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/modellaw/commercial_conciliation/status.

Status: United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. *UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW* [online]. New York: United Nations, 2019 [cit. 2020-6-22]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/mediation/conventions/international_settlement_agreements/status.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Report of the Working Group on Arbitration on the work of its thirty-fifth session*. New York: United Nations, 2001, Thirty-fifth session, A/CN.9/506. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/506>.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Report of Working Group II (Dispute Settlement) on the work of its sixty-fifth session*. New York: United Nations, 2017, ročník 2016, A/CN.9/896. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/896>.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes: International commercial conciliation: preparation of an instrument on enforcement of international commercial settlement agreements resulting from conciliation*. In: . New York: United Nations, 2016, ročník 2016, A/CN.9/WG.II/WP.198. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/WG.II/WP.198>.

Resolution adopted by the General Assembly: 57/18. Model Law on International Commercial Conciliation of the United Nations Commission on International Trade Law. New York: United Nations, 2003, Fifty-seventh session, A/RES/57/18. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/RES/57/18>.

Information brochure: UNITED NATIONS CONVENTION ON INTERNATIONAL SETTLEMENT AGREEMENTS RESULTING FROM MEDIATION “SINGAPORE

CONVENTION ON MEDIATION” [online]. Singapore: United Nations UNCITRAL, 2019 [cit. 2021-1-29]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/accession_kit_october_2019_website.pdf.

Status: Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: New York Convention. *United Nations Commission On International Trade Law* [online]. [cit. 2021-1-29]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/conventions/foreign_arbitral_awards/status2.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes: International commercial mediation: draft convention on international settlement agreements resulting from mediation: Note by the Secretariat*. New York: United Nations, 2018, Fifty-first session, A/CN.9/942. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/942>.

COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Annex to the: Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on certain aspects of mediation in civil and commercial matters*. Brussels: EUROPEAN PARLIAMENT, 2004, ročník 1314, číslo 1. Dostupné také z: [https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/sec/com_sec\(2004\)1314/com_sec\(2004\)1314_en.pdf](https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/sec/com_sec(2004)1314/com_sec(2004)1314_en.pdf).

Singapore Mediation Convention Reference Book [online]. Benjamin N. Cardozo School of Law, 2019 [cit. 2020-6-21]. Dostupné z: <https://cardozo.jcr.com/wp-content/uploads/2020/01/Singapore-Mediation-Convention-Reference-Book.pdf>.

COMMERCIAL ARBITRATION AND MEDIATION: United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation. *United Nations Treaty Collection* [online]. 12 September 2020 [cit. 2021-1-29]. Dostupné z: https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXII-4&chapter=22&clang=_en.

Working Groups. *United Nations Commission On International Trade Law* [online]. [cit. 2021-4-18]. Dostupné z: https://uncitral.un.org/en/working_groups.

Shrnutí právních předpisů EU: Mediace v občanských a obchodních věcech. *EUR-Lex: Přístup k právu Evropské unie* [online]. Luxembourg: EUR-Lex & Legal Information Unit, 2021, 17.08.2015 [cit. 2021-1-5]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:133251>.

EU rules on mediation. *European e-Justice Portal* [online]. [cit. 2020-6-22]. Dostupné z: https://beta.e-justice.europa.eu/63/EN/eu_rules_on_mediation.

UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW. *Settlement of commercial disputes - Enforcement of settlement agreements resulting from international commercial conciliation/mediation: Compilation of comments by Governments (continued) - Addendum: Note by the Secretariat*. New York: United Nations, 2015, Forty-eighth session, A/CN.9/846/Add.5. Dostupné také z: <https://undocs.org/en/A/CN.9/846/Add.5>.

UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018 [online]. 2018 [cit. 2021-4-18]. ISBN 92-1-133730-5. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/annex_ii.pdf.

ŽUKAUSKAITĖ, Miglė. Enforcement of Mediated Settlement Agreements. *Teisė* [online]. 2019, **111**, 205-217 [cit. 2020-6-21]. ISSN 2424-6050. Dostupné z: doi:10.15388/Teise.2019.111.12.

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008 o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000.

Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

Haagská úmluva ze dne 30. června 2005 o dohodách o volbě soudu.

Úmluva Organizace spojených národů o mezinárodních dohodách o narovnání vyplývajících z mediace.

Úmluva ze dne 2. července 2019 o uznávání a výkonu zahraničních rozsudků v občanských a obchodních věcech.

4. Seznam použité judikatury

Nález Ústavního soudu ze dne 12. prosince 2012, sp. zn. Pl. ÚS 3/08.

Nález Ústavního soudu ze dne 11. února 2020, sp. zn. II. ÚS 150/20.

Nález Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23. dubna 2019, sp. zn. 32 Cdo 594/2019, publikován pod č. 2/2020 Sb. rozh. civ.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44,

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. 689/2005 Sb. NSS.

Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 2. června 1994. Solo Kleinmotoren GmbH proti Emiliu Bochovi, sp. zn. C-414/92.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 18. prosince 2018, sp. zn. III. ÚS 1604/17.

5. Seznam ostatních zdrojů

Důvodová zpráva zákona č. 202/2012 Sb. o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), č. 202/2012 Dz.

Mezinárodní obchodní mediace v kontextu Singapurské úmluvy o mediaci

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o tématu mediace v mezinárodním právu soukromém, se zaměřením na vykonatelnost mediačních dohod vyplývajících z mezinárodních obchodních sporů. Práce je zpracována se zaměřením na Singapurskou úmluvu, která byla podepsána v srpnu roku 2019, a okrajově také na související Vzorový zákon UNCITRAL o mediaci. Přestože bude úspěšnost Singapurské úmluvy záležet převážně na politických krocích a motivaci jednotlivých států, proto, aby mohla být používána soukromými subjekty je nezbytná analýza konstrukce zmiňované mezinárodní normy. Cílem předkládané práce je odpovědět na otázku, zda má úprava mediace v mezinárodním obchodním právu svůj opodstatněný význam. Pro zodpovězení uvedené otázky je v práci provedena analýza současného legislativního rámce a podmínek pro výkon mediačních dohod v mezinárodních úmluvách a dalších mezinárodních pramenech, v právu EU a ČR. Zároveň je upozorněno na nejasné otázky předmětných právních předpisů, a to i s ohledem na transpozici unijních předpisů do české právní úpravy, a případných způsobů jejich překlenutí. Je provedena komparace pramenů právní úpravy jednotlivých unijních předpisů a předpisů České republiky, dále je analyzován rozsah působnosti Singapurské úmluvy a její podobnosti a odlišnosti od právních předpisů EU a ČR. V souvislosti s působností Singapurské úmluvy a s tím, že k ní mohou přistupovat také regionální celky, je také zkoumána otázka, jaký důsledek by mělo přijetí Singapurské úmluvy 1. pouze EU a 2. pouze ČR či 3. nejprve ČR a následně EU. Nakonec jsou posuzovány případné důvody neplatnosti mediační dohody a je provedena analýza, na základě čeho lze umožnit výkon mediačních dohod podle jednotlivých zkoumaných právních úrovní – Singapurské úmluvy, unijní a české úpravy – a z jakých důvodů je výkon možné odepřít.

Klíčová slova: obchodní mediace, Singapurská úmluva o mediaci, přímý výkon mediačních dohod

International Commercial Mediation in the Context of the Singapore Convention

Abstract

The thesis deals with the topic of mediation in private international law, focusing on the enforceability of mediation agreements arising from international commercial disputes. The thesis is focused on the Singapore Convention, which was signed in August 2019, and marginally on the related UNCITRAL Model Law on Mediation. Although the success of the Singapore Convention will depend largely on the political actions and motivations of individual states, in order for it to be used by private actors, an analysis of the construction of the international norm in question is necessary. The aim of this work is to answer the question whether the regulation of mediation in international commercial law has its justifiable importance. In order to answer this question, an analysis of the current legislative framework and the conditions for the performance of mediation agreements in international conventions and other international sources is performed, in relation to the EU and the Czech law. At the same time, unclear issues of the legislation in question are highlighted, also with regard to the transposition of EU regulations into Czech legislation, and possible ways of bridging them. A comparison of the sources of legislation of the individual EU regulations and the Czech Republic is made, the scope of the Singapore Convention and its similarities and differences from the EU and Czech legislation are analysed as well. In connection with the scope of the Singapore Convention and the fact that regional entities may also accede to it, the question is also examined as to what would be the consequence of the adoption of the Singapore Convention (1) only by the EU and (2) only by the Czech Republic or (3) first by the Czech Republic and then by the EU. Finally, the possible grounds for invalidity of a mediation agreement are considered and an analysis is made of the grounds on which mediation agreements can be allowed to be enforced under the different legal levels examined - the Singapore Convention, the EU and the Czech regulation - and on what grounds enforcement can be denied.

Klíčová slova: commercial mediation, Singapore Convention, direct enforcement